

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**SMOTRNOST VZPOSTAVITVE EVROPSKEGA SISTEMA
JAMSTVA ZA VLOGE KOT TRETJEGA STEBRA BANČNE UNIJE**

Ljubljana, julij 2016

PRIMOŽ ŠEŠEK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Primož Šešek, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom »SMOTRNOST VZPOSTAVITVE EVROPSKEGA SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE KOT TRETJEGA STEBRA BANČNE UNIJE«, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Markom Košakom,

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 21. 7. 2016

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PREGLED LITERATURE	4
1.1 Razlogi zavarovanja bančnih vlog	4
1.1.1 Naval na banke	4
1.1.2 Zavarovanje malih vlagateljev	4
1.2 Moralno tveganje	5
1.2.1 Obnašanje različnih deležnikov	5
1.2.2 Moralno tveganje in naval na banke	6
1.3 Nadzor moralnega tveganja	6
1.3.1 Zavarovalne premije.....	7
1.4 Sistem jamstva za vloge kot element finančne varnostne mreže.....	8
2 ZNAČILNOSTI SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE IN NJEGOVA UMEŠČENOST V BANČNO UNIJO.....	9
2.1 Opredelitev bančnih vlog.....	9
2.2 Arhitektura sistemov jamstva za vloge.....	10
2.2.1 Financiranje.....	10
2.2.2 Kritje in izplačila.....	11
2.2.3 Ostale značilnosti	11
2.3 Sistem jamstva za vloge kot del bančne unije	12
2.3.1 Enotni mehanizem nadzora (EMN)	14
2.3.2 Enotni mehanizem reševanja (EMR)	15
2.3.3 Enotni sistem jamstva za vloge (ESJV)	16
2.3.4 Države izven evroobmočja.....	18
3 ANALIZA PREDNOSTI IN SLABOSTI UREDITVE SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE V EVROPSKI UNIJI	20
3.1 Kritje upravičenih vlog	20
3.1.1 Višina kritja	21
3.1.2 Stroškovni vidik kritja.....	23
3.1.3 Fiksna višina kritja	23
3.1.4 Višina kritja in moralno tveganje	24
3.2 Financiranje sistemov jamstva za vloge	25
3.2.1 Občutljivost na velike lokalne šoke	26
3.2.2 Stroškovni vidik financiranja	29
3.2.3 Vpliv financiranja na državo	31
3.2.4 Banke prevelike za propad	32
3.3 Izplačila kritih vlog.....	33
3.3.1 Zaupanje vlagateljev	33
3.3.2 Nejasnosti postopka izplačil.....	34
3.4 Čezmejno sodelovanje med sistemi jamstva za vloge	35

3.4.1	Enotna kontaktna točka.....	35
3.4.2	Tveganje neizplačila vlog	36
3.4.3	Mreža sistemov jamstva za vloge	37
3.5	Umeščenost sistema jamstva za vloge v nadzor	38
3.5.1	Slabosti umeščenosti.....	39
3.6	Ocena analize slabosti ureditve sistema jamstva za vloge v Evropski uniji.....	40
4	PRIMERJALNA ANALIZA SISTEMOV JAMSTVA ZA VLOGE POSAMEZNIH DRŽAV EVROPSKE UNIJE	41
4.1	Osnovne značilnosti.....	42
4.1.1	Sistemi jamstva za vloge in vpeljava eksplicitne sheme	43
4.1.2	Število sistemov jamstva za vloge	44
4.1.3	Organizacija	44
4.1.4	Upravljanje.....	45
4.1.5	Funkcija.....	46
4.2	Upravičene in krite vloge	47
4.3	Kritje upravičenih in kritih vlog	49
4.3.1	Razmerja med vlogami	49
4.3.2	Razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog.....	51
4.3.3	Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca	52
4.4	Financiranje sistema jamstva za vloge	53
4.4.1	Način financiranja.....	54
4.4.2	Obseg financiranja	55
4.4.3	Vir financiranja	57
4.4.4	Podpora države v primeru krize.....	57
4.5	Osnova za izračun premije	58
4.6	Ocena analize razlik med sistemi jamstva za vloge posameznih držav Evropske unije	59
5	ANALIZA NADGRADITVE SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE V EVROPSKI UNIJI	61
5.1	Modeli nadgraditve sistema jamstva za vloge.....	62
5.1.1	Nacionalni sistem jamstva za vloge in kreditna linija	63
5.1.2	Mreža sistemov jamstva za vloge	64
5.1.3	Model pozavarovanja.....	66
5.1.4	Model sozavarovanja	67
5.1.5	Enotni sistem jamstva za vloge.....	68
5.1.6	Ocena najprimernejšega modela nadgraditve sistema jamstva za vloge in diskusija.....	70
5.2	Evropski sistem jamstva za vloge kot predlog Evropske komisije	71
5.2.1	Postopni model.....	73
5.2.2	Finančna kapaciteta.....	74
5.2.3	Ocena predloga Evropske komisije	74

5.3 Pogoji za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge	75
5.3.1 Mutualizacija tveganja	75
5.3.1.1 Obravnava moralnega hazarda	75
5.3.1.2 Prenosna unija	76
5.3.1.3 Zaupanje vlagateljev.....	77
5.3.2 Sprejeti gradniki bančne unije.....	77
5.3.2.1 Implementacija in harmonizacija Direktive 2014/49/EU.....	77
5.3.2.2 Slabosti Direktive 2014/49/EU.....	79
5.3.2.3 Neodvisnost prvega in drugega stebra.....	79
5.3.2.4 Dodatne informacije	80
5.3.3 Skupno fiskalno varovalo.....	80
5.3.4 Obravnava državnih obveznic.....	81
5.3.5 Nacionalne politike	83
5.3.6 Poslovanje bank	84
5.3.7 Ocena pogojev za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge.....	84
SKLEP	86
LITERATURA IN VIRI	89
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obseg kritja v skladu z Direktivo 2014/49/EU (ključni primeri).....	10
Tabela 2: Primer razlikovanja vrste vlog.....	10
Tabela 3: Kontrola in odgovornost v okviru decentralizirane oziroma centralizirane ureditve	17
Tabela 4: Razmerja zneskov in števil med kritimi vlogami in upravičenimi vlogami v Evropski uniji, 2007	22
Tabela 5: Povezava med kritjem in bančnimi krizami, 1996	25
Tabela 6: Scenariji za sisteme jamstva za vloge ob različnih nivojih financiranja v Evropski uniji	26
Tabela 7: Število držav članic Evropske unije, zmožnih obvladati stroške v okviru različnih scenarijev ciljnih nivojev sistemov jamstva za vloge.....	27
Tabela 8: Višina kritja glede na predlog Evropske komisije in glede na veljavno ureditev	27
Tabela 9: Obseg kritja pri različnih scenarijih financiranja pri višini 1,96 % upravičenih vlog.....	29
Tabela 10: Potencialni vpliv harmoniziranih scenarijev sistemov jamstva za vloge na financiranje na nivoju Evropske unije	30
Tabela 11: Potencialni vpliv višjega financiranja na dobičke bank in vlagatelje na nivoju Evropske unije	31

Tabela 12: Državna pomoč finančnim institucijam v Evropski uniji, oktober 2008– december 2010	32
Tabela 13: Slabosti ureditve sistema jamstva v Evropski uniji.....	40
Tabela 14: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge Evropske unije	43
Tabela 15: Upravičene in krite vloge v Evropski uniji, 2007–2012	47
Tabela 16: Krite vloge glede na bruto domači proizvod v Evropski uniji, 2007–2012	48
Tabela 17: Razmerja med vlogami v Evropski uniji, 2007–2012.....	49
Tabela 18: Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca v Evropski uniji, 2003–2013	52
Tabela 19: Značilnosti financiranja sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji, 2013	54
Tabela 20: Obseg financiranja sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji, 2007–2012... ..	56
Tabela 21: Kazalniki, ki se uporabljajo v državah članicah Evropske unije, 2015.....	58
Tabela 22: Povzetek razlik med sistemi jamstva za vloge posameznih držav Evropske unije	60
Tabela 23: Možni modeli nadgraditve sistema jamstva v Evropski uniji	70
Tabela 24: Prispevek nacionalnih sistemov jamstva za vloge v evropski sistem jamstva za vloge in udeležba slednjega v okviru reševanja	72
Tabela 25: Pogoji za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge.....	85

KAZALO SLIK

Slika 1: Moralno tveganje in naval na banke	6
Slika 2: Premijske stopnje glede na tveganje	7
Slika 3: Varnostna mreža	8
Slika 4: Začarani krog med državnim dolgom in bančnimi bilancami	13
Slika 5: Arhitektura bančne unije.....	14
Slika 6: Enotni mehanizem nadzora.....	15
Slika 7: Enotni mehanizem reševanja	16
Slika 8: Razlika med članicami in nečlanicami bančne unije	19
Slika 9: Mreža sistemov jamstva za vloge	37
Slika 10: Krite vloge glede na bruto domači proizvod po posameznih državah Evropske unije, 2007 in 2012.....	48
Slika 11: Upravičene vloge glede na celotne vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012	50
Slika 12: Krite vloge glede na upravičene vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012.....	51
Slika 13: Število kritih vlog pri kritju 100.000 EUR po posameznih državah v Evropski uniji, 2007	52
Slika 14: Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca po posameznih državah v Evropski uniji, 2003 in 2013	53

Slika 15: Velikost sklada glede na krite vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012	56
Slika 16: Različni modeli nadgraditve sistema jamstva vlog	63
Slika 17: Delež slabih posojil po državah Evropske unije, 2013–2014	84

UVOD

Finančne krize v preteklosti so bile povod, da so države med drugim oblikovale sisteme jamstva za vloge (v nadaljevanju SJV) (Ahtik, 2012b). Payne (2014) meni, da so slednje oblikovane zlasti z dvema namenoma. Prvič, nadzornikom omogočajo, da lahko banke zaprejo, ne da bi pri tem varčevalci utrpeli izgube svojih vlog do določene višine, npr. v Evropski uniji (v nadaljevanju EU) trenutno do višine 100.000 EUR. Drugič, pomembna funkcija SJV je tudi, da preprečujejo naval na banke. Roosebeke (2015) v tej zvezi pravi, da SJV predstavljajo pomemben psihološki element, saj v negotovih časih odvrta varčevalce, da bi čim prej dvignili svoje prihranke. Kljub navedenemu pa npr. Shin (2009) meni, da se na vseke toliko časa zgodi, da SJV svoje funkcije ne opravijo. Tako je bila v EU npr. banka Northern Rock iz Velike Britanije leta 2007 ena izmed žrtev navala na banko, kar je bila med drugim posledica globalne finančne krize v tistem času.

Ko se je finančna kriza v EU razvijala in se je v območju evra prelevila v dolžniško krizo, je postalo jasno, da je za evrske države, ki so med seboj bolj odvisne, potrebna globlja integracija bančnega sistema (European Commission, 2014a). Na tej osnovi je Evropska komisija (2012) v septembru 2012 predstavila temelje za vzpostavitev t.i. bančne unije. Slednja naj bi bila sestavljena iz treh stebrov, in sicer enotnega mehanizma nadzora (v nadaljevanju EMN), enotnega mehanizma reševanja (v nadaljevanju EMR) in enotnega SJV. EMN je formalno začel delovati novembra 2014, EMR pa januarja 2016. Vzpostavitev enotnega SJV je bila predvidena sočasno z uvedbo preostalih dveh stebrov, vendar se je z njegovo vzpostavitvijo odlašalo zaradi pomanjkanja političnega soglasja med državami članicami. Novembra 2015 je nato European Commission (2015e) objavila predlog za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge (angl. *European Deposit Insurance Scheme*, v nadaljevanju ESJV).

Predmet raziskave magistrskega dela se nanaša na trenutno ureditev SJV v EU, analizo SJV v posameznih državah EU ter načrtovano vzpostavitev ESJV.

V strokovni literaturi je zaslediti številne pomisleke glede ustreznosti trenutne ureditve SJV v EU. Izmed slednjih velja izpostaviti višino kritja, predvidnega za nacionalne SJV, ki ne predstavlja zadostne osnove v primeru večjih pretresov, ki bi povzročili aktiviranje jamstvene sheme, kot ugotavlja npr. European Commission (2010a).

Ena izmed pomembnih razlik med državami je način financiranja SJV. V Sloveniji npr. še konec leta 2015 ni obstajal jamstveni sklad, ki bi se aktiviral v primeru aktiviranja jamstvene sheme. Morebitna vplačila so se namreč vplačevala naknadno. Po drugi strani je bil v Nemčiji kot tudi v večini ostalih držav EU jamstveni sklad že dlje časa predhodno oblikovan, kar pomeni, da so se prispevki vplačevali vnaprej. Druga pomembna razlika je heterogenost nivojev financiranja SJV. Relativne vrednosti upravičenih vlog glede na predhodno zbrana

sredstva v okviru jamstvenih skladov variirajo po posameznih državah članicah. Obstajajo še številne druge razlike, ki so podrobneje predstavljene v magistrskem delu.

Slabosti ureditve SJV v EU in razlike med nacionalnimi SJV v EU bi se lahko v določeni meri odpravilo s predvideno vzpostavitvijo ESJV, kot ga predlaga Evropska komisija. V tej zvezi pa je v strokovni literaturi in s strani določenih držav zaslediti nekatere predpogoje. Predlogu vzpostavitve ESJV med državami članicami npr. ostro nasprotuje Nemčija. V svojih odzivih izpostavlja zlasti tri ključne predpogoje, in sicer učinkovit sistem nadzora in reševanja v okviru enotne knjige pravil in preostalih dveh stebrov, znižanje državnih tveganj v bančnih bilancah in prestrukturiranje državnih dolgov (Bijlsma, 2015). Roosebeke (2015) dodatno opozarja na tveganje moralnega hazarda v tej zvezi. Nemčija izraža zaskrbljenost, da bi z uvedbo ESJV in njenim potencialnim aktiviranjem lahko prišlo do prenosa tveganj iz držav z večjimi finančnimi težavami k državam z manjšimi, obenem pa izpostavlja tudi problem moralnega hazarda.

Namen magistrskega dela je preveriti smotnost načrtovane vzpostavitve ESJV kot tretjega stebra bančne unije. V tej zvezi se namreč poraja vprašanje glede optimalnosti trenutne ureditve SJV v EU, obenem pa morebitna vzpostavitev ESJV med drugim terja razmislek o alternativnih modelih nadgraditve obstoječega SJV v EU.

Cilji magistrskega dela so: prvič, analiza prednosti in slabosti trenutne ureditve SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o sistemih jamstva za vloge (Ur.l. EU, št. 173/2014, v nadaljevanju Direktiva 2014/49/EU); drugič, primerjalna analiza SJV posameznih držav EU, v okviru katere se želi ugotoviti, kakšne so razlike med državami članicami; in tretjič, analiza možnosti nadgraditve SJV v EU, v okviru katere se želi ugotoviti, kakšne alternative obstajajo v tej zvezi ter kakšni pogoji morajo biti izpolnjeni za vzpostavitev ESJV kot ga predlaga Evropska komisija. V okviru slednjega je aktualno tudi vprašanje, ali je trenutni predlog Evropske komisije optimalen korak naprej.

Temeljno raziskovalno vprašanje magistrskega dela je, ali so slabosti trenutne ureditve nacionalnih SJV v EU, ki temeljijo na implementaciji Direktive 2014/49/EU, in razlike med SJV posameznih držav članic kompatibilne z vzpostavitvijo ESJV kot tretjega stebra bančne unije.

Temeljno raziskovalno vprašanje se preverja s štirimi **raziskovalnimi vprašanji**:

1. Ali je trenutna ureditev SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, optimalna (v nadaljevanju raziskovalno vprašanje 1)?
2. Ali obstajajo med nacionalnimi SJV v EU pomembne razlike (v nadaljevanju raziskovalno vprašanje 2)?

3. Kateri je najprimernejši model nadgraditve v primeru obstoječe ureditve SJV (v nadaljevanju raziskovalno vprašanje 3)?
4. Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za nadgraditev nacionalnih SJV z ESJV, ki ga predlaga Evropska komisija (v nadaljevanju raziskovalno vprašanje 4)?

Metode dela – analiza prednosti in slabosti ureditve SJV v EU ter primerjalna analiza SJV posameznih držav EU je osredotočena na ekonomsko-poslovne vidike jamstvenih shem. V okviru preverjanja posameznih raziskovalnih vprašanj so uporabljeni agregatni podatki številnih institucij, med katerimi velja omeniti Mednarodni denarni sklad, Joint Research Centre, Evropsko komisijo in Evropski bančni organ. Za potrebe magistrskega dela je poudarek na agregatnih podatkih posameznih držav članic oziroma njihovem povprečju.

V okviru raziskovalnega dela so uporabljene metode, ki temeljijo na proučevanju strokovne literature, ki je posredno ali neposredno povezana s SJV. V okviru analitičnega dela je uporabljena metoda analize, v okviru katere so proučevani različni ključni gradniki ureditve SJV, in komparativna metoda, s pomočjo katere se med drugim primerjajo nacionalni SJV. Navedena metoda je uporabljena tudi pri proučevanju pogledov različnih avtorjev oziroma institucij. V sklopu analize podatkov sta uporabljeni statistična metoda in metoda kompilacije. S pomočjo slednje so povzeti rezultati in ugotovitve znanstveno-raziskovalnih del. Metodološki pristop je zaokrožen z metodo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, t.i. PSPN metodo, v okviru katere so predstavljene ugotovitve.

Sestava magistrskega dela temelji na petih poglavjih, tematika pa je dodatno razdelana v podpoglavjih in prilogah.

Prvo, drugo in tretje poglavje služijo kot temeljna izhodišča za nadaljnje analize v četrtem in petem poglavju. V prvem poglavju je predstavljen pregled literature, med drugim problematika moralnega tveganja, ki je povezana s SJV. V drugem poglavju so predstavljena vsebinska izhodišča, in sicer opredelitev bančnih vlog, arhitektura SJV in SJV kot del bančne unije. Za razumevanje pomena SJV v EU je namreč pomembno, da se razume njegova umeščenost v širši kontekst ukrepov, ki so bili v preteklosti sprejeti v EU. V tretjem poglavju je na kratko povzeta zakonodajna ureditev SJV v EU po posameznih ključnih ekonomsko-poslovnih kategorijah, v okviru vsake kategorije pa je podana njena ocena. V četrtem poglavju je predstavljena analiza nacionalnih SJV držav EU. Peto poglavje predstavlja korak naprej od trenutne ureditve SJV v EU. V okviru tega poglavja je podana analiza nadgraditve SJV v EU. Predstavljeni so možni modeli nadgraditve, povzet je predlog Evropske komisije, poglavje pa je zaključeno s pogoji, ki so potrebni za nadgradnjo trenutne ureditve. Na koncu so v okviru sklepa povzete ključne ugotovitve ter podana izhodišča za morebitna nadaljnja raziskovanja.

1 PREGLED LITERATURE

1.1 Razlogi zavarovanja bančnih vlog

Osnovni namen SJV je zmanjšanje oziroma odprava verjetnosti navala na banke (Khan, 2012), s čimer se zmanjša možnost resnih gospodarskih posledic (Arnaboldi, 2014). Poleg tega je njen namen zaščita malih vlagateljev pred izgubami (Barth, Lee & Phumiwasana, 2013). Navedena koncepta sta v nadaljevanju v podpoglavjih podrobneje pojasnjena. Sicer pa zaradi SJV obstaja tudi lažja možnost zaprtja propadajočih bank s strani javnih organov zaradi njihove zaščite (Lastra, 2011). SJV obenem prispeva k večji kreditni aktivnosti in posledično gospodarski rasti glede na to, da so vloge pomemben vir financiranja bank (Moise & Ilie, 2012; Roosebeke, 2015).

1.1.1 Naval na banke

Navali na banke so posledica kombinacije dveh dejavnikov: nelikvidnih posojil bank, ki jih ni mogoče hitro prodati brez izgube vrednosti, ter sposobnosti večine vlagateljev, da umaknejo svoje vloge, bodisi na zahtevo ali v kratkem času. Navedena dejavnika zagotavljata, da banka ne bo mogla v vsakem trenutku izpolniti svojih potencialnih obveznosti. V normalnih okoliščinah banka sicer ne bo pozvana, da hkrati izpolni vse svoje obveznosti (Ketscha, 1999), večjega navala na banke v kratkoročnem obdobju pa ni sposobna obvladovati nobena banka (Roosebeke, 2015).

Pomembno je prepoznati pozitivne in negativne učinke navala na banke ter pri tem razlikovati med navalom na posamezne banke ter širšim navalom (Kaufman, 1996). Dokler je naval na posamezno banko, se vloge le porazdelijo iz te banke na druge. V tem primeru naval na banke pomaga izločiti nesolventno ali slabo upravljano banko, pri tem pa ostaja zdravje finančnega sistema stabilno. Naval na banke ima v tem tudi splošne koristi, saj zagotavlja spodbude za varno in skrbno upravljanje bank in dobre bančne prakse (Kane, 1990). Naval na banke lahko okrepi tudi tržno disciplino ter spodbudi bankirje in regulatorje za večjo pozornost na tveganja v tej zvezi (Chu, 2011).

1.1.2 Zavarovanje malih vlagateljev

SJV je namenjen zaščiti vlog vlagateljev do predvidenega zneska kritja v primeru težav bank, ko slednje postanejo nelikvidne ali nesolventne (Arnaboldi, 2014; Roosebeke, 2015). SJV posledično vlagateljem vzbuja zaupanje, ki je ključni steber vsakega finančnega sistema. Pri tem gre za zaščito zlasti tistih vlagateljev, ki nimajo zadostnega znanja za nadzor (Groeneveld, 2009) oziroma t.i. malih vlagateljev (Moise & Ilie, 2012). V tem okviru govorimo o socialnem vidiku jamstvene sheme (Majcen, 2001).

SJV z zagotavljanjem zaščite malih vlagateljev preprečuje naval na banke in s tem krepi stabilnost finančnega sektorja (Cariboni, Joossens, & Uboldi, 2010; Moise & Ilie, 2012). Slednja je ključni argument vzpostavitve SJV (Diamond & Dybvig, 1983). S tem se ohranja zaupanje javnosti v bančni in finančni sistem ter preprečuje t.i. sistemsko tveganje. To pa je že ekonomski pomen jamstva. Izkušnje v svetu kažejo, da so stroški postavitve SJV neprimerljivo manjši od ekonomske škode, ki jo lahko povzročijo nepričakovani množični dvigi vlog (Majcen, 2001).

1.2 Moralno tveganje

Z moralnim tveganjem ali moralnim hazardom so mišljeni škodljivi učinki, ki jih ima lahko obstoj SJV na obnašanje vlagateljev, bančnikov in nadzornikov (Majcen, 2001). Eksplicitni SJV lahko škodijo stabilnosti bančnega sistema zlasti v sistemih, kjer obrestne mere za vloge niso dobro regulirane oziroma kjer so možnosti moralnega hazarda večje (Demirgüç-Kunt & Detragiache, 2000, 2002). Slednje je podrobneje pojasnjeno v poglavju 1.2.1.

1.2.1 Obnašanje različnih deležnikov

Višje kritje upravičenih vlog lahko spodkopava tržno disciplino (Chu, 2011). Z jamstvom vlog imajo namreč vlagatelji majhen interes spremljati posojilno politiko bank in tveganja, ki so s tem povezana (Demirguc - Kunt, Kane, & Laeven, 2008; Schich, 2008). Prav tako nimajo interesa za spremljanje poslovanja svojih bank, saj jim je zagotovljeno, da bodo prejeli svoj denar do kritega zneska nazaj, ne glede na stopnjo tveganja banke (Barth et al., 2013; Ketscha, 1999). Zlasti izrazito je moralno tveganje v sistemu neomejenega pokritja. Edini kriterij, ki vpliva na izbiro banke, je višina obrestnih mer, ki jih ponujajo banke (Majcen, 2001). V sistemu brez zavarovanja vlog bi bili vlagatelji spodbujeni za nasprotno obnašanje. Tako bi npr. banke z višjo kapitalsko ustreznostjo veljale za varnejše in bi verjetno pritegnile več vlagateljev (Positive Money, 2013).

Na podlagi jamstva so lahko tudi banke manj omejene na stopnje tveganj, pri katerih bi se njihovi vlagatelj počutili varno. Namesto tega prosto posojajo v procesu zniževanja njihovega razmerja do kapitala oziroma povečevanju njihovega vzvoda (Positive Money, 2013). Banke, ki ponujajo visoke obresti, so običajno bolj tvegane, saj se v želji po dobičku podajajo v bolj tvegane posle (Majcen, 2001). S svojim vedenjem vplivajo na višanje obrestnih mer pri manj tveganih bankah, na koncu pa se ta zvišanja poznajo v višjih cenah kreditov, kar posledično vpliva tudi na gospodarsko aktivnost (Groeneveld, 2009).

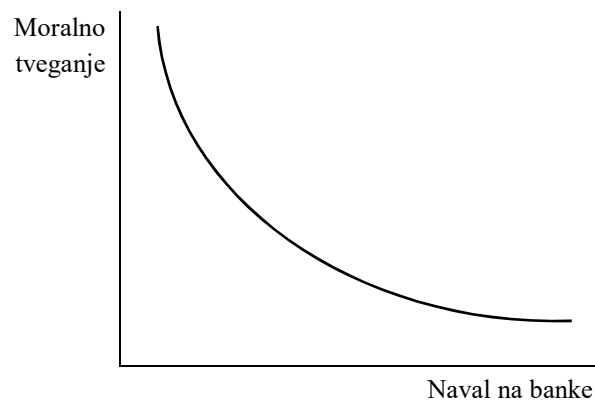
Tudi bančni nadzorniki so lahko pri jamstvu vlog manj skrbni, ker dobijo manj informacij oziroma opozoril s strani vlagateljev. Če v javnosti ni znano stanje v bančništvu, tudi ni pritiskov na nadzornike, da bi primerno ukrepali in pravočasno vplivali problematične banke ter s tem zmanjšali potencialno breme za jamstveno shemo (Majcen, 2001). Če kapitalске

pozicije bank in njihovo obvladovanje tveganj ni skrbno nadzorovano, lahko nastanejo izpostavljenosti izgub, ki ogrožajo bančno stabilnost na dolgi rok (Demirguc-Kunt, Kane, & Laeven, 2008).

1.2.2 Moralno tveganje in naval na banke

Pri določitvi višine kritja upravičenih vlog gre za kompromis (angl. *trade-off*) med moralnim tveganjem in nevarnostjo navala na banke (Saunders & Cornett, 2008). Večja zaščita vlagateljev pomeni manjšo verjetnost navala na banke, po drugi strani pa slednje pomeni večji moralni hazard (Brearley et al., 2001). Slednje je razvidno iz Slike 1.

Slika 1: Moralno tveganje in naval na banke

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Saunders & M. M. Cornett, *Panic Prevention versus Moral Hazard*, 2008, str. 556.

1.3 Nadzor moralnega tveganja

Saunders in Cornett (2008) menita, da obstajajo trije načini nadzora moralnega tveganja, ki so povezani z jamstvom vlog, in sicer s povečanjem discipline delničarjev oziroma lastnikov, vlagateljev in nadzornikov oziroma regulatorjev.

Lastnike se lahko disciplinira z zavarovalnimi premijami, večjo kapitalsko ustreznostjo in strožjimi merili za prenehanje delovanja. Koncept z zavarovalnimi premijami je podrobneje pojasnjen v podpoglavju v nadaljevanju. Drugi način je postavljanje višjih kapitalskih zahtev in strožjih predpisov za prenehanje delovanja bank v primeru obnašanja lastnikov, ki povzročajo moralni hazard.

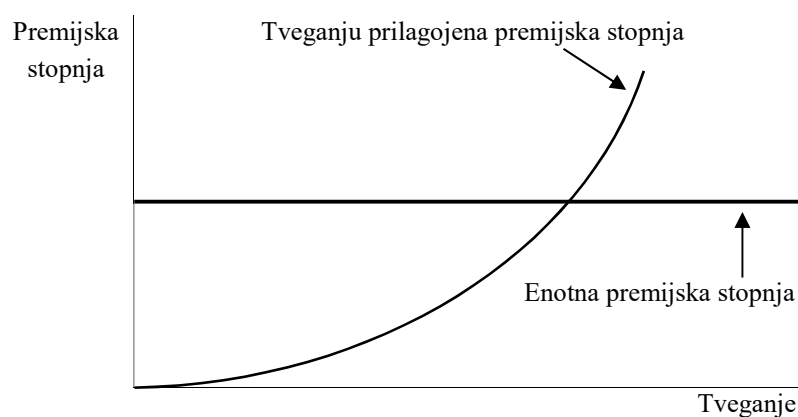
Vlagatelji lahko v zvezi z discipliniranjem SJV zahtevajo bodisi višje obrestne mere in premije za tveganje za vloge oziroma odločajo o višini svojih vlog pri bolj tveganih bankah. Pri navedeni zahtevi je predpogoj transparentno informacijsko okolje.

Barth et al. (2013) menijo, da je nadzor pomemben element, ki preprečuje težave bank v državah, kjer so vzpostavljeni SJV. Usposobljeni nadzorniki in ustrezni predpisi lahko pomagajo preprečiti bankam, da prevzemajo nepotrebna tveganja.

1.3.1 Zavarovalne premije

V splošnem obstajata dve vrsti zavarovalnih premij: enotna premijska stopnja (angl. *flat deposit insurance premium*) in tveganju prilagojena premijska stopnja (angl. *risk-based premium*) (Saunders & Cornett, 2008). Prvi način se uporablja za vse banke enako, drugi način pa je tveganju prilagojen in je posledično drugačen za banke, ki se razlikujejo glede na tveganje. Razmerje med premijsko stopnjo in tveganjem je razviden iz Slike 2.

Slika 2: Premijske stopnje glede na tveganje

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Saunders & M. M. Cornett, *Premium Schedules Relative to Risk*, 2008, str. 559.

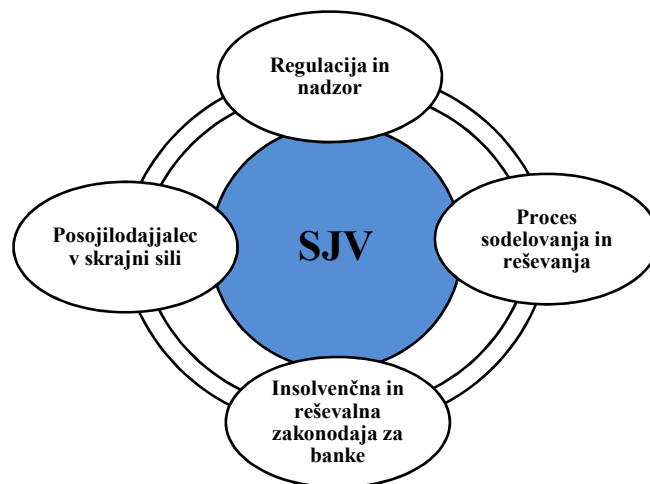
Izračun tveganju prilagojenih premij za financiranje SJV omejuje moralno tveganje pri tveganih bankah (Gerhardt & Lannoo, 2011; Tertak, 2010). Večja je obremenitev tistih bank, ki poslujejo bolj tvegano in se posledično soočajo z večjo verjetnostjo propada oziroma potrebe reševanja. Na ta način te banke ne bodo imele večjih koristi v primerjavi z manj tveganimi bankami (Banking & Insurance, 2015c; Chesini & Giaretta, 2014; International Monetary Fund, 2013). Navedena metoda deluje kot opozorilni indikator, ki opozarja na tvegane banke (Gerhardt & Lannoo, 2011; Tertak, 2010), obenem pa se izboljšuje upravljanje tveganj (Ayadi & Lastra, 2010).

(Groeneveld, 2009) je v zvezi s proučevano metodo med drugim identificiral tri pomanjkljivosti: prvič, sisteme s tveganju prilagojenimi prispevki je težje upravljati; drugič, večja razlikovanja v izračunih premij lahko ovirajo konkurenco, ker se lahko banke zaradi težavnosti metode prekinejo s svojo dejavnostjo; tretjič, vsako spremembo v profilu tveganja banke je treba sporočiti, kar zahteva ustrezno sodelovanje nadzornika z vsemi deležniki, prilagoditve navzdol pa lahko povzročijo nemire med vlagatelji.

1.4 Sistem jamstva za vloge kot element finančne varnostne mreže

Varnostna mreža je skupek različnih elementov, katerih cilj je zmanjšati nastanek finančne krize oziroma omejitev stroškov v primeru nastanka le-te. Bernet in Walte (2009) vključujeta v varnostno mrežo pet elementov, ki so predstavljeni na Sliki 3: regulacijo in nadzor, posojilodajalec v skrajni sili, insolvenčna in reševalna zakonodaja za banke, proces sodelovanja in reševanja ter SJV.

Slika 3: Varnostna mreža

Vir: Povzeto in prirejeno po B. Bernet & S. Walte, *Elements of the financial system safety net*, 2009, str. 13.

Obstaja sedem načel za ustrezno varnostno mrežo (Gros & Schoenmaker, 2012a): preferenca za rešitve iz zasebnega sektorja, zadosten geografski obseg, načelo minimalnih stroškov, reševanje z zasebnimi sredstvi, fiskalno varovalo, hitro odločanje in dobro upravljanje.

V okviru varnostne mreže SJV služijo za tri namene: opredelitev položaja kritih vlog v okviru finančne varnostne mreže, opredelitev njihove interakcije z drugimi sestavinami varnostne mreže in zagotovitev, da SJV izpolnjuje svojo vlogo (Wruuck, 2014).

Potrebno je poudariti, da je SJV samo en element varnostne mreže (Committee of European Banking Supervisors, 2005). Groeneveld (2009) v okviru svoje opredelitve elementov meni, da če je država vzpostavila dobro razvit mehanizem samo za del elementov, je zelo verjetno, da se bo soočala s težavami pri iskanju učinkovitih rešitev za preprečevanje ali reševanje resnih težav v bančnem sistemu.

Bernet in Walte (2009) menita, da SJV dopolnjuje, podpira in krepi varovalne funkcije drugih elementov varnostne mreže, prav tako kot preostali elementi dopolnjujejo in podpirajo SJV v izpolnjevanju njegove funkcije. Konkretno naj bi SJV izpolnil štiri ključne funkcije:

1. zaščita kritih vlog v primeru krize ter posledično posojilojemalec pred navalom na banke;
2. ustvarjanje zaupanja med vlagatelji ter posledično prispevanje k stabilnosti finančnega sistema;
3. financiranje kritih vlog v primeru aktiviranja SJV;
4. podpora ostalih elementov v okviru finančne varnostne mreže.

2 ZNAČILNOSTI SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE IN NJEGOVA UMEŠČENOST V BANČNO UNIJO

Cilj drugega poglavja je opredelitev vsebinskih izhodišč, ki so potrebna pri razumevanju analiz v nadaljevanju magistrskega dela. V podpoglavjih so opredeljene različne vrste vlog, arhitektura SJV ter SJV kot del bančne unije.

2.1 Opredelitev bančnih vlog

Za potrebe magistrskega dela ločimo naslednje vrste vlog: vloga, upravičena in krita vloga.

Vloga pomeni »pozitivni saldo, ki je posledica sredstev, ostalih na računu, ali začasnih stanj, ki so posledica običajnih bančnih transakcij in jih mora kreditna institucija vrniti po veljavnih pravnih in pogodbenih pogojih,« kot je to določeno v prvem členu Direktive 94/19/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog (Ur.l. EU, št. 135/1994, v nadaljevanju Direktiva 94/19/ES). Skladno s slednjo vloga vsebuje tudi kakršenkoli dolg, evidentiran s potrdilom, ki ga je izdala kreditna institucija. Direktiva 2014/49/EU pa namesto slednjega dodaja »vključno z vezanim depozitom in hranilno vlogo, razen pozitivnega salda«.

Upravičene vloge ali zavarovane vloge so »vloge, ki niso izključene iz zaščite« (Direktiva 2014/49/EU). V drugem členu Direktive 94/19/ES je določeno, katere vloge so izključene iz upravičenih vlog, Direktiva 2014/49/EU pa v petem členu širi nabor izključitve, pri tem pa omogoča možnost vključitve vlog malih in srednjih podjetij v zasebnih pokojninskih sistemih ali sistemih poklicnega pokojninskega zavarovanja ter vlog v lokalnih organih, katerih letni proračun ne presega 500.000 EUR.

Krite vloge pomenijo »del upravičenih vlog, ki ne presega ravni kritja« določenega v skladu z direktivo Direktive 94/19/ES in njenimi spremembami oziroma z Direktivo 2014/49/EU. V Tabeli 1 je prikazan poenostavljen prikaz pokritosti vlog v skladu z Direktivo 2014/49/EU.

Tabela 1: Obseg kritja v skladu z Direktivo 2014/49/EU (ključni primeri)

	Kritje v okviru direktive	Ni pokrito v okviru direktive
Vlagatelji	Vsa podjetja (mikro, majhna, srednja in velika)	Finančne institucije, javni organi
Produkti	Vloge (tudi v valutah, ki niso evro)	Dolžniški certifikati, strukturirani produkti

Vir: Povzeto in prirejeno po E. Tertak & K. Szeląg, Harmonised scope of coverage proposed by the European Commission, 2010, str. 111.

V Tabeli 2 je predstavljen primer, ki ponazarja razlike med posameznimi vrstami vlog. Predpostavljajmo SJV z eno banko članico, ki ima štiri vrste vlog različnih vlagateljev v skupnem znesku 83.000 EUR. Vloga 1, vloga 2 in vloga 3 so upravičene vloge v skupnem znesku 73.0000 EUR, vloga 4 v višini 10.000 EUR pa ni upravičena. Dodatno se predpostavlja, da znaša obseg kritja za posamezno vlogo do 25.000 EUR, kar pomeni da znaša skupni znesek kritja 63.000 EUR (European Commission, 2009).

Tabela 2: Primer razlikovanja vrste vlog

	Vloga 1 (v EUR)	Vloga 2 (v EUR)	Vloga 3 (v EUR)	Vloga 4 (v EUR)	Skupaj (v EUR)
a) Upravičene vloge	35.000	23.000	15.000	-	73.000
b) Vloge, ki niso upravičene	-	-	-	10.000	10.000
c) Krite vloge (do 25.000 EUR)	25.000	23.000	15.000	-	63.000
d) Celotne vloge (a + b)					83.000

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Example 1, 2009, str. 126.

2.2 Arhitektura sistemov jamstva za vloge

SJV imajo številne značilnosti, ki ločujejo posamezne SJV. V okviru analize ureditve SJV v EU je osredotočenost zlasti na sledečih treh: kritje upravičenih vlog, financiranje SJV in izplačilo kritih vlog. Posledično so le-te predstavljene v naslednjih dveh poglavjih 2.2.1 in 2.2.2. V primerjalno analizo SJV posameznih držav EU so dodatno zajete še dodatne značilnosti, in sicer: vzpostavitev sheme, organizacija, upravljanje, funkcija in udeležba. Le-te so predstavljene v poglavju 2.2.3.

2.2.1 Financiranje

Najpomembnejši element v SJV je njen model financiranja (Bernet & Walte, 2009). Če shema ni sposobna obvladati povračila terjatev zaradi nezadostnih sredstev, bi lahko varnostna mreža izgubila verodostojnost in stroški bi se lahko bistveno povečali (Blair,

Carns, & Kushmeider, 2006). V nadaljevanju so predstavljeni trije pomembni vidiki financiranja, in sicer način financiranja, velikost sklada in prispevki za SJV.

Poznamo tri načine financiranja SJV (Bernet & Walte, 2009; Payne, 2014), in sicer na podlagi predhodnih vplačil (v nadaljevanju *ex ante* financiranje), naknadno, ko se pojavi potreba izplačila (v nadaljevanju *ex post* financiranje) ali s kombinacijo navedenih načinov, čemur rečemo mešani način financiranja. V literaturi je zaslediti široko razpravo, ki se nanaša na prednosti in slabosti načinov financiranja. Pri tem so avtorji naklonjeni *ex ante* ali mešanemu financiranju (Committee of European Banking Supervisors, 2005), sodoben SJV pa naj bi temeljil na mešanem financiranju s poudarkom zlasti na *ex ante* financiranju (Bernet & Walte, 2009). Kombinacija obeh načinov tako ohranja prednosti obeh (Gerhardt & Lannoo, 2011). V Tabeli 1 v Prilogi 2 je predstavljena podrobnejša primerjava prednosti in slabosti *ex post* in *ex ante* financiranja.

Vzpostavitev optimalne velikosti sklada SJV je nedvomno ključnega pomena za oblikovanje SJV. Večja zaščita omogoča večje zaupanje, kar posledično vpliva na manjšo verjetnost uporabe sklada. Po drugi strani se z večjim obsegom sredstev povečuje tudi moralni hazard (Bernet & Walte, 2009).

2.2.2 Kritje in izplačila

V okviru SJV se kritje nanaša na vrste vlog, njihove zneske (Wruuck, 2014) ter na obseg upravičencev. Sheme se lahko zasnovane na način, da krijejo le fizične osebe, lahko pa tudi pravne osebe (Payne, 2014). Kritje s strani SJV mora biti skrbno načrtovano, da se uravnoteži finančno stabilnost, varstvo vlagateljev, tržno disciplino (Wruuck, 2014) in naval na banke (International Monetary Fund, 2013).

Z zvezi z izplačili kritih vlog ločimo časovni vidik in vidik učinkovitosti. Obdobje, v katerem je krita vloga na voljo vlagateljem, je bistveni element za zagotavljanje verodostojnosti sistema zaščite. Po drugi strani je plačilni mehanizem učinkovit, če zagotavlja ustrezna izplačila z nizkimi transakcijskimi (Bernet & Walte, 2009).

2.2.3 Ostale značilnosti

Za potrebe primerjalne analize SJV v posameznih državah članicah je v nadaljevanju dodatno opredeljenih pet lastnosti, na podlagi katerih lahko razlikujemo osnovne značilnosti SJV.

Vzpostavitev sheme – ločimo eksplicitne in implicitne SJV. Eksplicitne sheme so, za razliko od implicitnih, formalno vzpostavljene z zakonom oziroma s posebnimi pravili (Ayadi & Lastra, 2010; Wruuck, 2014). Eksplicitne sheme so primernejše v primerjavi z

implicitnimi, saj izboljšujejo položaj vlagateljev ter jasno opredeljujejo obseg jamstva. Poleg tega omogočajo zaračunavanje premij (Schich & Kim, 2011). Študija za obdobje 1980–1997 obenem ugotavlja, da eksplicitno jamstvo vlog lahko škoduje bančni stabilnosti, če so obrestne mere za vloge neregulirane oziroma, če je nadzor nad bankami šibek (Demirguc - Kunt & Detragiache, 2000).

Organizacija – SJV lahko delujejo kot samostojne pravne osebe ali pa so organizirane kot del nadzorne strukture posamezne države pod pristojnostjo ministrstva, centralne banke ali drugih nadzornih organov. Način organizacije vpliva na interakcijo SJV z drugimi deli varnostne mreže, kot tudi na njihovo neodvisnost in učinkovitost (Wruuck, 2014).

Upravljanje – SJV so lahko upravljani privatno, npr. v okviru bančnega združenja, javno ali s kombinacijo obojega (Wruuck, 2014). Na splošno velja, da sheme bolje delujejo, če so upravljane s strani države ali imajo državno podporo (Payne, 2014).

Funkcija – najbolj osnovna funkcija SJV je izplačilo kritih vlog v primeru propada banke. Poleg tega pa lahko SJV opravljajo tudi druge funkcije (Wruuck, 2014), v zvezi s katerimi Iwanicz - Drozdowska, Kerlin, Smaga in Tomasik (2015) omenjajo dodatne tri (v nadaljevanju izplačilo plus), in sicer dodatne naloge (npr. udeležba pri reševanju), blažitev izgub, v okviru katerega jamstvena shema sodeluje z namenom minimiziranja stroškov ter blažitev tveganj, v okviru katerega jamstvena shema sodeluje z namenom zmanjšanja tveganja.

Udeležba – slednja je lahko prostovoljna ali obvezna (Payne, 2014). Prostovoljna udeležba je lahko deležna večjega nadzora s strani članov (Beck, 2000), toda lahko povzroči neprimerno selekcijo in tako vpliva na finančno stabilnost (Wruuck, 2014). Udeležba lahko vključuje različne člane, in sicer domače banke, hčerinske družbe, podružnice.

2.3 Sistem jamstva za vloge kot del bančne unije

Nacionalne ureditve SJV v EU temeljijo na implementaciji Direktive 2014/49/EU, ki predstavlja enega izmed treh ključnih gradnikov t.i. enotne knjige pravil. Slednja je rezultat obsežnih reform finančnega sektorja, ki jih je EU izvedla v zadnjih letih z namenom okrepitve skupnega regulatornega in nadzornega okvira po vsej EU (Evropska komisija, 2015). Sestavljena iz sklopa zakonodajnih besedil, ki jih morajo upoštevati vse banke v EU (European Commission, b.l. b). Poleg ureditve SJV se enotna knjiga pravil nanaša še na bonitetne zahteve in področje reševanja bank, pravila slednjih pa so informativno predstavljena v Prilogi 3.

Enotna knjiga pravil predstavlja temelj t.i. bančne unije (European Commission, 2014a). Pri slednji gre za prenos bančnega nadzora na evropsko raven, ustanovitev enotnega okvirja za reševanje bank in enotnega SJV.

Bančna unija je bila prvotno ustanovljena kot odgovor na finančno krizo z namenom zagotovitve varnega in odpornejšega finančnega sektorja v okviru enotnega trga. Finančna kriza se je kasneje razvila v dolžniško krizo držav zlasti v območju evra (European Commission, 2014a). V septembru 2012 so se namreč pogoji zadolževanja za države evrskega območja občutno izboljšali, ko je Evropska centralna banka (v nadaljevanju ECB) predstavila program nakupa državnih obveznic na sekundarnem trgu. To je povzročilo zlasti v šibkejših državah članicah povečanje sredstev in obveznosti v portfeljih domačih bank (Merler, 2014). Finančna in dolžniška kriza sta tako pokazali na ranljivosti bančnega sistema zaradi začaranega kroga med državnim dolgom in bančnimi bilancami (Banking & Insurance, 2016; European Commission, 2014a), kot je to prikazano na Sliki 4. Prekinitev te povezave je tako postal glavni cilj različnih elementov bančne unije (European Commission, 2014a), European Commission (2012) pa je posledično že leta 2012 pozvala k ustanovitvi bančne unije.

Slika 4: Začarani krog med državnim dolgom in bančnimi bilancami

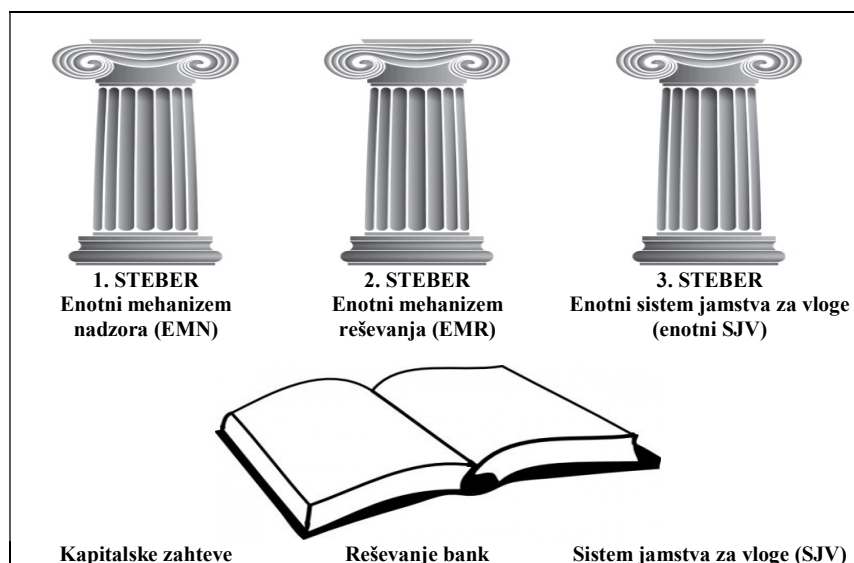

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, How does the vicious circle work, 2014.

V okviru bančne unije govorimo o treh stebrih: EMN, EMR in enotnem SJV (European Commission, 2015e). EMN je začel delovati 4. 11. 2014, EMR pa 1. 1. 2015. Slednji je postal polno operativen 1. 1. 2016, ko je začel delovati enotni sklad za reševanje (Evropska komisija, 2015).

V nadaljevanju so posamezni stebri podrobneje predstavljeni, shematično pa so povzeti na Sliki 5.

Slika 5: Arhitektura bančne unije

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Banking Union, b.l. b

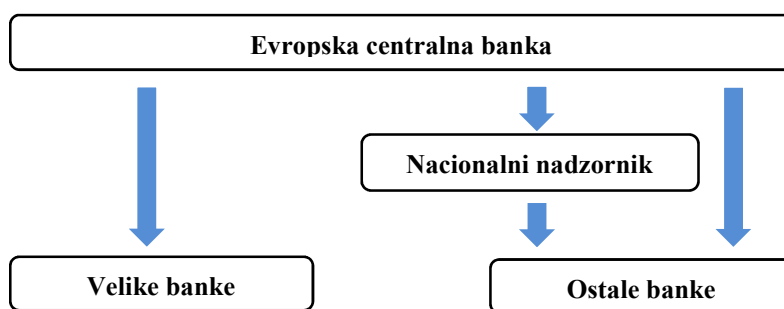
2.3.1 Enotni mehanizem nadzora (EMN)

EMN postavlja ECB kot osrednjega nadzornika finančnih institucij v območju evra in tistih držav, ki niso v evroobmočju, toda se prostovoljno pridružijo EMN. Namen EMN je zmanjšati povezavo med državo in bankami ter odpraviti negativne učinke, ki so s tem povezani. V monetarni uniji z visoko stopnjo povezanosti finančnih institucij in trgov se lahko težave v finančnem sistemu ene države hitro širijo v druge države. Takšne težave je najbolje reševati v okviru centralnega organa, ki ima ptičjo perspektivo celotnega bančnega sektorja bančne unije (Banking & Insurance, 2013).

Kot je razvidno iz Slike 6, ECB neposredno nadzoruje največje banke, medtem ko nacionalni nadzorniki še naprej nadzorujejo preostale banke, toda pod vplivom ECB (European Commission, 2015d). Neposrednega nadzora s strani ECB so deležne banke, ki izpolnjujejo določene kvantitativne kriterije, in sicer:

1. velikost sredstev znaša vsaj 30 mrd EUR;
2. delež sredstev glede na bruto domači proizvod (v nadaljevanju BDP) znaša 20 %;
3. storitev v državi članici, v kateri se banka nahaja, predstavlja sredstva v višini vsaj 5 milijard EUR;
4. banka je ena od treh najpomembnejših bank v državi članici, v kateri se nahaja;
5. banka ima velike čezmejne dejavnosti (Banking & Insurance, 2013).

Slika 6: Enotni mehanizem nadzora

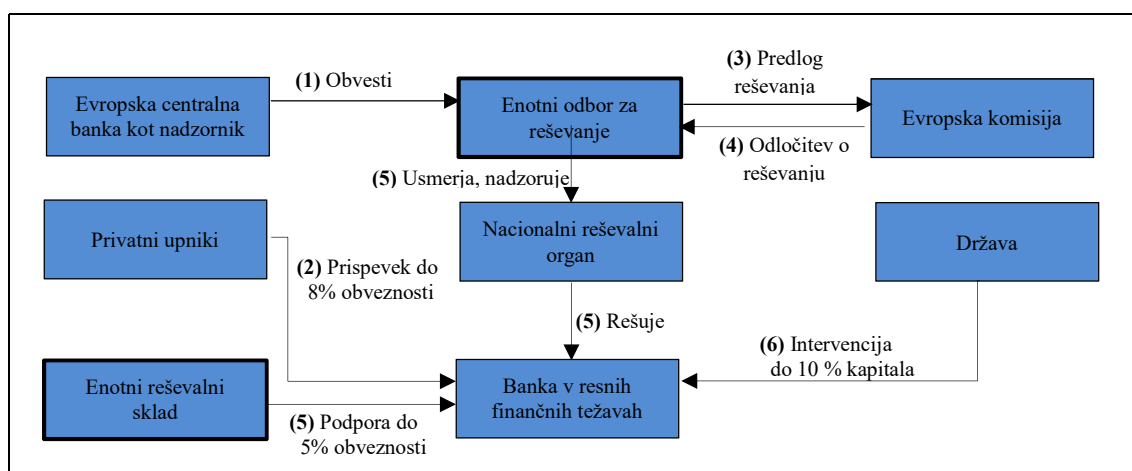
Glavna naloga ECB in nacionalnih nadzornikov je tesno sodelovanje v okviru integriranega sistema, v okviru katerega je potrebno preverjati, če banke delujejo v skladu z bančnimi pravili EU, ter pravočasno odkrivanje morebitnih težav (European Commission, b.l. b). ECB bo npr. lahko razrešila upravo, obdržala bonuse ali dividende, če institucije ne bodo izpolnjevale zahtev (Banking & Insurance, 2015a).

2.3.2 Enotni mehanizem reševanja (EMR)

EMR se nanaša na banke, ki so nadzorovane v okviru EMN. Deluje v primerih, ko bi v bankah kljub strožjemu nadzoru nastopile težave. Namen EMR je zagotoviti urejeno reševanje bank z minimalnimi stroški za davkoplačevalce in realno gospodarstvo (European Commission, b.l. b) ter v prvi vrsti obremeniti delničarje in nekatere upnike (Banking & Insurance, 2013). EMR vodi enotni odbor za reševanje, ki obenem upravlja enotni sklad za reševanje.

Če banka potrebuje reševanje, ECB kot nadzornik obvesti enotni odbor za reševanje (v nadaljevanju odbor). Slednji oceni prisotnost sistemskega tveganja in razpoložljivost reševanja s strani banke same do višine 8 % vseh obveznosti. Če slednje ne zadostuje, odbor v sodelovanju z nacionalnimi reševalnimi organi pripravi priporočila in odloča o udeležbi enotnega sklada za reševanje do višine 5 % vseh obveznosti banke oziroma do 5 mrd EUR. Če je potrebna likvidnostna podpora, znaša ta prag 10 mrd EUR. Evropska komisija lahko nasprotuje načrtu reševanja, ki ga predlaga odbor v primeru odsotnosti javnega interesa ali, če se njeni interesi bistveno razlikujejo od interesov odbora (Banking & Insurance, 2015b; Direktiva 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (Ur.l. EU, št. 173/2014, v nadaljevanju Direktiva 2014/59/EU; European Commission, 2014b). Opisani postopek je shematično predstavljen na Sliki 7.

Slika 7: Enotni mehanizem reševanja

Vir: Povzeto in prirejeno po Banking & Insurance, slika 2, 2015b.

Z namenom zagotovitve potrebnih sredstev za reševanje bank so morale posamezne države članice na podlagi Direktive 2014/59/EU ustanoviti nacionalne reševalne sklade, v katere so se od 1. 1. 2015 začeli zbirati prispevki, ki se bodo zbirali do 31. 12. 2024. Od 1. 1. 2016 so se ti skladi v evro območju združili z enotnim reševalnim skladom, ki se bo postopoma polnil z letnimi prispevki s strani nacionalnih skladov najkasneje do 1. 1. 2024, ko bo kapaciteta sklada predvidoma dosegla 1 % kritih vlog oziroma 55 milijard EUR (Banking & Insurance, 2015b; Evropska komisija, 2015). Če bo potrebno v prehodnem obdobju vmesno dodatno polnjenje finančne vrzeli sklada za potrebe reševanja, bo tovrstna sredstva prispevala vsaka država evroobmočja po vnaprej določenem ključu. To premostitveno financiranje bo nato krito s strani naknadnih prispevkov s strani bank (Petersen, 2014).

2.3.3 Enotni sistem jamstva za vloge (ESJV)

Evropska komisija (2015) ugotavlja, da tri leta po tem, ko je Evropski svet sprejel načrt za dokončanje ekonomske in monetarne unije, ki temelji na večji integraciji in vzajemni podpori, enotni SJV kot tretji steber bančne unije še vedno ni vzpostavljen. Slednji je tako smatran kot manjkajoči steber bančne unije.

Za potrebe magistrskega dela je potrebno ločiti med enotnim SJV in ESJV. Enotni SJV je model nadgraditve SJV v EU, ki v okviru bančne unije nadomešča obstoječe nacionalne SJV (glej poglavje 5.1.5), ESJV pa predstavlja kaskadni model nadgraditve SJV v EU v treh korakih, kot ga predlaga Evropska komisija v okviru bančne unije (glej poglavje 5.2.). Pri slednjem predstavlja enotni SJV zadnji korak.

Pri enotnem SJV gre za prenos odgovornosti na centralno raven oziroma raven bančne unije, kot je to razvidno iz Tabele 3. V okviru trenutne bančne unije namreč nadzor nad bankami izvaja EMN, medtem ko ostaja odgovornost za posamezne SJV na ravni držav.

Tabela 3: Kontrola in odgovornost v okviru decentralizirane oziroma centralizirane ureditve

Kontrola \ Odgovornost	Decentralizirana	Centralizirana
Decentralizirana	ENOTNA KNJIGA PRAVIL - Nacionalni SJV - Nacionalni nadzor in reševanje	
Centralizirana	BANČNA UNIJA (trenutna) - Nacionalni SJV - EMN, EMR	BANČNA UNIJA (načrtovana) - Enotni SJV - EMN, EMR

Vir: Povzeto in prirejeno po P. Bofinger, C. M. Buch, L. P. Feld, W. Franz & C. M. Schmidt, Banking supervision in the internal market and the banking union, 2012.

Enotni SJV naj bi zagotavljal ljudem, da bi bile njihove vloge enakovredne in varne po celotni bančni uniji. S takšnim jamstvom ne bi bilo nobenega razloga za umik sredstev iz banke v državi članici, v kateri ima oblast npr. težave z višanjem dolga na kapitalskih trgih (Huertas, 2013).

Ob vprašanju, če lahko bančna unija deluje brez vzpostavitve enotnega SJV, Gros (2013) ugotavlja, da številni akademiki poudarjajo, da bi bilo potrebno uvesti vse stebre bančne unije skupaj. Drugi trdijo, da to ni potrebno oziroma, da tematika politično preveč sporna.

Huertas (2013) meni, da bančna unija potrebuje EMN in EMR kot dopolnitev enotnemu nadzoru, enotni SJV pa ni potreben. Potrebno bi bilo krepiti nacionalne SJV, kar bi moralo zadostovati, glede na to, da imajo vloge prednost pri izplačilu ter da so banke zavezane k izdaji instrumentov za zavarovanje vlog. Tudi Pisani - Ferry in Wolff (2012) trdita, da skupni SJV ni potreben. Razlog je v dejstvu, da naj bi nacionalni SJV jamčili za majhne finančne institucije in ne za težave celotnega finančnega sistema. Po eni strani je tako jamstvo vlog stvar nacionalne ureditve (Wolff, 2016). Teoretični argument za ohranitev nacionalnih SJV obstaja tudi v dejstvu, da slednji najboljše poznajo lokalni trg (Colaert, 2015) ter da je nacionalna raven najboljše usposobljena za oceno tveganj bank.

Toda v realnosti večina nacionalnih SJV in nacionalnih nadzornikov na splošno delujejo v okviru mnogih političnih ovir. Izkušnje so obenem potrdile, da nacionalni organi niso najbolj primerni za ocenjevanje sistemskih tveganj, tj. tveganj celotnega bančnega sistema. Obstajata vsaj dva vira pretresov, ki lahko pogosto ogrožata celotni nacionalni bančni sistem: lokalni kreditni mehurčki in nenadna ustavitev čezmejnega financiranja (Gros,

2013). Obenem je kredibilnost nacionalnih SJV odvisna od vplačanih sredstev, zdravja bančnega sektorja v državi in zdravja javnega sektorja, ki služi kot varovalo SJV (Schoenmaker & Wolff, 2015). Toda finančna kriza je pokazala, da je slednje lahko problematično, če država nima zadostnih sredstev (Wolff, 2016).

Na podlagi navedenega bi lahko razmišljali v smeri, da SJV spada v del evropskega okvirja. Na ta način bi bila kakovost jamstva vlog povsem neodvisna od politike posameznih držav. Vendar pa bi to lahko ustvarilo težave zaradi morebitnih prelaganj stroškov s strani države na evropsko raven. Države z manj strogimi pravili bi lahko čutile le šibek pritisk za izboljšanje zakonodajnega okvirja njihovega finančnega sistema, ki vpliva na tveganja bank (Wolff, 2016). Obenem bi prehod na evropsko raven pomenil njihovo izgubo suverenosti pri nadzoru SJV ter verjetno potrebo po vzpostavitvi fiskalne integracije ali jasne določitve, kako in kdaj je treba prispevati izredne prispevki za zagotovitev, da bo obstajalo varovalo ali implicitno jamstvo, ki bo pokrivalo vloge vlagateljev v vseh okoliščinah (Rigau, 2012).

International Monetary Fund (2013) meni, da je potrebno v okviru bančne unije sprejeti ukrepe v smeri skupnega financiranja zavarovanja vlog. Enotni SJV je pomemben element bančne unije, saj zagotavlja, da so na voljo sredstva za izplačila vlagateljem oziroma za reševanje bank v primeru njihovega propada, ne da bi bila ogrožena država ali monetarna stabilnost.

Poročilo petih predsednikov (European Commission, 2015a) in sporočilo Evropske komisije Evropskemu parlamentu (Evropska komisija, 2015) predvidevata jasen načrt za poglobitev ekonomske in monetarne unije (European Commission, 2015e). Kot enega nujnih korakov je predlagana vzpostavitev ESJV (European Commission, b.l. b) kot tretjega stebra bančne unije (European Commission, 2015a). Trenutna ureditev bančne unije ohranja namreč eno bistveno pomanjkljivost. Dokler bodo SJV ostali v okviru posameznih držav članic, bodo nacionalne sheme še naprej slabo odporne na bodoče finančne krize (European Political Strategic Centre, 2015b). Predlog glede vzpostavitve je podrobneje predstavljen v poglavju 5.2.

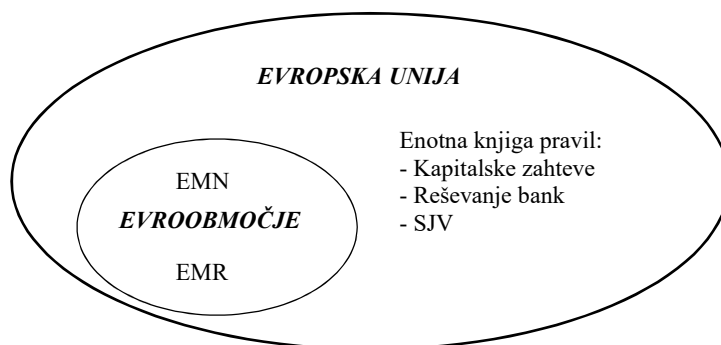
2.3.4 Države izven evroobmočja

Napredek v smeri bančne unije z vzpostavitvijo EMN in EMR ter implementacija enotne knjige pravil korenito spreminjajo pomen in morebitne scenarije za nacionalne SJV (Maccarone, 2014). Pri tem se postavlja vprašanje, kakšen vpliv ima bančna unija na države, ki niso v evroobmočju.

Države, ki niso članice evroobmočja, so zavezane k implementaciji enotne knjige pravil, obenem pa niso predmet EMN, EMR in morebitne vzpostavitve enotnega SJV. Dodatno, kot ugotavlja Bluedorn (2015), nečlanice evroobmočja niso upravičene do neposredne

dokapitalizacije s strani evropskega mehanizma za stabilnost (v nadaljevanju EMS) ter nimajo dostopa to likvidnostnih zmogljivosti ECB. Ob tem je potrebno izpostaviti, da imajo nečlanice evroobmočja možnost prostovoljne priključitve k bančni uniji. Ključne razlike med članicami in nečlanicami bančne unije so razvidne iz Slike 8.

Slika 8: Razlika med članicami in nečlanicami bančne unije

Vir: Povzeto in prirejeno po G. Boccuzzi, Two different levels, 2014, str. 15.

Dileme, s katerimi se soočajo nečlanice evroobmočja v zvezi z morebitnim vstopom v bančno unijo, so povezane s finančno trilemo. Kot pojasnjuje Banking & Insurance (2013), lahko slednjo razumemo kot nezmožnost hkratnega doseganja finančne stabilnosti, finančnega povezovanja in ohranjanje nacionalne finančne politike v integriranem finančnem trgu.

V bančni uniji imajo države manjši nacionalni nadzor nad bankami, prav tako se odločitve o reševanju bank sprejemajo na ravni bančne unije. Bluedorn (2015) ugotavlja, da imajo nacionalni nadzorniki držav nečlanice evroobmočja po drugi strani precejšnjo fleksibilnost, da izvajajo makro in mikro bonitetne zahteve in uporabljajo intervencijska pooblastila za blažitev šokov, ki vplivajo na finančno stabilnost in zagotavljanje posojil. Z vstopom v bančno unijo se nekaj te fleksibilnosti izgubi.

Trenutna kompenzacija za odpoved nacionalnim bonitetam za države nečlanice evroobmočja trenutno ni zadostna. Enotni sklad za reševanje bo napolnjen šele leta 2024, glede ESJV poteka trenutno razprava o predlogu Evropske komisije, prav tako pa še ni vzpostavljeno fiskalno varovalo, pomen katerega je predstavljen v poglavju 5.3.3.

Kljub temu pa so države EU, ki niso članice evroobmočja, npr. Velika Britanija, v povezavi s SJV podvržene tečajnim nihanjem. Wallace (2015) navaja primer Velike Britanije, kjer je leta 2016 prišlo zaradi oslabiljenega evra proti funtu do znižanja jamstva kritja upravičenih vlog iz 85.000 na 75.000 funtov.

3 ANALIZA PREDNOSTI IN SLABOSTI UREDITVE SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE V EVROPSKI UNIJI

V tretjem poglavju se preverja raziskovalno vprašanje 1, ki se glasi: ali je trenutna ureditev SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, optimalna? Raziskovalno vprašanje 1 se preverja na podlagi analize prednosti in slabosti trenutne ureditve SJV v EU v okviru šestih ekonomsko-poslovnih vidikov, in sicer: kritje upravičenih vlog, financiranje SJV, izplačila kritih vlog v primeru njihovega aktiviranja, čezmejno sodelovanje SJV, umeščenost SJV v nadzor. V poglavju 3.7 so identificirane slabosti povzete, obenem pa je podana ocena glede preverjanja raziskovalnega vprašanja 1.

V okviru posameznega vidika je naprej na kratko predstavljena zakonodajna podlaga, ki se nanaša na Direktivo 2014/49/EU. Ker bo slednja polno harmonizirana šele leta 2024, je za namen analize pri določenih vidikih pomembna tudi zgodovinska komponenta ureditve SJV od leta 1994. Nacionalni sistemi so namreč do implementacije Direktive 2014/49/EU temeljili na Direktivi 94/19/ES in njenih spremembah v okviru Direktive 2009/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o spremembah Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje kritja in rokov za izplačilo (Ur.l. EU, št. 68/2009, v nadaljevanju Direktiva 2009/14/ES). Navedeni direktivi sta omogočali pomembne razlike med nacionalnimi SJV, ki so se v določeni meri odpravile z Direktivo 2014/49/EU. V povezavi s tem je v Tabeli 1 v Prilogi 4 informativno povzeta primerjalna analiza. V okviru analize posameznega vidika so nato uvodoma navedeni še elementi, na podlagi katerih se izvaja analiza in posledično identificira prednosti oziroma slabosti.

V okviru preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 so v tretjem poglavju uporabljene metoda analize, komparativna metoda, metoda kompilacije in v manjšem delu statistična metoda. Metodološki pristop je povzet s PSPN metodo s fokusom na identifikaciji morebitnih slabosti znotraj posameznega proučevanega vidika. Podatki, ki se uporabljajo pri analizi, so bili pridobljeni zlasti s strani Evropske komisije oziroma njene študije, ki je bila objavljena leta 2010.

3.1 Kritje upravičenih vlog

Direktiva 2014/49/EU v zvezi s krijem vlog določa med drugim sledeče:

1. Kritje znaša 100.000 EUR in se nanaša na skupni znesek posameznega vlagatelja pri kreditni instituciji.
2. V SJV niso vključeni vsi vlagatelji. Medtem ko je Direktiva 94/19/ES dopuščala diskrecijsko možnost izključitve nekaterih vlagateljev, se z direktivo 2014/49/EU izključitve harmonizirajo. Javni organi in finančne institucije so izključeni iz jamstva

vlog. Samo vloge lokalnih oblasti z letnim proračunom do višine 500.000 EUR se lahko izključijo. Nefinančna podjetja so zajeta ne glede na njihovo velikost.

3. V primeru začasnih visokih stanj vlog, ki izhajajo iz poslov z nepremičninami, npr. zaradi prodaje hiše, kakor tudi na podlagi posebnih življenjskih dogodkov, kot so poroka, razveza, upokojitev, imajo vlagatelji možnost večjega kritja vlog, vendar je slednje omejeno do največ dvanajst mesecev.

Predhodno je v okviru Direktive 2009/14/ES veljalo, da je moralo kritje znašati vsaj 50.000 EUR ter do 31. 12. 2010 v višini 100.000 EUR.

Za potrebe preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 je v nadaljevanju analiziran vidik kritja upravičenih vlog do višine 100.000 EUR, in sicer s štirih vidikov: primernosti višine kritja, stroškovnega vidika kritja, primernosti fiksne višine kritja in povezanosti višine kritja z moralnim tveganjem.

3.1.1 Višina kritja

Eno temeljnih vprašanj, ki se pri kritju upravičenih vlog poraja, se nanaša na njegovo višino (Campbell & LaBrosse, 2006). Po mnenju Groenevelde (2009) je kritje v višini 100.000 EUR previsoko. Nižje kritje, npr. pri višini 50.000 EUR bi bilo po njegovem mnenju ustrežnejše. Kot argument navaja, da so izračuni Evropske komisije pokazali, da je 91 % vlog že krito pri tem nižjem kritju. Po drugi strani Wruuck (2014) poudarja, da je za namene varstva vlagateljev in preprečevanje navalov na banke potrebno pokriti zadostno število gospodinjstev. Katera je torej zadostna stopnja kritja, ki štiti zlasti male vlagatelje?

V zvezi s primerno višino kritja sta v nadaljevanju povzeti dve stališči. International Association of Deposit Insurers (2013a) meni, da je primerna stopnja kritja tista, ki se giblje navzgor od 90 do 95 % števila vseh vlagateljev. Basel Committee on Banking Supervision (2009, 2013) obenem v letu 2009 ugotavlja, da znaša stopnja bega vlog (angl. *run-off rate*) 7,5 % in več, v študiji iz leta 2013 pa, da znašajo manj stabilne stopnje bega vlog 10 % in več.

Na podlagi podatkov iz leta 2007 je Evropska komisija simulirala različne nivoje kritja in njihov vpliv na razmerje med kritimi vlogami glede na upravičene vloge. Prav tako je analizirala vpliv na razmerje med številom kritih vlog glede na število upravičenih vlog. Tako je npr. pri kritju 50.000 EUR razmerje med kritimi vlogami in upravičenimi vlogami znašalo 58,6 %, razmerje med številom kritih vlog glede na število upravičenih vlog pa 91 %. Podatki za EU so povzeti v Tabeli 4, po posameznih državah EU pa v Tabeli 1 v Prilogi 10.

Tabela 4: Razmerja zneskov in števil med kritimi vlogami in upravičenimi vlogami v Evropski uniji, 2007

Razmerje	Leto 2007	Nivo kritja			
		50.000 EUR	100.000 EUR	150.000 EUR	200.000 EUR
Krite vloge glede na upravičene vloge	61,1 %	58,6 %	71,8 %	81,0 %	88,4 %
Število kritih vlog glede na število upravičenih vlog	88,8 %	91,0 %	95,4 %	96,5 %	97,2 %

Vir: European Commission, The amount and the number of covered deposits with relation to the eligible deposits in the EU, 2010, str. 32.

Postavitev fiksnega nivoja kritja v višini 100.000 EUR iz predhodnih 50.000 EUR je, kot je razvidno iz Tabele 4, povečala znesek kritih vlog iz 61,1 % na 71,8 % upravičenih vlog v EU. Še pomembneje je, da se je povečalo število kritih vlog iz 88,8 % na 95,4 % upravičenih vlog (European Commission, 2010a).

Nivo kritja v višini 50.000 EUR je bil spoznan za neučinkovitega, saj je tudi pred krizo v letu 2007 povprečje vlog gospodinjstev v vsaj štirih državah znašalo več kot 50.000 EUR, v dveh državah pa je bila ta raven samo rahlo nad tem nivojem, kot je to v razvidno iz Tabele 1 v Prilogi 10. Obenem je pri višini 50.000 EUR, kot je razvidno iz Tabele 4, kritih samo 91 % upravičenih vlog, kar bi pomenilo, da bi bilo lahko vsaj 9 % vlagateljev dovzetnih za naval na banke.

Prednosti sprejetja stopnje kritja, ki je višja od 100.000 EUR, bi bile po drugi strani zelo omejene. Npr. stopnja 200.000 EUR bi povečala število v celoti kritih vlog za manj kot 2 odstotni točki, zato višje kritje po mnenju European Commission (2010b) ne opravičuje dodatnih stroškov v tej zvezi. Colaert (2015) v tej zvezi dodatno ugotavlja, da obstaja določena korist pri določitvi kritja, ki pušča določeno število vlagateljev izvzetih iz kritja. Izognemo se namreč učinku najbolj ekstremnega moralnega hazarda, kjer bi bili vlagatelji nagnjeni, da bi vložili vse svoje vloge v eno institucijo, ki bi ponujala največje obrestne mere. Posledično pa imajo vlagatelji spodbudo, da razpršijo svoje prihranke med različne kreditne institucije in tako prispevajo k večji konkurenčnosti trga.

Ocenimo lahko, da enotno kritje v višini 100.000 EUR predstavlja zadostno raven na ravni EU za zaščito malih vlagateljev ter posledično vzbuja njihovo zaupanje. Medtem ko bi nadaljnje povečevanje stopnje kritja še vedno predstavljal koristi v smislu povečanja zneska kritih vlog, bi se število kritih vlog povečalo za bistveno manj (Colaert, 2015).

3.1.2 Stroškovni vidik kritja

Kritje v višini 100.000 EUR povečuje letne prispevke bank iz 1,8 mrd EUR pri kritju iz leta 2008 na 2,6 mrd EUR, kot je razvidno iz Tabele 1 v Prilogi 5. Hkrati se zmanjšujejo dobički bank za 4,00 %, kot je to razvidno iz Tabele 2 v Prilogi 5. Če bodo stroški preneseni na vlagatelje, lahko slednji pričakujejo maksimalno znižanje obrestnih mer za vloge za manj kot 0,1 % ali povečanje nadomestil za tekoče račune za približno 3,5 EUR na leto (European Commission, 2010a). Slednje je razvidno iz Tabele 3 v Prilogi 5. Pri višjem kritju nastopi večje finančno tveganje za države, ki v primeru večjih kriz navadno posredujejo pri izplačilu kritih vlog. Ta možnost lahko zmanjša kreditno sposobnost države in morda poslabša njeno bonitetno oceno (Groeneveld, 2009).

Ocenimo lahko, da je enotno kritje v višini 100.000 EUR uravnoteženo z vidika stroškov in koristi, saj stroški naraščajo bolj ali manj proporcionalno v vseh scenarijih, medtem ko so prednosti višjih kritij omejene (European Commission, 2010a). Kritje v višini 100.000 EUR je tako v splošnem primerno za večino držav EU (International Monetary Fund, 2013).

3.1.3 Fiksna višina kritja

Relativno gledano fiksno kritje ne predstavlja enake stopnje jamstva vlagateljev v EU in predstavlja možne elemente nelojalne konkurence (Colaert, 2015). Življenjski standardi se namreč razlikujejo po državah članicah, kar je predstavljeno v poglavju 4.3.3 v okviru analize razmerja med kritjem in BDP na prebivalca (v nadaljevanju BDP p.c.). Relativna stopnja kritja je visoka zlasti za nekatere naknadno priključene države članice. V nekaterih državah so vloge zavarovane tudi v višini večkratnega BDP države, kar nakazuje na morebitne težave teh držav pri podpori jamstva vlog.

Prag 100.000 EUR bo torej pustil precej več kritih vlog brez zadostne zaščite v nekaterih državah članicah, kar bi lahko vplivalo na verodostojnost SJV v teh državah. Ker so prispevki bank v SJV izračunani na podlagi kritih vlog, bodo morale obenem kreditne institucije v manj bogatih državah članicah prispevati relativno več kot kreditne institucije v bogatejših državah članicah (Colaert, 2015). Po drugi strani so z vidika vlagateljev njihovi prihranki v manj bogatih državah relativno boljše zaščiteni.

Colaert (2015) razmišlja o alternativah navedene ureditve. Možno bi bilo, da bi se izrazile stopnje kritja kot znesek, ki bi varoval določen delež vlagateljev. Takšna možnost bi temeljila na izbranih finančnih in ekonomskih kazalcih, npr. velikosti vlog ali BDP p.c. Slabost navedenega pristopa je v tem, da bi povzročil različne stopnje kritja v državah članicah. Vsebina pa bi bila povsem drugačna, če bi se kritje uskladilo z zagotavljanjem harmoniziranega minimalnega deleža vlagateljev ali vlog, ki morale biti polno pokrite. Na ta način bi se bolje prilagodilo dejanskim življenjskim standardom in povprečnim

prihrankom prebivalstva v posamezni državi članici. Pomanjkljivost slednjega bi bila v tem, da bi stopnja kritja postala spremenljivi znesek, kar bi bilo potrebno redno posodabljati na podlagi podatkov. To pa bi lahko ustvarilo negotovost za vlagatelje in posledično lahko negativno vpliva na njihovo zaupanje.

Zanimivo je, da je absolutno gledano raven kritja v višini 100.000 EUR v EU zaželena. Schich (2009) in Groeneveld (2009) menita, da je fiksna stopnja kritja potrebna z namenom ustvarjanja enakih konkurenčnih pogojev za vse kreditne institucije v EU, da se prepreči regulatorno konkurenco. Ayadi in Lastra (2010) dodajata, da lahko razlike v kritju na notranjem trgu vodijo do konkurenčnih ovir in zmedenosti na trgu.

S fiksno stopnjo kritja se omeji iniciative, da bi vlagatelji nalagali svoje vloge v SJV z bolj radodarnimi jamstvi (International Monetary Fund, 2013), pri tem pa njihove odločitve ne bi temeljile na ceni in kakovosti storitev (European Commission, 2010a). Ko se je jeseni 2008 finančna kriza zaostрила, je nekaj vlagateljev EU svoje vloge preneslo iz bank v državah članicah z nižjo stopnjo kritja v tiste z višjo zaščito vloge (European Commission, 2010b).

Ocenimo lahko, da je fiksno kritje v višini 100.000 EUR v absolutnem smislu primerno zaradi enakih konkurenčnih pogojev na trgu zagotavljanja jamstva vlog. V relativnem smislu je fiksno kritje glede na BPD p.c. neprimerno, saj ne razlikuje med različnimi življenjskimi standardi.

3.1.4 Višina kritja in moralno tveganje

Polno kritje v višini 100.000 EUR pomeni, da vlagatelji do tega zneska ne bodo izgubili svojih vlog v primeru propada banke (Zuluaga, 2015). Navedeno kritje bi posledično lahko imelo negativen vpliv na preudarno obnašanje vlagateljev in bank ter s tem povečalo možnost propada posameznih bank in bančnega sistema kot celote (Colaert, 2015).

Vsako jamstvo lahko privede do moralnega tveganja (Khan, 2012; Micajkova, 2013; Schich & Kim, 2011). Chu (2011) je pri analizi 52 držav v obdobju 1996–2007 ugotovil, da je pri višjem kritju verjetnost bančne krize večja, kar je razvidno iz Tabele 5. Npr. pri visokem oziroma polnem kritju je bilo kar 9 od 10 vseh sistemskih kriz v okviru obravnavanih držav. Višje kritje namreč spodkopava tržno disciplino in vpliva na moralni hazard, ki je povezan z jamstvom.

Pri kritju vlog gre torej za tehtanje med višjim obsegom jamstva, ki povečuje tveganje moralnega hazarda s strani vlagateljev in institucij zlasti v primeru neomejenega kritja, ter nizkim obsegom jamstva, ki lahko povzroči odsotnost zaupanja s strani vlagateljev. V večini SJV je kompromisna rešitev določena pri meji pokritosti, ki varuje zlasti malega vlagatelja (Schich, 2008, 2009). Kleftouri (2015) dodaja, da je ključno najti pravo ravnovesje med

stabilnostjo in obsegom varstva. Naval na banke zahteva visoko raven kritja, medtem ko tržna disciplina zahteva nizko raven kritja.

Tabela 5: Povezava med kritjem in bančnimi krizami, 1996

Kritje vlog v letu 1996	Bančna kriza v naslednjih letih			
	Ne	Nesistemska	Sistemska	Skupaj
Nizko	21	0	1	22
Visoko	14	3	6	23
Polno	4	0	3	7
Skupaj	39	3	10	52

Vir: K. H. Chu, Higher Deposit Insurance Coverage in 1996 More Likely to Induce Banking Crises in Subsequent Years, 2011, str. 110.

Ocenimo lahko, da enotno kritje v višini 100.000 EUR predstavlja potencialno tveganje moralnega hazarda, saj je pri tej višini pokrito kar 95,4 % kritih vlog glede na število upravičenih vlog, kot je ugotovljeno v poglavju 3.2.1.

3.2 Financiranje sistemov jamstva za vloge

Direktiva 2014/49/EU omogoča financiranje SJV v treh korakih:

1. Ex ante financiranje, v okviru katerega mora SJV dosegati raven najmanj 0,8 % zneska kritih do 3. 7. 2024. Ciljna raven predstavlja minimalno harmonizacijo. Države članice lahko določijo raven kritja, ki je višja od navedene. V izjemnih okoliščinah lahko države članice podaljšajo obdobje prilagoditve za največ štiri leta. Države lahko obenem določijo nižjo raven kritja, toda najmanj 0,5 % kritih vlog, kjer kreditne institucije delujejo v zelo koncentriranem trgu. V teh državah naj bi namreč v primeru težav teh bank bila ogrožena stabilnost celotnega finančnega sistema in bi bilo zato zelo verjetno, da bi bile te banke predmet postopkov reševanja.
2. Dodatna ex post financiranje s strani članov SJV do višine 0,5 % kritih vlog na koledarsko leto v primeru, ko razpoložljiva sredstva, namenjena za izplačilo kritih niso zadostna. V izjemnih okoliščinah in s soglasjem pristojnega organa se lahko zahtevajo tudi višji prispevki.
3. V primeru nezadostnih sredstev s strani ex ante in ex post financiranja morajo države članice zagotoviti, da imajo SJV na voljo ustrezne alternativne načine financiranja vključno z možnostjo prostovoljnega zadolževanja med SJV.

Direktiva 94/19/ES in njene spremembe v letu 2009 ni reševala tega ključnega področja SJV. Državam članicam je omogočala diskrecijo tako z vidika načina financiranja kot tudi z vidika njegove višine (Ayadi & Lastra, 2010).

Direktiva 2014/49/EU dodatno zavezuje SJV, da pobirajo prispevke, ki so tveganju prilagojeni. Direktiva obenem prepušča državam članicam, da uporabljajo svoje lastne metode v tej zvezi. Določeno je samo, da mora biti izračun prispevkov sorazmeren s tveganjem članov ter da mora biti ustrezno upoštevan profil tveganja različnih poslovnih modelov. Vsako metodo mora odobriti pristojni organ, ki mora o tem obvestiti Evropski bančni organ. Države članice morajo najkasneje do 31. 5. 2016 upoštevati smernice Evropskega bančnega organa glede izračunavanja tveganju prilagojenih premij.

Za potrebe preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 je v nadaljevanju analizirana višina financiranja SJV s štirih vidikov, in sicer njene občutljivost na velike lokalne šoke, stroškovnega vidika, vpliva višine financiranja SJV na državo ter povezanosti višine financiranja z bankami, prevelikimi za propad.

3.2.1 Občutljivost na velike lokalne šoke

Evropska komisija je leta 2010 v zvezi z višino financiranja SJV razvila različne scenarije, v Tabeli 6 pa sta v tej zvezi povzeta dva skrajna scenarija, in sicer propad majhne banke in propad velike banke. Slednji scenarij predstavlja velikost izgube, ki predstavlja povprečje največjih desetih bank v EU, v tej zvezi pa bi morala biti zbrana v desetih letih. Višina izgube bi pomenila 7,25 % upravičenih vlog oziroma 11,87 % kritih vlog.

Tabela 6: Scenariji za sisteme jamstva za vloge ob različnih nivojih financiranja v Evropski uniji

Scenarij	Opis scenarija	Velikost izgube	
		Upravičene vloge (v %)	Krite vloge (v %)
Propad velike banke	Propad velike banke (povprečje največjih desetih bank, sredstva morajo biti zbrana v 10 letih)	7,25	11,87
Propad majhne banke	Propad majhne banke (povprečje največjih desetih bank, sredstva morajo biti zbrana v 1 letu)	0,36	0,59

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Summary of all the developed scenarios, 2010a, str. 128.

Na podlagi navedenih scenarijev lahko sklepamo, da ex ante financiranje v višini 0,8 % kritih vlog zadostuje zgolj za propad majhnih in srednje velikih kreditnih institucij. Tudi ex post financirane v višini 0,5 % kritih vlog ne zadostuje za propad velikih bank. Nacionalni SJV so posledično občutljivi na velike lokalne šoke (European Commission, b.l. b).

Raziskava European Commission (2010a) je pokazala, da je bila raven ex ante financiranja številnih SJV v EU v letu 2010, na podlagi podatkov iz leta 2007, v veliki meri nezadostna za soočanje s propadi velikih kreditnih institucij. Kot je razvidno iz Tabele 7, sta ostajali le

dve državi članici (BL, LT), v katerih bi bili SJV zmožni obvladovati propad velikih bank v normalnih časih, ko bi se koristilo le ex ante financiranje in štiri države (BG, EL, RO, SK), v katerih bi bili SJV zmožni obvladovati propad velikih bank v kriznih časih, ko bi se koristilo tudi ex post financiranje. Ob tem je potrebno poudariti, da v nabor študije Evropske komisije zaradi pomanjkanja podatkov ni npr. zajeta Nemčija, ki ima na podlagi posrednih podatkov visoke stopnje kritja.

Tabela 7: Število držav članic Evropske unije, zmožnih obvladati stroške v okviru različnih scenarijev ciljnih nivojev sistemov jamstva za vloge

Scenarij	Število držav članic sposobnih obvladovati propad banke	
	Ex ante financiranje	Ex ante in ex post financiranje
Propad majhne banke	15 BE, BG, CZ, EE, IE, EL, ES, LV, LT, HU, PL, PT, RO, FI, SE	17 BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, LV, LT, HU, MT, PL, PT, RO, SK, FI, SE
Propad velike banke	2 BG, LT	4 BG, EL, RO, SK

Vir: European Commission, Number of member states able to handle the costs under various scenarios on a target level for DGS, 2010a, str. 129.

Prvotni predlog Evropske komisije je predvideval raven ex ante financiranja višini 1,5 % upravičenih vlog, kar gre enačiti z 2,46 % kritih vlog, ter ex post financiranje v višini 0,5 % upravičenih vlog, kar gre enačiti z 0,82 % kritih vlog. Skupni znesek kritja bi tako znašal 2 % upravičenih vlog oziroma 3,28 % kritih vlog, kar bi zadostovalo za propad srednje velike. Skupni predlagani znesek je tako nižji za 1,98 odstotnih točk od ureditve, ki jo določa Direktiva 2014/49/EU. Podatki v tej zvezi so povzeti v Tabeli 8.

Tabela 8: Višina kritja glede na predlog Evropske komisije in glede na veljavno ureditev

	Velikost izgube	
	Upravičene vloge (v %)	Krite vloge (v %)*
Predlog Evropske komisije leta 2010		
Ex ante financiranje	1,50	2,46
Ex ante in ex post financiranje	2,00	3,28
Direktiva 2014/49/EU		
Ex ante financiranje	0,49	0,80
Ex ante in ex post financiranje	0,79	1,30
Ex ante, ex post financiranje in Direktiva 2014/59/EU	1,40	2,30

Legenda: * Razmerje med upravičenimi in kritimi vlogami je izračunano na podlagi podatkov iz leta 2007 in znaša 1,6375.

V nadaljevanju je navedenih nekaj priporočil glede primerne višine financiranja SJV. Smernice International Association of Deposit Insurers iz leta 2013 za SJV priporočajo ciljno raven sklada za kritje vlog v višini petih ali šestih manjših bank ali nekaj srednje velikih bank. Smernice iz leta 2015 gredo še korak naprej in priporočajo vključitev vseh majhnih bank in določen delež srednje velikih bank (International Association of Deposit Insurers, 2013a, 2015). Podobno oceno je podal International Monetary Fund (2015), ki je ocenil, da bi moral jamstveni sklad imeti obseg sredstev za kritje vlog od štiri do šest majhnih bank ali dve do tri srednje velike banke. Gómez-Fernández-Aguado, Partal-Ureñ in Trujillo-Ponce (2015) za Španijo ugotavljajo, da bi morala višina kritja znašati 3,4 % kritih vlog. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (Ur.l. ZDA, št. 111-203 (07/21/2010)) zahteva minimalno višino sklada ameriškega SJV v višini 1,35 % kritih vlog.

Problem nezadostnega financiranja v EU je treba gledati v širšem kontekstu ureditve na področju bančništva v EU od leta 2010, ko je bila izvedena študija Evropske komisije. Timmermans (2016) namreč meni, da se je z okrepitevijo enotne knjige pravil in vzpostavitvijo bančne unije pomen SJV zmanjšal. Wruuck (2014) dodaja, da je potrebno gledati na ciljno raven financiranja SJV z vidika razvoja predvidenih korakov v okviru reševanja bank. Na podlagi navedenega so v nadaljevanju izpostavljeni trije pomembni vidiki.

Prvič, v okviru enotne knjige pravil, ki se nanaša na kapitalske zahteve, se je kakovost in višina kapitala povečala, kar bo služilo kot prvi steber obrambe SJV. Poleg kapitalskih zahtev, kjer znaša količnik skupnega kapitala 8 %, so predvidene še dodatne kapitalske zahteve, med drugim varovalni kapitalski blažilnik v višini 2,5 % ter prociklični kapitalski blažilnik do višine 2,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganja banke (European Commission, 2013). Drugič, Direktiva 2014/49/EU določa minimalno višino financiranja SJV v višini 0,8 % kritih vlog do 3. 7. 2024. Tretjič, vzpostavljeni so bili reševalni nacionalni skladi, ki morajo do 31. 12. 2024 zbrati sredstva v višini 1 % kritih vlog, obenem pa so se 1. 1. 2016 združili s SRM (glej poglavje 2.3.2) v okviru enotnega reševalnega sklada.

Konec leta 2014 so bili objavljeni rezultati European Banking Authority (2014) glede stresnih testov bank v EU. V teste je bilo vključenih sto triindvajset evropskih bank, ki so predstavljale približno 70 % sredstev bančnega sektorja. V primeru neugodnega scenarija, kjer je meja znašala 5,5 % temeljnega kapitala prvega reda (angl. *Common Equity Tier 1 Capital*), štiriindvajset bank ni prestalo testa. Maksimalni primanjkljaj bi znašal 24 mrd EUR. Gre za znesek, ki bi se lahko pokrilo v okviru reševanja SRM. Colaert (2015) v tem kontekstu razmišlja, da je namen postopkov reševanja ohranjanje zdravih delov kreditne institucije v težavah. Vloge se bodo v teh okoliščinah pogosto prenesle na drugo kreditno institucijo, kar bo posledično vplivalo na manjšo obremenitev SJV.

Zaključimo lahko, da se je odpornost bank na šoke v zadnjih časih povečala, posledično pa se je zmanjšala verjetnost uporabe sredstev SJV. Kljub temu nacionalni SJV ostajajo občutljivi na velike lokalne šoke oziroma propad velikih bank, na kar med drugim opozarja Evropska komisija (2015e). Minimalni skupni znesek kritja na podlagi Direktive 2014/49/EU in Direktive 2014/59/EU bo znašal 2,3 % kritih oziroma 1,4 % upravičenih vlog (glej Tabelo 8) konec leta 2024. Navedeni znesek pa je še vedno bistveno manjši v primeru propada velike banke, katere stroški so ocenjeni na 7,25 % kritih vlog oziroma 11,87 % upravičenih vlog. V primeru večjih lokalnih šokov bi bilo potrebno dodatno izdatno financiranje.

3.2.2 Stroškovni vidik financiranja

Glavni problem za banke je dejstvo, da predstavlja znesek prispevkov za SJV še dodatno breme na že tako povečanih prispevkih za druge plačilne obveznosti v zadnjem času, npr. v okviru nadzorne pristojbine EMN ter prispevkov za EMR (Banka Slovenije, 2015; Banking & Insurance, 2015c). Kumulativni stroški vseh teh dodatnih obveznosti so lahko pomembni in predstavljajo nadaljnji pritisk na banke po vsej EU (Pardo, Santillana, Mirat & Viola, 2014).

Evropska komisija je razvila scenarij z združevanjem ključnih vidikov mehanizmov financiranja. Predpostavljenih je bilo naslednjih pet predpostavk (European Commission, 2010a):

1. Ciljna raven za skupno financiranje SJV je 1,96 % zneska upravičenih vlog.
2. Osnova prispevka je znesek upravičenih vlog, kot je to veljalo za večino SJV v času analize.
3. Razmerje med ex ante in ex poste financiranjem je 75 % proti 25 %.
4. Glede pokritosti so analizirane različne kombinacije, povzete v Tabeli 9, v zvezi s vključitvijo oziroma izključitvijo nefinančnih podjetij in centralnih/lokalnih oblasti ter podjetij v finančnem sektorju.
5. Število let za doseg financiranja je deset.

Tabela 9: Obseg kritja pri različnih scenarijih financiranja pri višini 1,96 % upravičenih vlog

Scenariji	Obseg kritja
Scenarij A	Izključitev finančnih in nefinančnih podjetij in centralnih/lokalnih oblasti
Scenarij B	Vključitev nefinančnih podjetij, izključitev finančnih podjetij in centralnih/lokalnih oblasti
Scenarij C	Vključitev finančnih in nefinančnih podjetij in centralnih/lokalnih oblasti

Vir: European Commission, Harmonised scenarios on DGS funding, 2010a, str. 56.

Tabela 10: Potencialni vpliv harmoniziranih scenarijev sistemov jamstva za vloge na financiranje na nivoju Evropske unije

Harmonizirani scenariji	Ex-ante sredstva, zbrana v 10 letih (v tisoč EUR)	Ex-ante prispevki, zbrani letno v 10 let (v tisoč EUR)	Povečanje letnih ex ante prispevkov v primerjavi z letom 2008 (v %)	Znižanje dobičkov bank (v %)	Znižanje obrestnih mer za varčevanje (v %)	Povišanje nadomestil bank za tekoči račun (v EUR)
Scenarij A	127.938.303	7.655.420	289	1,01	0,06	7,02
Scenarij B	149.015.250	9.368.379	393	2,46	0,07	7,08
Scenarij C	171.556.596	10.561.256	437	3,26	0,08	8,43

Vir: European Commission, Potential impact of the harmonised scenarios on DGS funding at EU level in normal times, 2010a, str. 57.

Na podlagi rezultatov Evropske komisije, ki so povzeti v Tabeli 10 za EU ter podrobneje v Tabeli 1 v Prilogi 6 za posamezne države v primeru scenarija B, lahko ugotovimo, da bi višja raven financiranja v višini 1,96 % kritih vlog pomenila v vseh scenarijih znižanje dobičkov bank, znižanje obrestnih mer za varčevanje in povišanje nadomestil bank za tekoči račun. Pri scenariju B, ki ga gre vsebinsko enačiti z veljavno Direktivo 2014/49/EU, bi se v 10 letih zbralo približno 150 mrd EUR v okviru ex ante financiranja, letni prispevki bi znašali približno 9 mrd na leto. Dobički bank bi se znižali za 2,46 %, obrestne mere za varčevanje bi se znižale za 0,07 %, nadomestila bank za tekoči račun pa bi se povečala za 7,08 EUR na leto.

Direktiva 2014/49/EU sicer vsebuje bistveno nižjo raven financiranja v višini 0,8 % kritih vlog v okviru ex ante financiranja ter 0,5 % kritih vlog v okviru ex post financiranja. Če preračunamo razmerje v primerjavi z upravičenimi vlogami, ugotovimo, da je pri Direktivi 2014/49/EU delež ex ante financiranja nižji za 67 %, pri ex post financiranju pa za 38 %. To posledično pomeni, da je vpliv na proučevanje kategorije manjši, toda ključno sporočilo vpliva ostaja isto.

V nadaljevanju so v Tabeli 11 navedeni trije različni scenariji pri različnih ciljnih nivojih financiranja. Gre za študijo Evropske komisije, ki je bila narejena na podlagi podatkov iz leta 2007. Študija upošteva ureditev pred sprejetjem Direktive 2014/49/EU, ko so imele posamezne države članice različne osnove za krije vlog.

Ob predpostavki izplačila SJV do višine 1,96 % upravičenih vlog ter uporabe zgolj ex ante financiranja bi znašali stroški reševanja bank 36 mrd EUR. To bi pomenilo za 4,66 % manjše

dobičke, za vlagatelje pa za 0,04 % nižje obrestne mere za njihove vloge in/ali povečanje stroškov bančnih provizij za tekoči račun za 4,48 EUR na leto. Ob predpostavki izplačila SJV do višine 7,25 % upravičenih vlog ter uporabe zgolj ex ante financiranja bi znašali stroški reševanja bank 504 mrd EUR. To bi pomenilo za 29,20 % manjše dobičke, za vlagatelje pa za 0,35 % nižje obrestne mere za njihove vloge in/ali povečanje stroškov bančnih provizij za tekoči račun za 31,08 EUR na leto. Potencialni stroški SJV pri reševanju banke za posamezne države EU so informativno navedeni v Tabeli 2 v Prilogi 6.

Tabela 11: Potencialni vpliv višjega financiranja na dobičke bank in vlagatelje na nivoju Evropske unije

Razmere	Izplačilo SJV do višine 0,36 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 1 letu)		Izplačilo SJV do višine 1,96 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 10 letih)		Izplačilo SJV do višine 7,25 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 10 letih)	
	1*	2**	1	2	1	2
Stroški (v tisoč EUR)	25.033.595	33.378.127	36.294.018	181.725.357	504.148.791	672.198.388
Dobički bank (v %)	-4,81	-7,35	-4,66	-7,34	-29,20	-41,76
Obrestne mere (v %)	0,039	0,060	0,040	0,072	0,354	0,526
Provizije (v EUR)	4,28	6,73	4,48	7,54	31,08	44,26

Legenda: * Vpliv v normalnih časih, ko so prispevki zbrani z ex ante financiranjem; ** vpliv v kriznih časih, ko so prispevki zbrani z ex ante in ex post financiranjem.

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Potential total costs of setting a target level for DGS under various scenarios, 2010a, str. 125–126, 128.

Ocenimo lahko, da zahtevana višina financiranja SJV v EU glede na predhodno ureditev bankam v EU v povprečju zvišuje prispevke za SJV, znižuje njihove dobičke, po drugi strani pa se za vlagatelje povečuje provizije za tekoče račune oziroma nižja obrestne mere za njihove vloge.

3.2.3 Vpliv financiranja na državo

Če pogledamo podatke o državnih pomočeh finančnim institucijam v EU v obdobju 2008 in 2010, ki so zajeti v Tabeli 12, vidimo, da je uporabljena državna pomoč v tem obdobju znašala 1.240 mrd EUR oziroma 10,5 % BDP. Od tega je bilo samo za dokapitalizacije bank porabljenih 303 mrd EUR.

Schoenmaker in Wolff (2015) menita, da dokler bodo posamezne države predstavljale varovalo svojim bankam, bo povezava med bankami in državami močna. Posledično bodo hotele nacionalne oblasti posebno vlogo pri nadzoru nacionalnih bank. Obenem bosta tveganje banke in njeni stroški financiranja odvisna od nacionalnih politik. European Banking Federation (2015) v tej zvezi dodaja, da dokler bodo nacionalni viri potencialno

ogroženi, bodo nacionalni organi lahko zadržani, da se omogoči prost pretok likvidnosti in vlog po državah članicah.

Tabela 12: Državna pomoč finančnim institucijam v Evropski uniji, oktober 2008–december 2010

	Odobrena državna pomoč			Uporabljena državna pomoč		
	v mrd EUR	v % BDP	v % sredstev	v mrd EUR	v % BDP	v % sredstev
Garancije	3.208	27,2	7,6	757	6,4	1,8
Dokapitalizacije	560	4,7	1,3	303	2,6	0,7
Oslabljena sredstva	394	3,3	0,9	104	0,9	0,2
Drugo (likvidnost)	123	1,0	0,3	77	0,7	0,2
Skupaj	4.285	36,3	10,2	1.240	10,5	2,9

Vir: European Commission, State aid to financial institutions in the EU: aid pledged and used between October 2008 and December 2010, 2011, str. 38.

Ocenimo lahko, da zahtevana višina financiranja SJV zmanjšuje pogojno odgovornost države za podporo bankam v času njihovega stresa. Vendar je malo verjetno, da bi pri sedanjí ureditvi SJV bila odvisnost od držav popolnoma odpravljena.

3.2.4 Banke prevelike za propad

Izjema Direktive 2014/49/EU, ki omogoča znižanje ravni ex ante financiranja na 0,5 % kritih vlog v državah članicah z visoko koncentrirani in povezanimi trgi je vprašljiva zaradi več teoretičnih in praktičnih razlogov. V teh državah SJV nikoli ne bodo služili svojemu prvotnemu namenu, tj. izplačilu vlog v primeru propada kreditne institucije. Colaert (2015) in Wruuck (2014) v tej zvezi izpostavljata šest vidikov, ki nasprotujejo navedenemu znižanju:

1. Kreditne institucije bodo v teh državah plačevale manjše prispevke v primerjavi z drugimi bankami v ostalih državah članicah, kar vpliva na enake konkurenčne pogoje.
2. Višje koncentracije niso nujno najboljše z vidika finančne stabilnosti, zaradi česar je vprašljiva podelitev odbitkov iz teh razlogov.
3. Države članice, ki se odločijo za nižje ciljne ravni, sporočajo, da nikoli ne bodo pustile propasti velikih kreditnih institucij, zato je v teh državah povečan problem moralnega hazarda, ki je povezan z bankami, ki so prevelike za propad.
4. Operacionalizacija ni jasna, zato lahko merjenje in metodološke odločitve bistveno vplivajo na koncentracijo bančnega sistema v posameznih državah.
5. Ni jasno, kako naj bi se obravnavala dinamika, npr., če se koncentracija v bančnem sistemu sčasoma spremeni.

6. Direktiva 2014/59/EU ne zagotavlja višjega financiranja za reševanje v teh državah. To pomeni, da bodo imele te države na razpolago skupno manj sredstev za reševanje in okrevanje od ostalih držav članic.

Iz Tabele 1 v Prilogi 7 je razvidno, da v EU obstaja kar nekaj držav, kjer je koncentracija sredstev petih največjih bank visoka. V petih državah (EE, GR, LV, MT, NL) je ta delež višji od 80 %, v treh državah (FI, HR, SK) je poleg navedenih delež višji od 70 %. V navedenih državah obstaja višja potencialna možnost za uvedbo nižjih kritij SJV.

Ocenimo lahko, da diskrecijska pravica držav članic za določitev nižjega nivoja financiranja SJV v višini 0,5 % z vidika enotnega trga ni ustrezna.

3.3 Izplačila kritih vlog

Direktiva 2014/49/EU v zvezi z izplačili kritih vlog določa med drugim sledeče:

1. Izhodišče za obdobje izplačila kritih vlog določa datum, ko so vloge identificirane za nedostopne v skladu z uradnimi ugotovitvami pristojnih organov, ki morajo to ugotoviti v petih delovnih dneh.
2. Maksimalno obdobje izplačila se bo postopoma zmanjšalo iz dvajset na sedem delovnih dni v prehodnem obdobju, in sicer petnajst delovnih dni do 1. 1. 2019, deset delovnih dni do 1. 1. 2021 ter sedem delovnih do 1. 1. 2024. V prihodnem obdobju bodo morali SJV v roku sedmih delovnih dni izplačati vsaj dovolj sredstev za kritje življenjskih stroškov.
3. Od 1. 1. 2024 se lahko sedemdnevni rok odloži samo na podlagi določenih izjem, npr. negotovosti, ali je oseba upravičena do povračila.

Maksimalno obdobje izplačila v roku dvajsetih dni je bilo predhodno določeno z Direktivo 2009/14/ES in je veljalo od 31. 12. 2010.

Za potrebe preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 je v nadaljevanju analizirano izplačilo kritih vlog z vidika vlagateljev ter z vidika postopkov izplačevanja.

3.3.1 Zaupanje vlagateljev

Kratek rok izplačila kritih vlog je ključen (Ayadi & Lastra, 2010). Nadaljnje zmanjšanje roka izplačila v primerjavi s predhodnimi direktivami na tem področju je namreč pomembno z vidika ohranjanja in povečevanja zaupanja vlagateljev (Payne, 2014; Wruuck, 2014) ter s tem pripomore k zagotavljanju finančne stabilnosti v EU (Pollick & Majcen, 2010).

Hitrejša izplačila obenem zahtevajo ustrezno operativno ureditev, in sicer hiter dostop do zgodnjega obveščanja, kakovostno informacijsko strukturo, dovolj osebja in mehanizma financiranja (Micajkoca, 2013; Pollick, 2014a). Glede na to, da so izplačila kritih vlog redki dogodki, pomenijo strožje zahteve za izplačilo vlog tudi bolj pomembno vlogo pri predhodnem načrtovanju ukrepov (Wruuck, 2014).

Rok izplačila v sedmih delovnih dneh je sicer izjemno kratek. To pomeni, da bodo SJV morali ukrepati takoj ob odločitvi o nerazpoložljivosti s strani pristojnih organov, pri tem pa bodo morali razpolagati s ustreznimi informacijami (Colaert, 2015). Kljub temu pa je obdobje izplačila daljše v primerjavi z izplačili v ZDA (Gerhardt & Lannoo, 2011; Payne, 2014). V zvezi z izplačili se sicer postavlja vprašanje, kako pomembna bo funkcija izplačil SJV v luči novih intervencijskih mehanizmov, ki jih zagotavlja Direktiva 2014/59/EU, ki bo prva obrambna linija, ko se bo kreditna institucija soočala s finančnimi pretresi (Colaert, 2015).

Ocenimo lahko, da krajši rok izplačila kritih vlog pozitivno vpliva na vlagatelje in njihov občutek zaupanja v finančni sistem, po drugi strani pa za banke in SJV predstavlja dodatno breme, saj od njih zahteva dodatne napore za zagotovitev hitrejših izplačil v primeru aktiviranja SJV.

3.3.2 Nejasnosti postopka izplačil

V zvezi z izplačilom kritih vlog obstajajo številne nejasnosti, kar predstavlja slabost trenutne ureditve SJV v EU. Colaert (2015) opozarja na nejasno opredeljene »delovne dneve« ter napotke o tem, kako se določi primeren znesek za kritje življenjskih stroškov. Prav tako ni določen časovni okvir za odziv kreditnih institucij na zahteve SJV za posredovanje potrebnih informacij. Poleg tega direktiva ne vsebuje nobene sankcije za nepravočasno, nepopolno ali nepravilno posredovano informacijo. Payne (2014) v okviru nejasnosti dodaja še slabo opredeljen sprožilni dogodek, ki privede do vpeljave postopka povračila.

Zelo kratek rok izplačila lahko povzroči, da bodo SJV uporabljali izjeme. Vsak manjši zaplet ali negotovost lahko predstavlja možnosti za odlog, zlasti v skladu z določbo o negotovosti, ali je oseba upravičena do povračila. Obenem ni določeno maksimalno obdobje za primer odložitve plačila. Večji kot bo delež vlagateljev brez izplačanih vlog v sicer določenem roku, bolj bo ogrožena funkcija zagotovitve hitrega izplačila (Colaert, 2015).

Dejstvo, da mora SJV v prehodnem obdobju izvajati izplačila ustreznega zneska za življenjske stroške na zahtevo posameznega vlagatelja, lahko vpliva na povečanje delovne obremenitve (European Commission, 2010b). Obenem se SJV sili k predčasnemu financiranju izplačila, kar pomeni, da bo jamstvena shema s prodajo večjega števila

instrumentov na trgu za oblikovanje zadostnih likvidnih sredstev signalizirala tržnim udeležencem, da bo prišlo do intervencije jamstvene sheme, torej do stečaja banke (Pollick, 2014a).

3.4 Čezmejno sodelovanje med sistemi jamstva za vloge

Direktiva 2014/49/EU v okviru čezmejnega sodelovanja SJV določa med drugim sledeče:

1. SJV države gostiteljice deluje kot enotna kontaktna točka za vlagatelje podružnic, in sicer za namen obveščanja in morebitnega izplačevanja v imenu matičnega SJV, ki mora nato vrniti plačana sredstva. Tuje podružnice bank EU so v gostiteljski državi namreč krite s strani matičnega SJV, medtem ko so tuje hčerinske družbe bank EU v gostiteljski državi krite s strani gostiteljskih SJV sistemov.
2. Možna so o posojila med SJV na prostovoljni osnovi, ki ne smejo preseči 0,5 % kritih vlog s strani posojilojemalca, sredstva pa morajo biti vrnjena v roku petih let. Temu načinu sodelovanja rečemo tudi mreža SJV.

Za potrebe preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 je v nadaljevanju analizirano čezmejno sodelovanje med SJV z vidika enotne kontaktne točke, izplačevanja vlog v primeru aktiviranja SJV ter mreže SJV.

3.4.1 Enotna kontaktna točka

Enotna kontaktna točka pomeni bistveno izboljšanje čezmejnega sodelovanja med SJV glede na predhodno stanje. Za vlagatelje pomeni razbremenitev po morebitni komunikaciji s tujo jamstveno shemo ter enostavnejše in hitrejšje postopke v primeru izplačil kritih vlog (European Commission, 2010c; Wruuck, 2014). Pred to novostjo je moral vlagatelj vso korespondenco opravljati s tujo jamstveno shemo, kar je lahko povzročalo nemalo težav.

Po drugi strani enotna kontaktna točka pomeni za SJV tudi določene nove izzive. Zaradi nove kontaktne točke bodo morali SJV intenzivneje medsebojno sodelovati in izmenjavati informacije za zagotovitev nemotenega delovanja (Wruuck, 2014). Direktiva 2014/49/EU ne določa, na kašen način si morajo SJV zagotoviti izmenjavo informacij. Če bo ostala izmenjava informacij nestandardizirana po EU, bo to predstavljalo ovire za čezmejno sodelovanje.

Enotna kontaktna točka predstavlja tudi praktične težave. Od države gostiteljice se pričakuje, da bo zmožna v sedmih dneh izplačati vloge ob podpori vseh potrebnih informacij. Toda slednje morda ne bodo na voljo, Direktiva 2014/49/EU v tem primeru ne zagotavlja smernic (Payne, 2014).

V primeru enotne kontaktne točke gostiteljski SJV izplača vlogo v imenu matičnega SJV, ki je v končnem odgovoren za izplačilo. Gostiteljski SJV lahko v trenutku izplačila razpolaga z omejenim dostopom do informacij propadle institucije, glede na to, da je večina podatkov v okviru matične sheme (Gerhardt & Lannoo, 2011).

Ocenimo lahko, da ima uveljavitev enotne kontaktne točke tako prednosti kot tudi slabosti. Slednje so bolj operativne narave, zato ne odtehtajo pozitivnih argumentov.

3.4.2 Tveganje neizplačila vlog

Pri izplačilu vlog s strani gostiteljskega SJV obstaja potencialna nevarnost, da slednji ne bo poplačan s strani matičnega SJV oziroma se bo s poplačilom odlašalo. V tej zvezi je poučen primer propada islandskih bank iz leta 2008, ki je predstavljen v nadaljevanju.

Študija primera propada treh največjih islandskih bank v roku enega tedna v letu 2008 kaže na slabo ureditev takratne čezmejne ureditve v praksi v skladu z Direktivo 94/19/ES. Mnogim tujim vlagateljem v podružnicah teh bank so bile zamrznjene njihove vloge. Matične države so bile odgovorne za jamstvo vlog v gostiteljskih državah. V primeru Islandije je bil to sklad Icelandic Depositors' and Investors' Guarantee Fund, ki je bil privatni, kar je pomenilo, da ni bilo predpostavljeno, da bo po potrebi reševan s strani države. Ker je bila Islandija članica Evropskega gospodarskega prostora, je morala izpolnjevati zahteve Direktive 94/19/ES. Vendar islandska shema ni imela dovolj sredstev za izpolnitev izgub vlagateljev. Na pomoč je stopila islandska država, ki pa je jamčila samo za vloge svojih državljanov. Nastopili so politični pritiski iz tujine, zlasti s strani Velike Britanije in Nizozemske, in Islandija je nato obljubila, da bo povrnila vloge (Gerhardt & Lannoo, 2011; Payne, 2014).

Direktiva 2014/49/EU izpostavljenega problema ne naslavlja zadovoljivo ter ohranja trenutno razmejitev podružnic in hčerinskih družb ter njihove interakcije do gostiteljske in matične države. Kriza je namreč pokazala, da so morale v nekaterih primerih države gostiteljice posredovati pri izplačilu, ker SJV iz matične države ni bil v položaju, da bi izpolnil svoje obveznosti. Gerhardt in Lannoo (2011) menita, da če se podružnice soočajo s finančnimi težavami, ima država gostiteljica razlog za intervencijo, da bi zaščitila vlagatelje in preprečila morebitne učinke vpliva propada banke. Takšna intervencija pa dejansko predstavlja prenos odgovornosti od matične na gostiteljsko državo.

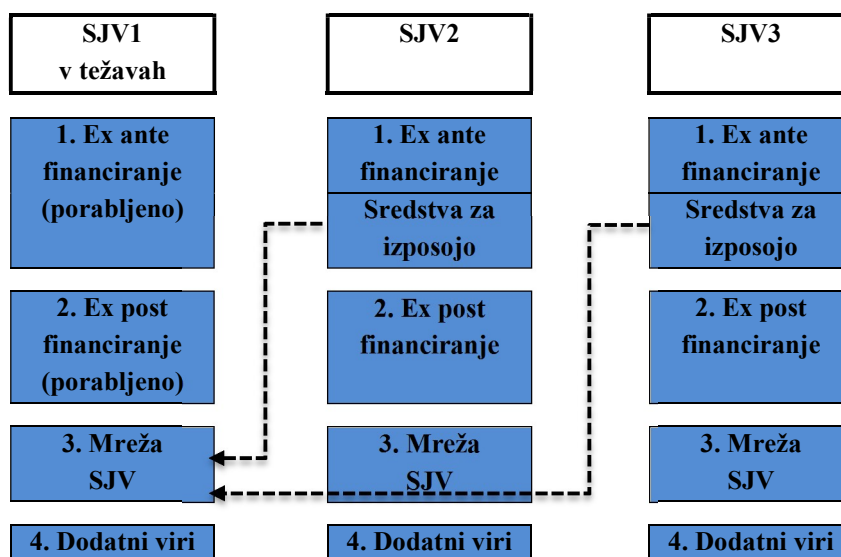
Groeneveld (2009) posledično meni, da bi morala biti vloga nadzornika v teh državah okrepljena. Ayadi in Lastra (2010) gresta še korak naprej in razmišljata v smeri, da bi se morda podružnice, ki vzbujajo dvome v državi gostiteljici, spremenile v hčerinske družbe.

Ocenimo lahko, da tveganje neizplačila vlog predstavlja pomembno slabost, ki v okviru trenutne ureditve SJV v EU ni dovolj dobro naslovljena.

3.4.3 Mreža sistemov jamstva za vloge

Prvotni predlog Evropske komisije iz leta 2010 je predvideval obvezna medsebojna posojila med SJV, t.i. mrežo SJV, kot je razvidno iz Slike 9. Leta 2014 je bila nato sprejeta Direktiva 2014/49/EU, ki sicer omogoča posojilno aktivnost med SJV, toda zgolj na prostovoljni osnovi. Slednje je verjetno v prvi vrsti posledica kompromisov različnih deležnikov, kot so med drugim Svet EU, Evropski parlament in bančna industrija.

Slika 9: Mreža sistemov jamstva za vloge

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, An outline of financing elements in an 'EU network of Deposit Guarantee Schemes' subject to mutual borrowing, 2010b, str. 7.

Pri mreži SJV nacionalni SJV ostajajo, vendar so povezani in služijo drug drugemu kot finančno varovalo v primeru finančnih pretresov katere od sheme z vzajemnimi posojilnimi možnostmi (Bosly & Verhaegen, 2014; Roosebeke, 2015). Solidarnost temelji na ustrezni formalni koordinaciji kakor tudi na obširnih sodelovalnih sporazumih (Bernet & Walte, 2009).

Prostovoljno posojilno sodelovanje med SJV verjetno ne bo delovalo stimulatивно v primeru večje bančne krize, ko bodo nacionalni SJV potrebovali finančno podporo. V takšnih okoliščinah namreč ostali niso spodbujeni za posojilno aktivnost, zato je malo verjetno, da bo tovrstna posojilna aktivnost v praksi v polnosti zaživela (Colaert, 2015).

Verjetno SJV ne bodo imeli posebne želje za posojanje sredstev ob dejstvu, da morajo skladi sami zbrati sredstva v skladu z Direktivo 2014/49/EU. Nekatere države so npr. šele pred kratkim začele ustanavljati ex ante financiranje SJV (Wruuck, 2015).

Kako se je sodelovanje med SJV od implementacije Direktive 2014/49/EU odrazilo v praksi? European Banking Authority (2016) je v zvezi s čezmejnimi sodelovanjem SJV naredil anketo med nacionalnimi SJV in pristojnimi organi. Šestnajst držav članic se je na anketo odzvalo, deset od teh so bile članice evroobmočja. V nadaljevanju so povzete ključne ugotovitve, pri katerih se predpostavlja, da v EU deluje sedemintrideset SJV.

Od 18 oziroma 49 % SJV, ki so odgovorili na vprašalnik (za 1 državo so odgovorili 3 SJV), ima 8 oziroma 44 % SJV sklenjene sporazume o sodelovanju, medtem ko 10 oziroma 56 % SJV sporazumov o sodelovanju nima sklenjenih. Število sporazumov med SJV se giblje od 1 (6 držav članic) do 6 (1 država članica). Ena država članica ima sporazume z vsemi SJV, kjer obstajajo t.i. ureditve dopolnjevanja (angl. *topping-up arrangements*).

V splošnem obstajata dve vrsti sporazumov o sodelovanju, in sicer pravno zavezujoče pogodbe ali sporazumi o sodelovanju in memorandum o soglasju, ki ni pravno zavezujoč. Večina SJV je podpisala večstranske memorandume o soglasju pod okriljem Evropskega foruma zavarovateljev vlog (angl. *European Forum of Depositi Insurers*), nekaj SJV pa je podpisalo obe vrsti sporazumov. Trije SJV imajo sporazume o sodelovanju s SJV zunaj Evropskega gospodarskega prostora ter en SJV ima memorandum o soglasju zunaj Evropskega gospodarskega prostora.

Ocenimo lahko, da ustanovitev mreže SJV predstavlja korak v pravo smer v zvezi z njihovim sodelovanjem. Glede na to, da pa to sodelovanje temelji na prostovoljni osnovi, ima tovrstna ureditev verjetno bolj simboličen pomen. Na podlagi pridobljenih podatkov lahko sklepamo, da je trenutno sodelovanje med SJV šibko. Razlog za to gre iskati morda v dejstvu, da je bila Direktiva 2014/49/EU v državah EU implementirana v povprečju v sredini leta 2015 in da mreža v praksi še ni polno zaživela. Kljub temu pa ni pričakovati, da bo tovrstno sodelovanje v praksi zaživelo v enakem obsegu, kot če bi bilo to sodelovanje obvezno. Mreža SJV je sicer dodatno analizirana v poglavju 5.1.2 v okviru analize modelov nadgraditve SJV.

3.5 Umeščenosť sistema jamstva za vloge v nadzor

Direktiva 2014/49/EU vsebuje med drugim naslednje naloge za Evropski bančni organ v odnosu do SJV:

1. izdajanje smernic za zagotovitev dosledne uporabe Direktive 2014/49/EU;
2. izvajanje pregledov in odpornosti SJV na podlagi stresnih testov;

3. zbiranje informacij o znesku kritih vlog ter o znesku razpoložljivih finančnih sredstev SJV v posamezni državi članici ter o medsebojnem sodelovanju SJV v okviru medsebojnega financiranja;
4. spremljanje odobritev metod v zvezi s tveganju prilagojenimi premijami;
5. potrjevanje posojilnih sporazumov med SJV in urejanje nesporazumov, ki bi lahko nastali v tej zvezi;
6. sodelovanje s pristojnimi organi.

Direktiva 2014/49/EU omogoča državam članicam, da uporabijo sredstva SJV za reševanje banke kot skrajno možnost in ob določenih pogojih. Kot je določeno v Direktivi 2014/59/EU, SJV tako lahko tudi absorbirajo morebitne izgube kreditnih institucij z namenom varovanja kritih vlog.

Za potrebe preverjanja raziskovalnega vprašanja 1 je v nadaljevanju analizirana umeščenost SJV v nadzor.

3.5.1 Slabosti umeščenosti

Nadzor nad SJV ni primerno umeščen v strukturo nadzora. Na eni strani obstajata v evroobmočju centraliziran nadzor in okvir reševanja, na drugi strani pa obstajata decentralizirana zaščita vlagateljev ter odgovornost posameznih držav.

Po mnenju Wolffa (2016) je posledično razumljivo, da bodo hotele biti države vključene v nadzor bank. Po drugi strani pa bodo lahko obtoževale ECB za morebitne obveznosti, ki bi nastale zaradi pomanjkljivega nadzora nad bankami.

Dokler ostaja jamstvo vlog na nacionalni ravni, bo lahko nastajal konflikt med ECB in nacionalnim nadzornikom oziroma državo, če bi npr. ECB menila, da je potrebno posamezno banko prestrukturirati ali zapreti, kar bi naredila na podlagi svojih ocen glede vitalnosti banke. Po drugi strani bi imel nacionalni nadzornik težnjo, da zmanjša nacionalne in svoje stroške tako, da banko ohranja pri življenju s pomočjo podpore ECB in EMR (Gros, 2015; Gros & Schoenmaker, 2012b).

Vloga Evropskega bančnega organa ni zadostna glede na strukturo umeščenosti SJV v novo nadzorno strukturo v okviru EMN. Potrebna bi bila bolj jasna razmerja in postopki za koordinacijo med nadzornimi organi in SJV. Podrobnosti nadzora v okviru stresnih testov kot tudi podatki, na katerih bodo testi temeljili, so prepuščeni državam članicam. V tej zvezi je vprašljivo, v kolikšni meri bodo posledično ti testi ali nadzorne informacije primerljive med posameznimi državami članicami oziroma dejansko smiselne (Gerhardt & Lannoo, 2011; Payne, 2014).

Trenutna ureditev slabo ureja povezavo med SJV in reševanjem bank (Payne, 2014). Potrebno bi bilo zagotoviti, da so procesi reševanja in pozivi za izplačila kritih vlog koordinirani med državami članicami. Ni namreč nepredstavljivo v okviru sedanje strukture, da se bodo odzivi na čezmejne bančne krize v praksi odvijali različno po državah članicah v EU, to pa se bo dodatno potenciralo z decentraliziranimi SJV (Centre for European Policy Studies Brussels, 2014).

Obstaja tudi tveganje večkratne vključenosti jamstvene sheme v financiranju reševanja istih subjektov. Če bi se postopki reševanja, v katere bi bil vključen tudi SJV, izkazali za neuspešne, bi morala jamstvena shema vnovič financirati izplačila kritih vlog (Pollick, 2014b). To lahko vpliva na ohromitev sredstev SJV (Avgouleas & Goodhart, 2015).

3.6 Ocena analize slabosti ureditve sistema jamstva za vloge v Evropski uniji

Na podlagi analize trenutne ureditve SJV v EU v okviru tretjega poglavja so identificirane številne slabosti proučevanih vidikov, ki so povzete v nadaljevanju in shematično predstavljene v Tabeli 13. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 1 lahko potrdimo, da trenutna ureditev SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, ni optimalna.

Tabela 13: Slabosti ureditve sistema jamstva v Evropski uniji

Kritje upravičenih vlog	<ul style="list-style-type: none"> • Relativna konkurenčnost* • Tveganje moralnega hazarda*
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> • Občutljivost na lokalne šoke • Stroškovna obremenitev* • Odvisnost od države • Problem prevelikih bank za propad*
Izplačila vlog	<ul style="list-style-type: none"> • Breme za banke* • Operativne nejasnosti izplačila*
Čezmejno sodelovanje	<ul style="list-style-type: none"> • Operativne težave enotne kontaktne točke* • Problematika gostiteljske in matične države • Slaba povezava med SJV
Umeščenost SJV v nadzor	<ul style="list-style-type: none"> • Neprimerna umeščenost v strukturo nadzora

Legenda: * Slabost ostaja kljub vzpostavitvi ESJV (glej poglavje 5.3.2.2).

V relativnem smislu je fiksno kritje v višini 100.000 EUR glede na BPD p.c. neprimerno, saj ne razlikuje med različnimi življenjskimi standardi v različnih državah EU. Obenem enotno kritje predstavlja potencialno tveganje moralnega hazarda, saj je pri tej višini pokrito kar 95,4 % kritih vlog glede na število upravičenih vlog.

Pomembna slabost trenutne ureditve je še vedno neustrezna zahtevana višina financiranja nacionalnih SJV, saj slednji ostajajo občutljivi na velike lokalne šoke. Kljub temu glede na predhodno ureditev bankam v EU v povprečju zvišuje prispevke, znižuje njihove dobičke, po drugi strani pa vlagateljem povečuje provizije za tekoče račune oziroma niža obrestne mere za njihove vloge. Glede na predhodno ureditev se obenem zmanjšuje pogojna odgovornost države za podporo bankam v času njihovega stresa, zaradi relativno nizkega nivoja financiranja SJV pa se odvisnost bank od države ne odpravlja v celoti. V zvezi s financiranjem SJV je trenutna pomanjkljivost tudi diskrecijska pravica držav članic za določitev nižjega nivoja financiranja SJV v višini 0,5 % v povezavi z bankami, prevelikimi za propad, kar pa z vidika enotnega trga ni ustrezno.

Postopek hitrejšega izplačila vlog v primeru aktiviranja SJV predstavlja dodatno breme za banke, saj od njih zahteva dodatne napore v tej zvezi. Glede izplačila kritih vlog obstajajo obenem številne operativne nejasnosti, kot je npr. nejasnost postopka izplačila, možna uporaba izjem in potencialno čakanje na izplačilo.

V zvezi s čezmejnimi sodelovanjem SJV obstajajo v okviru enotne kontaktne točke določene nejasnosti, ki so sicer bolj operativne narave. Kar se tiče odnosa med matičnim in gostiteljskim SJV, obstaja potencialno tveganje neizplačila kritih vlog s strani matičnega SJV v primeru aktiviranja SJV v državi gostiteljici, saj ta problematika ni dovolj dobro naslovljena v okviru trenutne ureditve. Obenem mreža SJV zaradi zgolj prostovoljnega sodelovanja deluje bolj simbolično, trenutno sodelovanje med SJV pa je šibko. Posledično ni izkoriščen celoten potencial, ki bi ga lahko imelo obvezno sodelovanje med SJV.

V okviru analize je bilo tudi ugotovljeno, da nadzor nad SJV ni primerno umeščen v strukturo nadzora. Na eni strani obstajata v evroobmočju centraliziran nadzor in okvir reševanja, na drugi strani pa obstajata decentralizirana zaščita vlagateljev ter odgovornost posameznih držav. To lahko povzroča konflikt interesov različnih udeležencev.

4 PRIMERJALNA ANALIZA SISTEMOV JAMSTVA ZA VLOGE POSAMEZNIH DRŽAV EVROPSKE UNIJE

V četrtem poglavju se preverja raziskovalno vprašanje 2, ki pravi se glasi: ali obstajajo med nacionalnimi SJV v EU pomembne razlike? Raziskovalno vprašanje 2 se preverja v okviru primerjalne analize SJV posameznih držav EU v okviru osnovnih značilnosti SJV, predstavljenih v poglavju 2.2.3, ter nato še v okviru upravičenih in kritih vlog, kritju upravičenih in kritih vlog, financiranja SJV in tveganja prilagojenih premij. V poglavju 4.6 so identificirane razlike povzete, obenem pa je podana ocena glede preverjanja raziskovalnega vprašanja 2.

V okviru preverjanja raziskovalnega vprašanja 2 so v četrtem poglavju uporabljene metoda analize, komparativna metoda, metoda kompilacije ter statistična metoda. Podatki, ki se uporabljajo pri analizi, so bili pridobljeni zlasti s strani Mednarodnega denarnega sklada, Joint Research Centra, Evropske komisije in Evropskega bančnega organa.

Primerjalna analiza se nanaša zlasti na obdobje pred implementacijo Direktive 2014/49/EU. Zadnji podatki glede višine vlog so namreč dostopni za leto 2012, podatki glede osnovnih značilnosti shem pa za leto 2013. Predvidevamo sicer lahko, da bistvenih razlik med trenutno situacijo in dostopnimi podatki ni, saj Direktiva 2014/49/EU predvideva polno harmonizacijo bistvenih elementov do leta 1. 1. 2024.

Analiza podatkov osnovnih značilnosti SJV se nanaša na jamstva za vloge s strani komercialnih bank. V državah z več shemami se podatki nanašajo na zakonsko določene nacionalne sheme. To pomeni, da lahko navedene stopnje kritja podcenjujejo dejansko pokritost. Npr. prostovoljni SJV za komercialne banke v Nemčiji zagotavljajo zavarovanje v višini do 30 % kapitala banke na vlagatelja. Glede vključenosti posameznih držav članic Hrvaška v nekaterih delih ni vključena v analizo, ker podatki niso bili dostopni, verjetno zaradi njene kasnejše vključenosti v EU leta 2013.

Definicije vlog, kritih vlog in upravičenih vlog se nanašajo na Direktivo 94/19/ES ter njene spremembe v okviru Direktive 2009/14/ES. Kot predhodno navedeno, se zadnji razpoložljivi podatki nanašajo na leto 2012 oziroma leto 2013, Direktiva 2014/49/EU pa je bila sprejeta kasneje.

Zaradi velikega števila držav članic kot elementov proučevanja se v analizi zaradi boljše preglednosti posamezne države tudi združujejo glede na njihovo članstvo v evroobmočju in priključitev EU. Kot stare države članice se smatra tiste, ki so bile priključene do leta 2004, kot nove države članice pa tiste, ki so bile priključene EU od vključno leta 2004 dalje.

4.1 Osnovne značilnosti

V okviru analize osnovnih značilnosti SJV so zajete naslednje značilnosti SJV, ki so vsebinsko predstavljene tudi v poglavju 2.2.3, in sicer vzpostavitev SJV, število shem, organizacija, upravljanje, funkcija.

V Tabeli 14 so povzete ključne značilnosti SJV v EU, podrobneje pa so predstavljene in analizirane v okviru posameznih podpoglavij v nadaljevanju. V Tabeli 1 v Prilogi 9 so navedeni tudi podrobnejši podatki po posameznih državah članicah.

4.1.1 Sistemi jamstva za vloge in vpeljava eksplicitne sheme

Vse države EU imajo eksplicitne SJV, kot je razvidno iz Tabele 1 v Prilogi 8. Prva izmed držav EU je imela eksplicitni SJV Finska leta 1969, zadnja pa Malta leta 2003. V povprečju so države EU uvedle shemo leta 1991, države evroobmočja leta 1989, države izven evroobmočja leta 1993, stare države leta 1985 in nove države leta 1997.

Ugotovimo lahko, da v EU med državami ni razlik glede vzpostavitve SJV, saj imajo vse eksplicitne sheme. Razlika med državami članicami so v letih vpeljane eksplicitne sheme, kar pa za namen primerjalne analize ni bistveno.

Tabela 14: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge Evropske unije

	Število držav	Več shem	Organizacija		Upravljanje			Funkcija	
			Samostojna pravna oseba	CB, nadzor, MF	Javno	Privatno	Skupaj	Izplačilo	Izplačilo plus
EU	28	7	23	5	10	6	12	13	15
EU (v %)	100	25	82	18	36	21	43	46	54
Evroobmočje	19	6	15	4	6	6	7	9	10
Evroobmočje (v %)	100	32	79	21	32	32	37	47	53
Evroobmočje in izven (v %)	68	86	65	80	60	100	58	69	67
EU (v %)	68	21	54	14	21	21	25	32	36
Izven evroobmočja	9	1	8	1	4	0	5	4	5
Izven evroobmočja (v %)	100	11	89	11	44	0	56	44	56
Evroobmočje in izven (v %)	32	14	35	20	40	0	42	31	33
EU (v %)	32	4	29	4	14	0	18	14	18
Stare države (do 2004)	15	5	12	3	5	5	5	7	8
Stare države (v %)	100	33	80	20	33	33	33	47	53
Stare in nove države (v %)	54	71	52	60	50	83	42	54	53
EU (v %)	54	18	43	11	18	18	18	25	29
Nove države (od 2004)	13	2	11	2	5	1	7	6	7
Nove države (v %)	100	15	85	15	38	8	54	46	54
Stare in nove države (v %)	46	29	48	40	50	17	58	46	47
EU (v %)	46	7	39	7	18	4	25	21	25

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Demirguc - Kunt et al., Design of Explicit Deposit Insurance Schemes Around the World, 2013, str. 37–39.

4.1.2 Število sistemov jamstva za vloge

V EU obstaja sedemintrideset SJV (Rigau, 2012), kot je razvidno iz Tabele 2 v Prilogi 8. V nekaterih državah so obvezne sheme dopolnjene s prostovoljnimi shemami, ki lahko zagotavljajo večjo zaščito od predpisane, npr. v Nemčiji.

V EU ima sedem držav ali 25 % več kot eno shemo. International Association of Deposit Insurers (2013b) ugotavlja, da je pet shem v Nemčiji in Avstriji ter po dve shemi v Cipru, Italiji, Poljski in Portugalski. Demirguc - Kunt et al. (2013) pri v svoji študiji poleg navedenih držav vključujejo še Španijo.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja ima več kot eno shemo šest držav oziroma 32 %. Delež teh držav znaša 86 % glede na vse države EU, ki imajo več shem oziroma 21 % glede na vse države EU. V preostalih devetih državah, ki niso članice evroobmočja, ima ena država več kot eno shemo, kar predstavlja 11 %. Ta delež znaša 14 % glede na vse države EU, ki imajo več shem, oziroma 4 % na vse države EU. Izmed petnajstih starih držav ima več kot eno shemo pet držav oziroma 33 %. Delež teh težav znaša 71 % glede na vse države EU, ki imajo več shem, oziroma 18 % glede na vse države EU. V preostalih novih državah imata več kot eno shemo dve državi oziroma 15 %. Delež teh držav znaša 29 % glede na vse države EU, ki imajo več shem oziroma 7 % glede na vse države EU.

Kot posebnost izpostavljamo nemški SJV, ki je kompleksen in vsebuje več shem. Na vrhu standardnega obveznega SJV obstajata dve ravni zaščite: prostovoljna shema za privatne banke ter dve dodatni prostovoljni shemi za hranilnice in korporativne banke, ki ponujata neomejeno jamstvo (Credit Suisse, 2012; Verband der Auslandsbanken in Deutschland e.V., b.l.).

Ugotovimo lahko, da v EU obstajajo manjše razlike med državami glede števila SJV. Prevladujejo države z enim SJV, delež le-teh pa znaša 75 % vseh držav EU. Izmed 25 % držav, ki imajo več SJV, predstavljajo glavnino države evroobmočja v deležu 86 % glede na vse države EU, ki imajo več SJV, oziroma stare države članice v deležu 71 % glede na vse države članice EU, ki imajo več SJV.

4.1.3 Organizacija

Izmed osemindvajsetih držav EU v triindvajsetih državah oziroma 82 % SJV delujejo samostojno, v petih državah oziroma 18 % pa SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja delujejo v petnajstih državah oziroma 79 % SJV samostojno. Delež teh držav znaša 65 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo

samostojno, oziroma 54 % glede na vse države EU. V štirih državah oziroma 21 % SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance. Delež teh držav znaša 80 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance oziroma 14 % glede na vse države EU. Izmed preostalih devetih držav, ki niso članice evroobmočja, delujejo v osmih državah oziroma 89 % SJV samostojno. Delež teh držav znaša 35 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo samostojno, oziroma 29 % glede na vse države EU. V eni državi, kar predstavlja delež 11 %, SJV deluje v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance. Delež te države znaša 20 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance oziroma 4 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav v dvanajstih državah oziroma 80 % SJV delujejo samostojno. Delež teh držav znaša 52 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo samostojno, oziroma 43 % glede na vse države EU. V treh državah oziroma 20 % delujejo SJV v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance. Delež teh držav znaša 60 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance, oziroma 11 % glede na vse države EU. Izmed preostalih trinajstih novih držav v enajstih državah oziroma 85 % delujejo SJV samostojno. Delež teh držav znaša 48 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo samostojno, oziroma 39 % glede na vse države EU. V dveh državah oziroma 15 % SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance. Delež teh držav znaša 40 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo v okviru centralne banke, nadzornika oziroma ministrstva za finance oziroma 7 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da v EU obstajajo manjše razlike med državami glede organizacije SJV. Prevladujejo države, kjer so SJV organizirani kot samostojne pravne osebe, delež le-teh pa znaša 82 % vseh držav EU. Izmed teh držav predstavljajo glavnino države evroobmočja v deležu 65 % glede na vse države EU, kjer SJV delujejo samostojno. Delež med starimi in novimi državami, kjer so SJV organizirani kot samostojne pravne osebe, je enakomerno porazdeljen.

4.1.4 Upravljanje

Izmed osemindvajsetih držav EU so v desetih državah oziroma 36 % SJV upravljani javno, v šestih državah oziroma 21 % privatno in v enaindvajsetih državah oziroma 43 % skupaj.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja so v šestih državah oziroma 32 % SJV upravljani javno, v šestih državah oziroma 32 % javno in v sedmih državah oziroma 37 % skupaj. Deleži teh držav znašajo 60 %, 100 % in 58 % glede na vse države v okviru posamezne lastnosti oziroma 21 %, 21 % in 25 % glede na vse države EU. Izmed preostalih devetih držav, ki niso članice evroobmočja, so v štirih državah oziroma 44 % SJV upravljani javno

in v petih državah oziroma 56 % skupaj. Deleži teh držav znašajo 40 % in 42 % glede na vse države v okviru posamezne lastnosti oziroma 14 % in 18 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav so v petih državah oziroma 33 % SJV upravljani javno, v petih državah oziroma 33 % privatno in v petih državah oziroma 33 % skupaj. Deleži teh držav znašajo 50 %, 83 % in 42 % glede na vse države v okviru posamezne lastnosti oziroma po 18 % glede na vse države EU. V preostalih trinajstih novih državah so v petih državah oziroma 38 % SJV upravljani javno, v eni državi, kar znaša 8 %, privatno in v sedmih državah oziroma 54 % skupaj. Deleži teh držav znašajo 50 %, 17 % in 58 % glede na vse države v okviru posamezne lastnosti oziroma 18 %, 4 % in 25 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da v EU obstajajo razlike med državami v načinu upravljanja SJV. Razlike so med državami porazdeljene, pri čemer izstopajo države z javnim upravljanjem SJV v deležu 36 % in države s skupnim upravljanjem SJV v deležu 43 % glede na vse države EU. Znotraj analize držav evroobmočja ter analize novih in starih držav so posamezne lastnosti v okviru javnega in skupnega upravljanja enakomerno porazdeljene, medtem ko pri privatnem upravljanju SJV prevladujejo države evroobmočja v deležu 100 % oziroma stare države v deležu 83 % glede na vse države, kjer so SJV privatno upravljani.

4.1.5 Funkcija

Izmed osemindvajsetih držav EU imajo v trinajstih državah oziroma 46 % SJV funkcijo izplačila ter v petnajstih državah oziroma 54 % funkcijo izplačila plus, kot je ta opredeljena v poglavju 2.2.3.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja imajo v devetih državah oziroma 47 % SJV funkcijo izplačila. Delež teh držav znaša 69 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, oziroma 32 % glede na vse države EU. V desetih državah oziroma 53 % imajo SJV funkcijo izplačila plus. Delež teh držav znaša 67 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila plus, oziroma 36 % glede na vse države EU. V preostalih devetih državah, ki niso članice evroobmočja, imajo v štirih državah oziroma 44 % SJV funkcijo izplačila. Delež teh držav znaša 31 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, oziroma 14 % glede na vse države EU. V petih državah oziroma 56 % imajo SJV funkcijo izplačila plus. Delež teh držav znaša 33 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila plus, oziroma 18 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav imajo v sedmih državah oziroma 47 % državah SJV funkcijo izplačila. Delež teh držav znaša 54 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, oziroma 25 % glede na vse države EU. V osmih državah oziroma 53 % imajo SJV funkcijo izplačila plus. Delež teh držav znaša 53 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila plus, oziroma 29 % glede na vse države EU. V preostalih trinajstih novih

državah imajo v šestih državah oziroma 46 % SJV funkcijo izplačila. Delež teh držav znaša 46 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, oziroma 21 % glede na vse države EU. V sedmih državah oziroma 54 % imajo SJV funkcijo izplačila plus. Delež teh držav znaša 47 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila plus, oziroma 25 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da v EU obstajajo razlike med državami glede funkcije SJV. Razlike so med državami EU enakomerno porazdeljene. Izmed 46 % držav EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, prevladujejo države evroobmočja v deležu 69 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV funkcijo izplačila, v okviru starih in novih držav pa je navedena funkcija enakomerno porazdeljena. Podobna ugotovitev se nanaša tudi na države, kjer imajo SJV funkcijo izplačila plus.

4.2 Upravičene in krite vloge

Leta 2012 so v EU upravičene vloge znašale 10.491 mrd EUR ter krite vloge 6.922 mrd EUR. V evroobmočju je delež upravičenih vlog glede na upravičene vloge EU znašal 73 %, delež kritih vlog glede na krite vloge v EU pa 75 %. V starih državah je delež upravičenih vlog glede na upravičene vloge EU znašal 95 %, delež kritih vlog glede na krite vloge v EU pa je prav tako bil 95 %. Podatki so povzeti v tabeli 15.

Tabela 15: Upravičene in krite vloge v Evropski uniji, 2007–2012

	Upravičene vloge 2007	Krite vloge 2007	Upravičene vloge 2011	Krite vloge 2011	Upravičene vloge 2012	Krite vloge 2012
EU (v mio EUR)	9.031.457	5.539.620	10.160.049	6.680.583	10.491.227	6.922.418
EU povprečje (v mio EUR)	376.311	230.818	376.298	247.429	388.564	256.386
Evroobmočje (v mio EUR)	7.093.733	4.760.574	7.426.496	5.204.475	7.616.347	5.212.705
EU (v %)	79	86	73	78	73	75
Povprečje (v mio EUR)	417.278	280.034	390.868	273.920	400.860	274.353
Izven evroobmočja (v mio EUR)	1.937.724	779.046	2.733.553	1.476.108	2.874.880	1.709.713
EU (v %)	21	14	27	22	27	25
Povprečje (v mio EUR)	276.818	111.292	341.694	184.514	359.360	213.714
Stare države (do 2004) (v mio EUR)	8.750.078	5.411.608	9.652.349	6.342.081	9.949.274	6.561.887
EU (v %)	97	98	95	95	95	95
Povprečje (v mio EUR)	625.006	386.543	643.490	422.805	663.285	437.459
Novе države (od 2004) (v mio EUR)	281.379	128.012	507.700	338.502	541.953	360.531
EU (v %)	3	2	5	5	5	5
Povprečje (v mio EUR)	28.138	12.801	42.308	28.209	45.163	30.044

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a, str. 103; G. Cannas et al., Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014, str. 9.

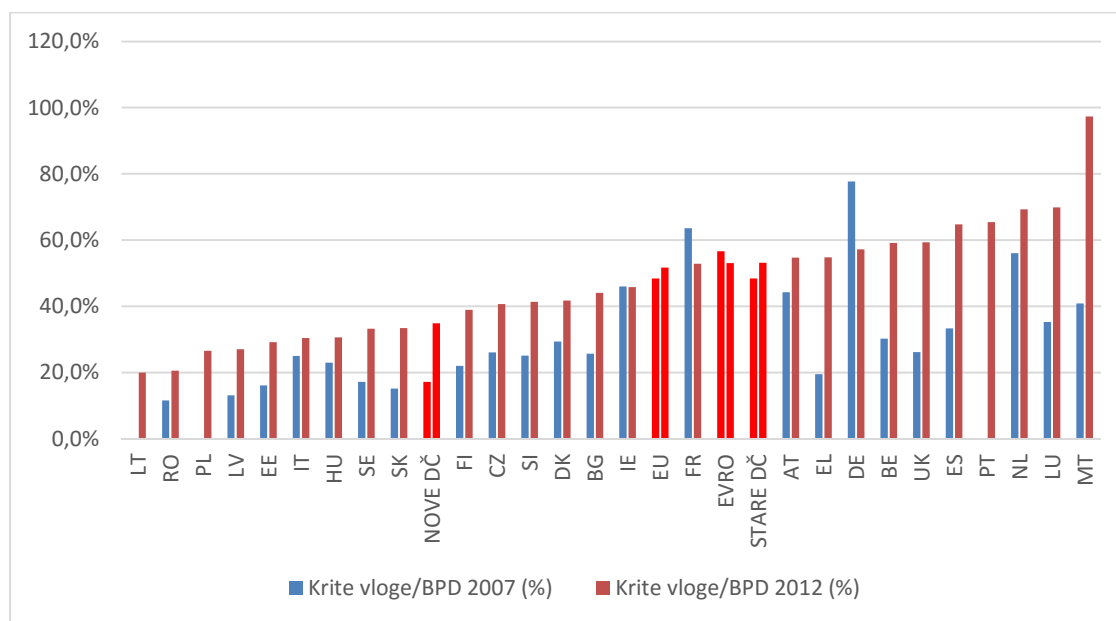
Tabela 16: Krite vloge glede na bruto domači proizvod v Evropski uniji, 2007–2012

	Razmerje (v %)		
	Krite vloge/BPD	Krite vloge/BPD	Krite vloge/BPD
	2007	2011	2012
EU	48	51	52
Evroobmočje	57	53	53
Izven evroobmočja	26	44	48
Stare države	48	52	53
Nove države	17	33	35

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, *Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a*, str. 103; Eurostat, *Gross domestic product at market prices, b.l.*; G. Cannas et al., *Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014*, str. 9.

Na podlagi navedenega lahko ugotovimo, da je delež upravičenih in kritih vlog visoko koncentriran v državah evroobmočja oziroma v starih državah. Kot je razvidno iz Tabele 16, pa lahko dodatno ugotovimo, da se navedena razmerja praktično niso spremenila od leta 2007, ko se je začela finančna kriza.

Slika 10: Krite vloge glede na bruto domači proizvod po posameznih državah Evropske unije, 2007 in 2012

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, *Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a*, str. 103; Eurostat, *Gross domestic product at market prices, b.l.*; G. Cannas et al., *Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014*, str. 9.

Leta 2012 je razmerje med kritimi vlogami in BDP v EU znašalo 52 %, v evroobmočju 53 % ter v starih državah prav tako 53 %. Navedena razmerja se niso bistveno spremenila od leta 2007, kot je razvidno iz Tabele 16. Večja odstopanja je opaziti pri državah izven evroobmočja, kjer je prišlo do povečanja za 22 odstotnih točk, ter novimi državami, kjer je prišlo do povečanja za 18 odstotnih točk.

Med državami EU so bile leta 2012 velike razlike v razmerjih med kritimi vlogami in BDP. Razlika med Litvo (20 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Ciprom (267 %), kot z državo z največjim deležem, je znašala 247 odstotnih točk. Slednji je zaradi svojega velikega odstopanja izpuščen iz Slike 10.

4.3 Kritje upravičenih in kritih vlog

Skladno z ureditvijo SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, je višina kritja v vseh državah EU enaka in znaša 100.000 EUR, kot je to predstavljeno v poglavju 3.1.

V nadaljevanju so razlike med državami EU v povezavi s kritjem analizirane na tri različne načine, in sicer kot razmerje med vlogami, razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog in razmerje med kritimi vlogami in BDP p.c.

4.3.1 Razmerja med vlogami

Leta 2012 je razmerje med upravičenimi in celotnimi vlogami znašalo v EU 71,63 %, v evroobmočju 70,96 % in v starih državah 71,86 %. Razmerja so se pri navedenih skupinah v primerjavi z letom 2007 povečala, kot je to razvidno iz Tabele 17.

Leta 2012 je razmerje med kritimi in upravičenimi vlogami znašalo v EU 65,98 %, v evroobmočju 68,44 % in v starih državah 65,95 %. Razmerja so se pri navedenih skupinah v primerjavi z letom 2007 povečala, kot je to razvidno iz Tabele 17.

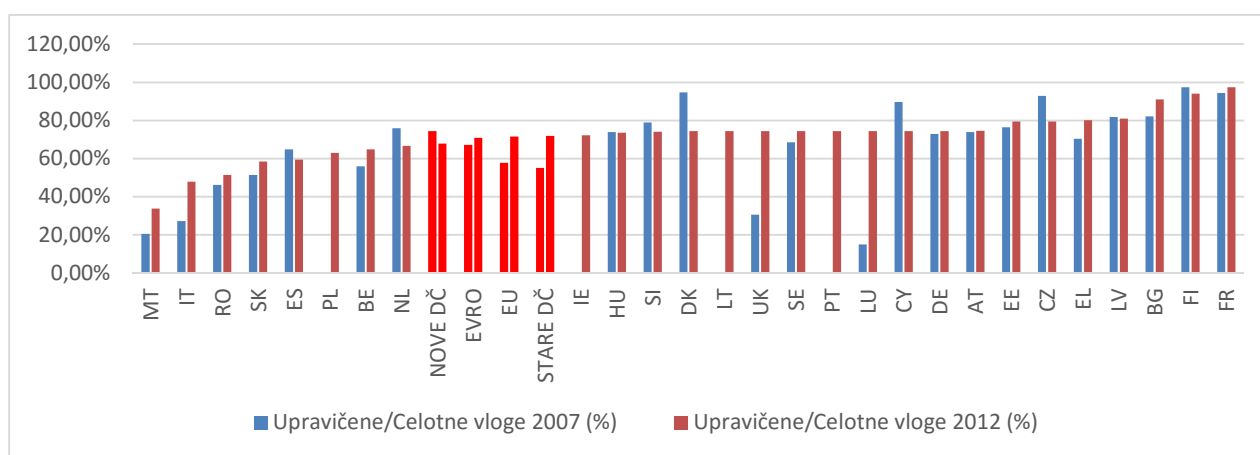
Med državami EU so bile leta 2012 velike razlike v razmerjih med upravičenimi in celotnimi vlogami, kot je razvidno iz Slike 11. Razlika med Malto (34 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Francijo (97 %), kot z državo z največjim deležem, je znašala 63 odstotnih točk.

Tabela 17: Razmerja med vlogami v Evropski uniji, 2007–2012

	Upravičene/Celotne vloge (v %)	Krite/Upravičene vloge (v %)	Upravičene/Celotne vloge (v %)	Krite/Upravičene vloge (v %)	Upravičene/Celotne vloge (v %)	Krite/Upravičene vloge (v %)
	2007		2011		2012	
EU	57,78	61,34	70,57	65,75	71,63	65,98
Evroobmočje	67,26	67,11	69,77	70,08	70,96	68,44
Izven evroobmočja	37,88	40,20	72,83	54,00	73,49	59,47
Stare države	55,15	61,85	70,79	65,71	71,86	65,95
Nove države	74,41	45,49	66,66	66,67	67,80	66,52

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a, str. 103; G. Cannas et al., Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014, str. 9.

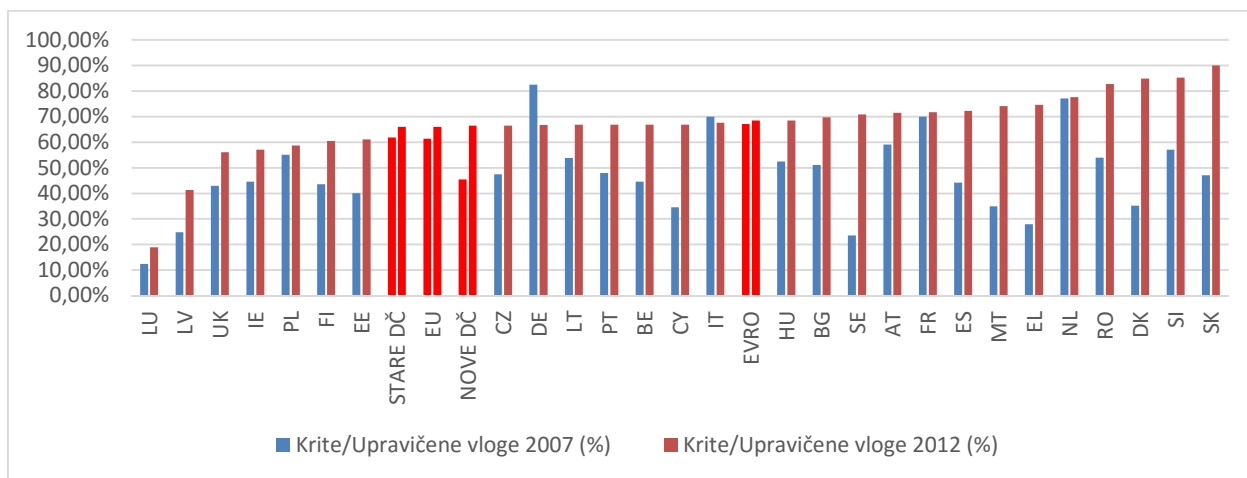
Slika 11: Upravičene vloge glede na celotne vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a, str. 103; Eurostat, Gross domestic product at market prices, b.l.; G. Cannas et al., Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014, str. 9.

Med državami EU so bile leta 2012 razlike v razmerjih med kritimi in upravičenimi vlogami še večje, kot je razvidno iz Slike 12. Razlika med Luksemburgom (19 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Slovaško (90 %), kot z državo z največjim deležem, je znašala 71 odstotnih točk.

Slika 12: Krite vloge glede na upravičene vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Data on the amount and number of deposits in member states, 2010a, str. 103; G. Cannas et al., Total amount of deposits, eligible deposits and covered deposits, 2014, str. 9.

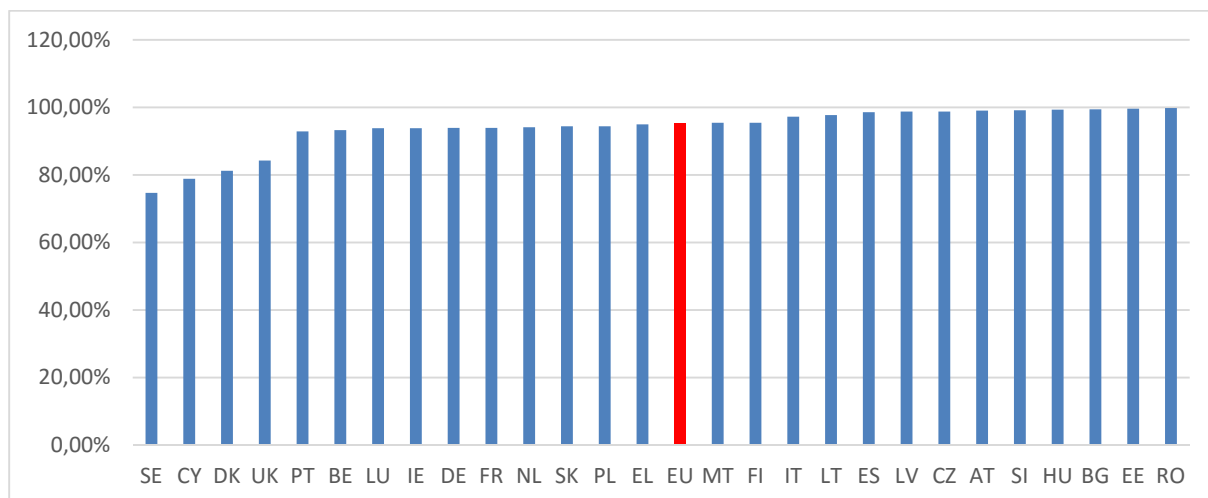
4.3.2 Razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog

Izmed sedemindvajsetih proučevanih držav EU znaša povprečje med številom kritih vlog in številom upravičenih vlog 95,4 %. Štirinajst držav oziroma 52 % je pod navedenim povprečjem.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja ima deset držav oziroma 53 % proučevano razmerje pod povprečjem. Delež teh držav znaša 71 % glede na vse države, ki imajo proučevano razmerje pod povprečjem, oziroma 37 % glede na vse države EU. V preostalih osmih državah, ki niso članice evroobmočja, imajo štiri države oziroma 50 % držav proučevano razmerje pod povprečjem. Delež teh držav znaša 29 % glede na vse države, ki imajo proučevano razmerje pod povprečjem, oziroma 15 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav ima enajst držav oziroma 73 % proučevano razmerje pod povprečjem. Delež teh držav znaša 79 % glede na vse države, ki imajo proučevano razmerje pod povprečjem, oziroma 41 % glede na vse države EU. V preostalih dvanajstih novih državah imajo tri države oziroma 25 % proučevano razmerje pod povprečjem. Delež teh držav znaša 21 % glede na vse države, ki imajo proučevano razmerje pod povprečjem, oziroma 11 % glede na vse države EU. Navedeni izračuni so povzeti v Tabeli 2 v Prilogi 10, na Sliki 13 v nadaljevanju pa je shematično prikazano število kritih vlog pri kritju 100.000 EUR po posameznih državah EU.

Slika 13: Število kritih vlog pri kritju 100.000 EUR po posameznih državah v Evropski uniji, 2007

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Ratio of the number of fully covered deposits to eligible deposits, 2010a, str. 105.

Ugotovimo lahko, da v EU obstajajo velike razlike pri razmerju med številom kritih vlog in številom upravičenih vlog ob upoštevanju dejstva, da znaša zelena raven razmerja več kot 95 %, nižji nivoji pa povečujejo nezaupanje vlagateljev (glej poglavje 3.2.1). Polovica držav EU ima proučevano razmerje pod povprečjem EU. V okviru teh držav izstopajo države evroobmočja oziroma stare države.

4.3.3 Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca

V EU je leta 2003 razmerje med kritimi vlogami na posameznika in BPD p.c. znašalo 170 %. Isto razmerje je v evroobmočju znašalo 148 %, v starih državah 133 % ter v novih državah 213 %. Glede na to, da je leta 2009 bilo uvedeno kritje v višini 100.000 EUR, so navedena razmerja pričakovano narasla.

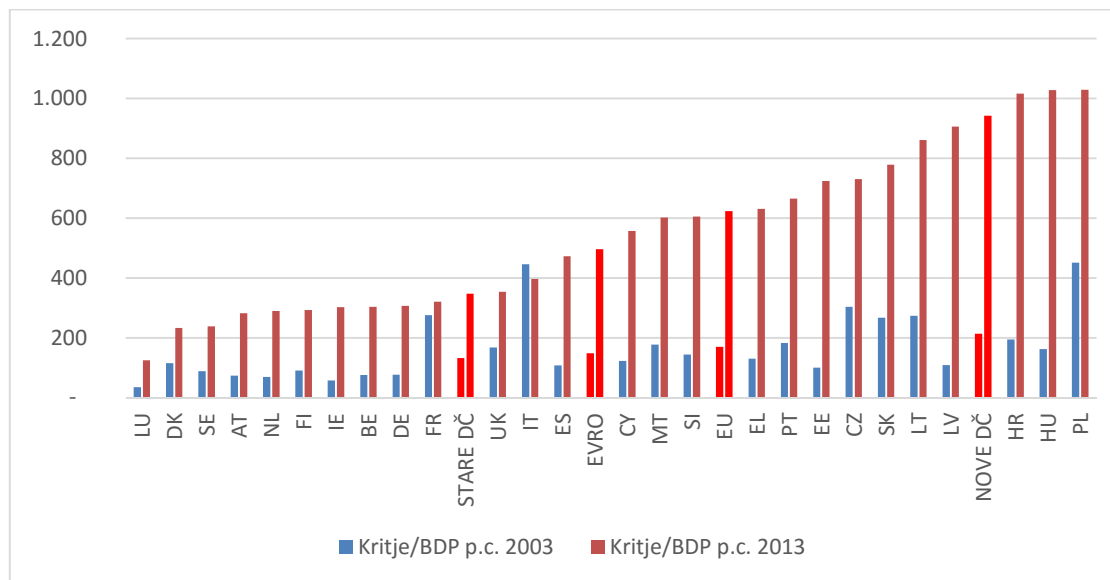
Tabela 18: Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca v Evropski uniji, 2003–2013

	2003	2010	2013
EU (v %)	170	644	624
Evroobmočje (v %)	148	526	496
Stare države (v %)	133	339	347
Nove države (v %)	213	996	943

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Demirguc - Kunt et al., Coverage of Explicit Deposit Insurance Schemes Around the World, 2013, str. 34–36.

V letu 2013 je razmerje med kritimi vlogami na posameznika in BPD p.c. znašalo 624 %. Isto razmerje je v evroobmočju znašalo 496 %, v starih državah 347 % ter v novih državah kar 943 %. Podatki v tej zvezi so razvidni v Tabeli 18.

Slika 14: Krite vloge glede na bruto domači proizvod na prebivalca po posameznih državah v Evropski uniji, 2003 in 2013

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Demirguc - Kunt et al., Coverage of Explicit Deposit Insurance Schemes Around the World, 2013, str. 34–36.

Kritja upravičenih vlog glede na BDP p.c. se med državami zelo razlikujejo. Leta 2013 je razlika med Luksemburgom (125 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Bolgarijo (1870 %), kot z državo z največjim deležem, znašala 1745 odstotnih točk. Izjemno visok delež ima tudi Romunija (1547 %). Zaradi preglednejše primerjave razlik med državami sta Bolgarija in Romunija izpuščeni iz Slike 14. Iz slednje je, poleg aktualnih razlik med državami, jasno razvidna tudi razlika med letoma 2003 in 2013, kar je posledica predhodne ureditve SJV v EU, ko so bila kritja upravičenih vlog bistveno nižja.

4.4 Financiranje sistema jamstva za vloge

V okviru analize financiranja SJV so v okviru posameznih podpoglavij zajete naslednje značilnosti SJV, ki so vsebinsko predstavljene tudi v poglavju 2.2.1, in sicer način financiranja, obseg financiranja, vir financiranja, podpora države v primeru krize in izračun tveganju prilagojenih premij. V Tabeli 19 so povzete ključne značilnosti SJV v EU, podrobnejši podatki po posameznih državah članicah pa se nahajajo v Tabeli 1 v Prilogi 9, podrobneje pa so predstavljeni v okviru posameznih podpoglavij v nadaljevanju.

Tabela 19: Značilnosti financiranja sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji, 2013

	Način		Vir			Varovalo
	Ex ante	Ex post	Država	Privatno	Skupno	
EU	22	6	0	26	2	16
EU (v %)	79	21	0	93	7	57
Evroobmočje	14	5	0	17	2	10
Evroobmočje (v %)	74	26	0	89	11	53
Evroobmočje in izven (v %)	64	83	0	65	100	63
EU (v %)	50	18	0	61	7	36
Izven evroobmočja	8	1	0	9	0	6
Izven evroobmočja (v %)	89	11	0	100	0	67
Evroobmočje in izven (v %)	36	17	0	35	0	38
EU (v %)	29	4	0	32	0	21
Stare države (do 2004)	10	5	0	14	1	6
Stare države (v %)	67	33	0	93	7	40
Stare in nove države (v %)	45	83	0	54	50	38
EU (v %)	36	18	0	50	4	21
Nove države (od 2004)	12	1	0	12	1	10
Nove države (v %)	92	8	0	92	8	77
Stare in nove države (v %)	55	17	0	46	50	63
EU (v %)	43	4	0	43	4	36

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Demirguc - Kunt et al., *Design of Explicit Deposit Insurance Schemes Around the World*, 2013, str. 37–39.

4.4.1 Način financiranja

Izmed osemindvajsetih držav EU imajo v dvaindvajsetih državah oziroma 79 % SJV ex ante financiranje ter v šestih državah oziroma 21 % (AT, IT, LU, NL, SI in UK) ex post financiranje.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja imajo v štirinajstih državah oziroma 74 % SJV ex ante financiranje. Delež teh držav znaša 64 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex ante financiranje, oziroma 50 % glede na vse države EU. V petih državah oziroma 26 % imajo SJV ex post financiranje. Delež teh držav znaša 83 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex post financiranje, oziroma 18 % glede na vse države EU. V preostalih devetih državah, ki niso članice evroobmočja, imajo v osmih državah oziroma 89 % SJV ex ante financiranje. Delež teh držav znaša 36 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex ante financiranje, oziroma 29 % glede na vse države EU. V eni državi, katere delež znaša 11 %, je ex post financiranje. Delež te države znaša 17 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex post financiranje, oziroma 4 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav imajo v desetih državah oziroma 67 % SJV ex ante financiranje. Delež teh držav znaša 45 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex ante financiranje, oziroma 36 % glede na vse države EU. V petih državah oziroma 33 % imajo SJV ex post financiranje. Njihovi deleži glede na vse EU države so znašali 29 %. Delež teh držav znaša 83 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex post financiranje, oziroma 18 % glede na vse države EU. V preostalih trinajstih novih državah imajo v dvanajstih državah oziroma 92 % SJV ex ante financiranje. Njihovi deleži glede na vse EU države so znašali 21 %. Delež teh držav znaša 55 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex ante financiranje, oziroma 43 % glede na vse države EU. V eni državi, katere delež znaša 17 %, je ex post financiranje. Delež te države znaša 17 % glede na vse države EU, kjer imajo SJV ex post financiranje, oziroma 4 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da so v EU obstajale razlike v načinu financiranja na podlagi podatkov iz leta 2013. Izmed držav, kjer so imeli SJV ex post financiranje, izstopajo države evroobmočja oziroma stare države. Obenem lahko sklepamo, da so bile navedene razlike v začetku 2016 dokončno odpravljene, ko so vse države, ki so imele ex post financiranje, implementirale Direktivo 2014/49/EU. Kot zadnja izmed teh držav je bila Slovenija. Proučevana razmejitev je kljub temu pomembna, saj lahko predvidevamo, da je v t.i. nekdanjih državah, kjer imajo SJV ex post financiranje, obseg trenutnih sredstev nizek oziroma nič.

4.4.2 Obseg financiranja

Leta 2012 je velikost sredstev v skladih SJV na ravni EU znašala 17.888 mio EUR, v evroobmočju 10.356 mio EUR, v starih državah 13.740 mio EUR ter v novih državah 4.148 mio EUR. Velikost navedenih sredstev se je v letu 2012 glede na leto 2007 povečala, kot je razvidno iz Tabele 20.

Oceno finančne zmogljivosti jamstvenih shem lahko določimo med drugim z razmerjem med zbranimi sredstvi in upravičenimi vlogami ali kritimi vlogami (Iwanicz - Drozdowska et al., 2015).

Finančna zmogljivost SJV v državah EU je precej šibka. Povprečno razmerje med velikostjo sklada in kritimi vlogami je leta 2012 na podlagi razpoložljivih podatkov na ravni EU znašalo 0,29 %, v državah članicah evroobmočja 0,24 %, v starih državah članicah 0,22 % ter v novih državah članicah 1,38 %.

V EU se velikost skladov SJV v posameznih državah izjemno razlikuje. Razmerje med ex ante financiranjem in kritimi vlogami se je leta 2012 gibalo med 0 % do 8,6 %. Slednje razmerje ima Bolgarija, ki je iz Slike 15 zaradi boljše preglednosti izpuščena.

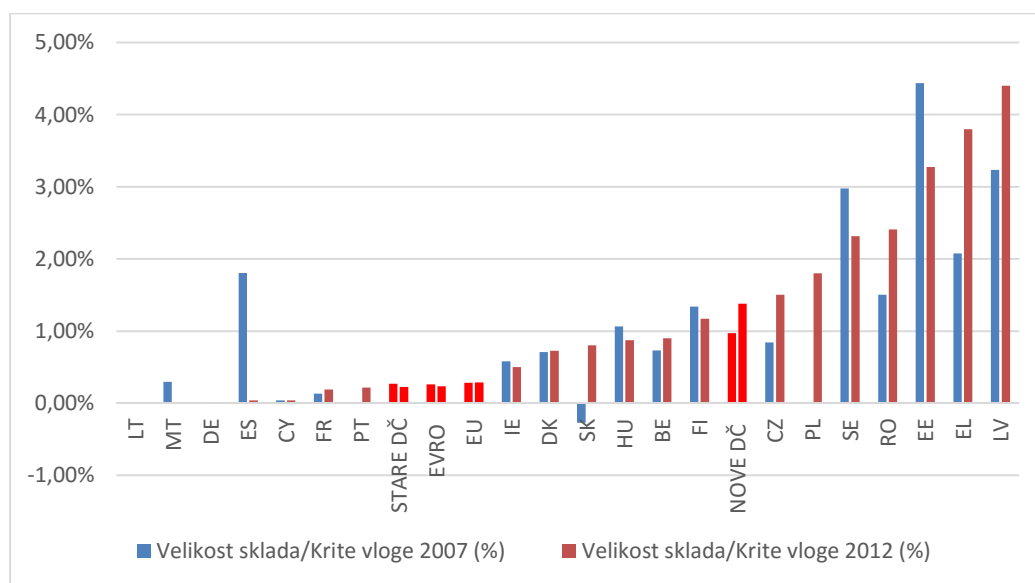
Tabela 20: Obseg financiranja sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji, 2007–2012

	Velikost sklada 2007	Velikost sklada 2011	Velikost sklada 2012	Velikost sklada/Krite vloge 2007	Velikost sklada/Krite vloge 2011	Velikost sklada/Krite vloge 2012
EU (mio EUR)	15.839	15.789	17.888			
EU povprečje (mio EUR)	660	686	745	0,29	0,28	0,29
Evroobmočje (mio EUR)	12.490	9.323	10.356			
EU (v %)	79	59	58			
Evroobmočje povprečje (mio EUR)	735	622	647	0,26	0,23	0,24
Izven evroobmočja (mio EUR)	3.349	6.466	7.532			
EU (v %)	21	41	42			
Izven evroobmočja povpr. (mio EUR)	478	808	942	0,43	0,44	0,44
Stare države (do 2004) (mio EUR)	14.597	12.142	13.740			
EU (v %)	92	77	77			
Stare države povprečje (mio EUR)	1.043	934	981	0,27	0,22	0,22
Novе države (od 2004) (mio EUR)	1.242	3.647	4.148			
EU (v %)	9	30	30			
Novе države povprečje (mio EUR)	124	365	415	0,97	1,29	1,38

Legenda: Desni del tabele, ki je ločen z odebeljeno črto, se nanaša na relativna razmerja.

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Maximum amount of funds available to DGS in Member States, 2010a, str. 121; G. Cannas, Fund size, 2014, str. 20.

Slika 15: Velikost sklada glede na krite vloge po posameznih državah v Evropski uniji, 2007 in 2012

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Maximum amount of funds available to DGS in Member States, 2010a, str. 121; G. Cannas, Fund size, 2014, str. 20.

V zvezi s proučevanjem razmerjem je potrebno izpostaviti, da obstaja pomanjkljiva dostopnost javnih podatkov. Kot reprezentativen primer glede navedenega je npr. Nemčija. Slednja ima po navedbah International Monetary Fund (2013) v okviru prostovoljnih shem za zasebne banke zaščito vlog v višini 30 % kapitala banke, v katerih so deponirana sredstva. V bistvu ponuja neomejeno kritje za večino vlagateljev. Slednje pa ni razvidno iz Slike 15.

4.4.3 Vir financiranja

Izmed osemindvajsetih držav EU so v šestindvajsetih državah oziroma 93 % SJV upravljani privatno ter v dveh državah oziroma 7 % skupaj.

Izmed devetnajstih držav evroobmočja so v sedemnajstih državah oziroma 89 % SJV upravljani privatno. Delež teh držav znaša 65 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani privatno, oziroma 61 % glede na vse države EU. V dveh državah oziroma 11 % so SJV upravljani skupaj. Delež teh držav znaša 100 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani skupaj, oziroma 7 % glede na vse države EU. V preostalih devetih državah, ki niso članice evroobmočja, so v vseh devetih državah SJV upravljani privatno. Delež teh držav znaša 35 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani privatno, oziroma 32 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih starih držav so v štirinajstih državah oziroma 93 % SJV upravljani privatno. Delež teh držav znaša 54 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani privatno, oziroma 50 % glede na vse države EU. V eni državi, katere delež znaša 7 %, so SJV upravljani skupaj. Delež te države znaša 50 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani skupaj, oziroma 4 % glede na vse države EU. V preostalih trinajstih novih državah so v dvanajstih državah oziroma 92 % SJV upravljani privatno. Delež teh držav znaša 46 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani privatno, oziroma 43 % glede na vse države EU. V eni državi, katere delež znaša 8 %, je SJV upravljan skupaj. Delež te države znaša 50 % glede na vse države EU, kjer so SJV upravljani skupaj, oziroma 4 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da v EU med državami ni bistvenih razlik glede vira financiranja SJV. Slednji so večinoma financirani privatno.

4.4.4 Podpora države v primeru krize

V EU imajo SJV podporo države v primeru krize oziroma t.i. varovalo v šestnajstih državah ali 57 %. Izmed devetnajstih držav evroobmočja imajo SJV varovalo v desetih državah oziroma 53 % varovalo. Delež teh držav znaša 63 % glede na vse države, kjer imajo SJV varovalo, oziroma 36 % glede na vse države EU. V preostalih devetih državah, ki niso članice evroobmočja, imajo SJV varovalo v šestih državah oziroma 67 % državah. Delež teh

držav znaša 38 % glede na vse države, kjer imajo SJV varovalo, oziroma 21 % glede na vse države EU.

Izmed petnajstih novih držav imajo SJV varovalo v šestih državah oziroma 40 %. Delež teh držav znaša 38 % glede na vse države, kjer imajo SJV varovalo, oziroma 21 % glede na vse države EU. V preostalih trinajstih novih državah, imajo SJV varovalo v desetih državah oziroma 77 %. Delež teh držav znaša 63 % glede na vse države, kjer imajo SJV varovalo, oziroma 36 % glede na vse države EU.

Ugotovimo lahko, da v EU med državami obstajajo razlike med državami, kjer imajo SJV podporo države v primeru krize in državami, kjer slednja ni eksplicitno določena. Nekaj več kot polovica držav EU ima tovrstno varovalo vnaprej vzpostavljeno. Izmed teh držav prevladujejo države evroobmočja oziroma nove države.

4.5 Osnova za izračun premije

Devet držav članic (DE, EL, FI, FR, IT, LV, PL, PT in SE) zbirajo za SJV tveganju prilagojene prispevke. Nekatere države (HU, RO) nimajo tveganju prilagojenih prispevkov, toda uporabljajo rahlo drugačen pristop od tveganju prilagojenih informacij v SJV okviru (European Banking Authority, 2015a).

Tveganju prilagojeni prispevki se računajo na podlagi enega ali več kazalcev tveganja, zlasti kvantitativnih, ki skušajo odražati profil tveganja posameznih institucij. Kazalniki, ki se uporabljajo za izračun, se razlikujejo med državami članicami. Medtem ko nekatere države članice uporabljajo en kazalnik (FI, PT, SE), druge države članice uporabljajo več kazalnikov (DE, EL, FR, IT). V primeru uporabe več kazalnikov se njihovo število giblje od 2 (EL) do 12 (DE). Tabela 21 prikazuje povzetek kazalnikov, ki se uporabljajo v nekaterih državah članicah za izračun tveganju prilagojenih premij.

Tabela 21: Kazalniki, ki se uporabljajo v državah članicah Evropske unije, 2015

Kazalnik	Država članica
Kapitalski kazalnik	DE, EL, FR, IT, PT, SE
Likvidnostni kazalnik	DE, EL, FR, IT
Kazalnik kvalitete sredstev	DE, IT
Kazalnik glede razmerje med prihodkom in dobičkom	DE, IT
Kvalitativni kazalnik	DE, EL

Vir: European Banking Authority, Indicators applied in Member States, 2015a, str. 49.

Kategorije, ki jih SJV uporabljajo, so večinoma homogene. Večina SJV v državah članicah se osredotoča na t.i. CAMELS pristop (angl. *Capital adequacy, Assets, Management Capability, Earnings, Liquidity, Sensitivity*). Posledično so kapital, kakovost sredstev, likvidnosti in donosnost ključne kvantitativne komponente uporabljene v večini držav članic. Kvalitativni elementi se ne uporabljajo pogosto. Samo dve državi članici (DE, EL) uporabljata kvalitativne kazalnike kot dopolnitve kvantitativnim (European Banking Authority, 2015a).

Ugotovimo lahko, da v EU med državami obstajajo razlike glede načina izračunavanja premij za financiranje SJV. International Monetary Fund (2013) ugotavlja, da večina SJV ne zaračunava premij, ki bi bile tveganju prilagojene. Posledično premije ne odražajo tveganj v bančnih sistemih in je breme med bankami posledično neproporcionalno razporejeno.

4.6 Ocena analize razlik med sistemi jamstva za vloge posameznih držav Evropske unije

Na podlagi analize primerjalne SJV posameznih držav EU v okviru četrtega poglavja so identificirane številne razlike med SJV posameznih držav EU, ki so povzete v nadaljevanju in shematično predstavljene v Tabeli 22. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 2 lahko potrdimo, da obstajajo med nacionalnimi SJV v EU pomembne razlike.

V Tabeli 22 so identificirane razlike v okviru analize v četrtem poglavju zaradi boljše preglednosti povzete v treh sklopih, in sicer:

- Večje razlike se nanašajo na delež posamezne značilnosti, ki se giblje med 35 % in 70 %. Npr. v ta sklop sodijo države, ki se razlikujejo glede upravljanja SJV. V sklop večjih razlik so vključene tudi analize vlog, ker so razlike med državami z najmanjšimi in največjimi deleži povsod večje od 60 odstotnih točk. Prav tako sta v ta sklop zaradi primerjave s povprečjem vključena, prvič, razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog, in drugič, obseg financiranja.
- Manjše razlike se nanašajo na delež posamezne značilnosti, ki se giblje med 10 in 35 % oziroma 65 % in 90 %. Npr. v ta sklop sodi število držav z več SJV, ker znaša njihov delež 25 %, oziroma sodi v ta sklop število držav z enim SJV, ker znaša njihov delež 75 %.
- Sklop brez razlik se nanaša na delež posamezne značilnosti, ki je nižji od 10 % oziroma višji od 90 %. Npr. v ta sklop sodijo države z eksplicitnim SJV, ker znaša njihov delež 100 %.

Glavni namen tabele je sicer zlasti ločnica med značilnostmi in analizo vlog, kjer razlike so oziroma kjer razlik ni.

Tabela 22: Povzetek razlik med sistemi jamstva za vloge posameznih držav Evropske unije

	Ni razlik	Manjše razlike	Večje razlike
1. Osnovne značilnosti			
SJV in vpeljava eksplicitne sheme	X		
Število SJV		X	
Organizacija		X	
Upravljanje			X
Funkcija			X
2. Upravičene in krite vloge			
Krite vloge glede na BDP			X
3. Kritje upravičenih vlog			
Razmerja med vlogami			X
Razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog			X
Kritje vlog glede na BDP p.c.			X
4. Financiranje SJV			
Način financiranja	X*		
Obseg financiranja			X
Vir financiranja	X		
Podpora države v primeru krize			X
5. Osnova za izračun premije		X	

Legenda: * Razlike so bile odpravljene v začetku leta 2016.

V zvezi z osnovnimi značilnosti obstajajo razlike med SJV zlasti v njihovem upravljanju in funkciji. V zvezi z upravljanjem so razlike med državami porazdeljene, pri čemer izstopajo države z javnim upravljanjem SJV v deležu 36 % in države s skupnim upravljanjem SJV v deležu 43 % glede na vse države EU. V zvezi s funkcijo SJV so razlike med državami EU enakomerno porazdeljene, in sicer ima 46 % držav funkcijo izplačila ter 54 % držav funkcijo izplačila plus.

Kar se tiče upravičenih in kritih vlog, so slednje visoko koncentrirane v državah evroobmočja oziroma v starih državah. Navedena razmerja se praktično niso spremenila od leta 2007. Med državami EU so obenem velike razlike tudi v razmerjih med kritimi vlogami in BDP. Največje razlike med slednjimi znašajo kar 247 odstotnih točk.

V zvezi s kritjem vlog so med državami EU velike razlike v razmerjih med upravičenimi in celotnimi vlogami. Še večje razlike so v razmerjih med kritimi in upravičenimi vlogami. Razlika glede slednjega razmerja med Luksemburgom (19 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Slovaško (90 %), kot z državo z največjim deležem, znaša 71 odstotnih točk. Velike razlike obstajajo tudi v razmerju med številom kritih vlog in številom upravičenih

vlog. Polovica držav EU ima proučevano razmerje pod povprečjem EU, ki znaša 95,4 %. V okviru teh držav izstopajo države evroobmočja oziroma stare države. Razmerja med kritjem zajamčenih vlog glede na BDP p.c. se med državami zelo razlikujejo. Razlika med Luksemburgom (125 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Bolgarijo (1870 %), kot z državo z največjim deležem, znaša kar 1745 odstotnih točk.

Kar se tiče financiranja SJV, se v EU velikost skladov SJV v posameznih državah izjemno razlikuje. Razmerje med ex ante financiranjem in kritimi vlogami se giblje med 0 % do 8,6 %. Med državami EU obstajajo tudi razlike med državami, kjer imajo SJV podporo države v primeru krize in državami, kjer slednja ni eksplicitno določena. Nekaj več kot polovica držav EU ima tovrstno varovalo vnaprej vzpostavljeno.

V zvezi z osnovo za izračun premije med državami EU obstajajo razlike glede načina izračunavanja premij za financiranje SJV. Večina SJV ne zaračunava premij, ki bi bile tveganju prilagojene.

Zakaj obstajajo med državami razlike? Razloge gre iskati v ureditvi SJV v EU pred implementacijo Direktive 2014/49/EU. Direktiva 94/19/ES in njene spremembe v letu 2009 so predvidevale le minimalne uskladitve nacionalnih SJV, kar je dopuščalo razlike med državami EU. Direktiva 2014/49/EU obenem omogoča prehodno obdobje za vzpostavitev nekaterih ključnih elementov jamstvene sheme, ki se nanašajo na njeno financiranje in izplačila vlog v primeru aktiviranja sheme, kar še nadalje omogoča razlike med nacionalnimi SJV.

Na podlagi analiziranih razlik med SJV lahko sklepamo, da v EU trenutno še ne obstaja popolno konkurenčno okolje na tem področju. Obenem lahko predvidevamo, da se bodo nekatere identificirane razlike med državami članicami skozi leta postopoma zmanjševale zaradi predvidene polne harmonizacije v začetku leta 2024.

5 ANALIZA NADGRADITVE SISTEMA JAMSTVA ZA VLOGE V EVROPSKI UNIJI

V petem poglavju se preverjata raziskovalno vprašanje 3 v okviru poglavja 5.1 in raziskovalno vprašanje 4 v okviru poglavja 5.3. Navedeni raziskovalni vprašanji se preverjata v okviru analize nadgraditve SJV v EU, v okviru katere se želi ugotoviti, kakšne možnosti obstajajo v tej zvezi ter kakšni pogoji morajo biti izpolnjeni za vzpostavitev ESJV, kot ga predlaga Evropska komisija.

Razlog za analizo nadgraditve lahko strnemo v tri sklope. Prvič, z nadgraditvijo bi se lahko odpravile določene slabosti, ki so analizirane v okviru tretjega poglavja in se nanašajo zlasti na financiranje SJV, čezmejno sodelovanje in umeščenost sistema v nadzor. Drugič, bančna

unija je bila ustanovljena z namenom vzpostavitve treh stebrov. Glede na to, da sta EMN in EMR že vzpostavljena, je enotni SJV smatran kot manjkajoči steber. Tretjič, nedavno objavljeni predlog Evropske komisije glede vzpostavitve ESJV terja razmislek o smotrnosti njegove vzpostavitve na način, kot si ga je zamislila Evropska komisija.

5.1 Modeli nadgraditve sistema jamstva za vloge

V poglavju 5.1 se preverja raziskovalno vprašanje 3, ki se glasi: kateri je najprimernejši model nadgraditve v primeru obstoječe ureditve SJV? Raziskovalno vprašanje 3 se preverja v okviru analize prednosti in slabosti možnih modelov nadgraditve SJV na podlagi sedmih vidikov:

1. finančna kapaciteta modela kot ena izmed bistvenih slabosti obstoječe ureditve SJV;
2. povezava modela z državo, kjer se analizira vidik zmanjševanja odvisnosti posameznih SJV od države, kar je eden temeljnih namenov bančne unije;
3. reševanje problema razdrobljenosti SJV kot posledica obstoječe ureditve SJV;
4. stroški modela kot posledica izboljševanja oziroma nadgrajevanja obstoječe ureditve;
5. upravljanje modela;
6. nadzor nad modelom;
7. čas za vzpostavitev modela.

V poglavju 5.1.6 so nato povzete identificirane prednosti in slabosti, obenem pa je podana ocena glede preverjanja raziskovalnega vprašanja 3.

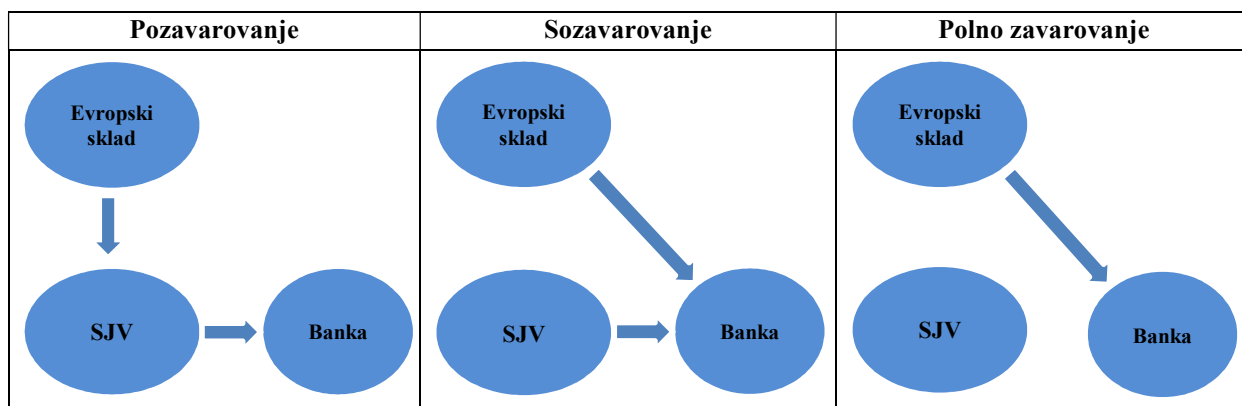
V okviru preverjanja raziskovalnega vprašanja 3 so v poglavju 5.1 uporabljene metoda analize, komparativna metoda, metoda kompilacije in v manjšem delu statistična metoda. Analiza temelji na soočenju mnenj različnih avtorjev ter lastnih dognanjih. Metodološki pristop je zaokrožen s PSPN metodo s fokusom na prednostih in slabostih.

Ureditev SJV v EU bi se lahko nadgradila v splošnem na tri načine: v okviru posameznih nacionalnih SJV v obliki dodatnega vira financiranja, z dodatnim medsebojnim sodelovanjem SJV ter z vzpostavitvijo dodatnih finančnih kapacitet za financiranje SJV na ravni EU.

V okviru dodatnega vira financiranja posameznih nacionalnih SJV je v nadaljevanju analizirana možnost dodatnega financiranja v obliki kreditne linije s strani skupnega fiskalnega varovala, kot je npr. EMS. V praksi sicer že obstaja možnost kreditne linije s strani države. V okviru dodatnega medsebojnega sodelovanja je v nadaljevanju analizirana možnost obveznega sodelovanja med SJV. V praksi v tej zvezi že obstaja možnost prostovoljnega sodelovanja med SJV, kot je to pojasnjeno v poglavju 3.5.

V zvezi z vzpostavitvijo dodatnih finančnih kapacitet na ravni EU v splošnem obstajajo trije osnovni modeli nadgraditve SJV: model pozavarovanja, model sozavarovanja, enotni SJV. Navedeni modeli so shematično predstavljeni na Sliki 16, predstavljeni pa so v posameznih podpoglavjih. Prvi in drugi model sta teoretična koncepta, ki sta bila identificirana na podlagi pregleda literature, enotni SJV pa gre enačiti z modelom, ki je vzpostavljen v ZDA.

Slika 16: Različni modeli nadgraditve sistema jamstva vlog

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Pay-outs in case of crisis, 2015f, str. 2.

Kar se tiče vključenosti bank v različne nadgraditve SJV, so v splošnem štiri možnosti vključenosti: sistemsko pomembne banke, sistemsko pomembne čezmejne banke, vse čezmejne banke, vse banke. Najmočnejši argument pri navedenih možnostih se nanaša na velike banke, ki poslujejo čezmejno (Payne, 2014), po drugi strani European Commission (2010b) meni, da bi morala nadgraditev SJV v kakršni koli obliki vključevati vse banke, saj bi bile druge možnosti lahko moteče in neskladne z notranjim trgom (European Commission, 2010a, 2010b). Podobno razmišlja tudi Pollick (2013), ki pravi, da ne glede na to, je EMN za banke v temelju namenjen oblikovanju nadzora nad bankami v evroobmočju, bi morale biti članice panevropske jamstvene sheme vse banke s sedežem v EU. Potrebno je namreč zagotoviti enak položaj za vse banke v EU tudi z vidika vključenosti v jamstvene sheme. Če bi sistem oblikovali tako, da bi bile v nadgraditev SJV vključene le tiste banke, ki so predmet EMN, bi le-te postavili v konkurenčno boljši položaj z vidika percepcije javnosti kakor tudi z vidika moralnega tveganja.

5.1.1 Nacionalni sistem jamstva za vloge in kreditna linija

Direktiva 2014/49/EU določa, da morajo imeti nacionalni SJV ustrezne alternativne načine financiranja. Iwanicz - Drozdowska et al. (2015) navajajo tri različne načine, in sicer se sredstva lahko zberejo s strani članov sheme, SJV lahko vzame posojilo, ki se običajno pridobi na finančnem trgu po tržnih pogojih ali neposredno s strani državnega proračuna. Obstaja tudi možnost izdaje obveznic s strani SJV. Schoenmaker in Wolff (2015) dodajata,

da se SJV lahko financira s kreditno linijo s strani države, sredstva pa so v tem primeru vrnjena iz prihodnjih premij s strani bank. Če ne more zagotoviti sredstev, si le-ta lahko izposodi pri EMS.

V nadaljevanju je analizirana možnost kreditne linije s strani države, glede na to, da ta možnost že sedaj obstaja, obenem pa kreditne linije s strani države povečujejo kredibilnost nacionalnih SJV:

1. kapaciteta SJV se s kreditno linijo s strani države poveča, toda kot obveznost do upnika, v tem primeru države;
2. povezava med državo in banko se ne zmanjša;
3. nacionalni SJV ostajajo razdrobljeni;
4. zaradi kreditne linije nastanejo stroški financiranja za SJV;
5. upravljanje ostaja v pristojnosti SJV;
6. obstaja dodatni nadzor s strani države;
7. možnost že obstaja.

Možna alternativa kreditni liniji s strani države bi lahko bila kreditna linija s strani skupnega fiskalnega varovala, kot je npr. EMS (Schoenmaker & Wolff, 2015). V primerjavi z možnostjo kreditne linije s strani države je razlika v tem, da se pri tej alternativni kapaciteta SJV s kreditno linijo s strani EMS poveča, toda kot obveznost do EMS. Pri tej alternativni bi obstajal dodatni nadzor s strani EMS, obenem pa bi bila za to možnost potrebna sprememba ureditve EMS, kar bi bilo možno v relativno kratkem času.

Schoenmaker in Wolff (2015) menita, da bodo trgi še vedno razlikovali med izvorom posameznih bank. Države bodo še vedno želele, da so njihovi nacionalni nadzorniki nad nadzorom ECB zaradi izpostavljenosti nacionalnih SJV ter morebitnega propada domačega bank. Banke iz držav s šibkejšimi javnimi financami bodo plačevale višje stroške financiranja.

5.1.2 Mreža sistemov jamstva za vloge

Mreža SJV je predstavljena v okviru poglavja 3.5.3 v okviru analize trenutne ureditve SJV.

Kot možna izboljšava obstoječe ureditve, ki omogoča prostovoljno sodelovanje med SJV, bi lahko bila vzpostavitev obveznega sodelovanja med SJV, kot je sicer prvotno predlagala Evropska komisija leta 2010.

V zvezi z mrežo SJV, ki temelji na prostovoljnem sodelovanju, lahko ugotovimo sledeče:

1. kapaciteta SJV se zaradi medsebojnega sodelovanja SJV lahko poveča, toda kot obveznost do upnika, v tem primeru drugega SJV;
2. povezava med državo in banko se lahko zmanjša;
3. nacionalni SJV ostajajo razdrobljeni;
4. zaradi posojilnih sporazumov nastanejo stroški financiranja za SJV;
5. poveča se upravljanje z vidika usklajevanja med SJV;
6. obstaja dodatni nadzor s strani SJV, ki posojajo;
7. ureditev že obstaja.

V zvezi z mrežo SJV, ki temelji na obveznem sodelovanju, so sklepi enaki kot pri prostovoljnem sodelovanju, bistvena razlika je v večji kapaciteti SJV ter zmanjšanju povezave med državo in banko. Po mnenju Colaert (2015) bi mreža nacionalnih SJV lahko dosegla celo enake zmogljivosti kot enotni SJV v primeru obveznega sodelovanja.

Obvezno posojanje bi povečalo kapaciteto SJV, toda Ahtik (2012b) v tej zvezi meni, da bi se lahko tudi v tem primeru zgodilo, da bi jamstvene sheme zavrnilo možnost posojanja shemi zaradi nezadostnih sredstev. Wruuck (2015) kot dodatni razlog dodaja, da bi lahko obstajal strah pred razširitvijo šoka, zaradi katerega bi morali skladi uporabiti lastna sredstva. Rigau (2012) meni, da ta model ne bo učinkovit v primeru vseevropske krize ali povezanih kriz med državami.

Tako prostovoljno kot tudi obvezno sodelovanje bosta povečala kompleksnost upravljanja (European Political Strategic Centre, 2015b). Posojilna aktivnost zahteva namreč dodatno izmenjavo informacij med SJV glede zmogljivosti, prispevkov z namenom ustrezne ocenitve tveganj pri ponujanju podpore (Gerhardt & Lannoo, 2011; Wruuck, 2015). Obenem se lahko postavljajo različne dileme, npr. kateri sklad mora dati posojila ali kako naj se pomoč razdeli med države in pod kakšnimi kriteriji (Rigau, 2012). Z ohranitvijo čezmejnih bančnih struktur v obliki podružnic in hčerinskih družb je lahko odgovornost za pokrivanje in povračilo nepregledna (Gerhardt & Lannoo, 2011). Prav tako bi bil potreben forum ali posrednik za potrebe pogajanja in koordinacije (Wruuck, 2015).

Mrežo SJV z obveznim sodelovanjem bi kot izboljšanje trenutne ureditve bilo možno vzpostaviti v relativno kratkem času (Credit Suisse, 2012), saj nastavek določa že Direktiva 2014/49/EU, potrebna bi bila le njena sprememba, in kot je že Tertak (2010) ob prvotnem predlogu Evropske komisije menil, bi ta model prestavljal pomemben korak naprej v smeri povezovanja SJV.

5.1.3 Model pozavarovanja

Model pozavarovanja služi kot dodatno varovalo nacionalnim SJV. Pri tem modelu bi nacionalni SJV ostali v veljavi, vendar bi se pozavarovali pri evropskem skladu (Schoenmaker & Wolff, 2015). Tako bi obstajalo jamstvo v dveh korakih, in sicer s strani nacionalnih SJV v odnosu do svojih bank ter s strani evropskega sklada kot pozavarovatelja v odnosu do nacionalnih SJV. Pozavarovatelj bi lahko interveniral le v primeru, ko bi v posamezni državi imelo težave toliko bank, da bi bili nacionalni SJV preobremenjeni (Gros, 2015). Nacionalne sheme bi morale plačevati premije za kritje ekstremnih tveganj. Premije bi lahko bile specifične za posamezne države, kar bi odražalo razlike med državami, ali enotne (Schoenmaker & Wolff, 2015).

Nacionalni odstotek premije je pomembna spremenljivka učinkovitost tovrstnega sistema. Če je visok, lahko še naprej ostajajo razlike med bančnimi sistemi posameznih držav. Pravzaprav bi lahko visoka nacionalna komponenta pomenila pomemben element začaranega kroga, saj bi se v primeru propada ene banke povišali stroški vlog v drugih bankah zaradi povečanih premij (Schoenmaker & Wolff, 2015).

V zvezi z modelom pozavarovanja Gros (2015) razmišlja celo o dodatni alternativni, ko bi evropski sklad v vlogi pozavarovatelja imel dodatno fiskalno varovalo v primeru večjih kriz v evrskem območju. Takšno varovalo bi lahko bil EMS.

V zvezi z modelom pozavarovanja lahko ugotovimo sledeče:

1. kapaciteta SJV se z modelom pozavarovanja poveča;
2. povezava med državo in banko se delno zmanjša;
3. nacionalni SJV ostajajo razdrobljeni;
4. zaradi kompleksnosti upravljanja nastajajo dodatni stroški;
5. poveča se kompleksnost upravljanja zaradi sodelovanja med nacionalnim SJV in pozavarovateljem;
6. obstaja dodatni nadzor s strani pozavarovatelja;
7. potreben je čas za vzpostavitev modela in sredstev.

Model pozavarovanja ne rešuje problema razdrobljenosti in dopušča možnosti ukrivljanja konkurence (Bosly & Verhaegen, 2014). Ker bi nacionalni SJV krili prvo izgubo, bi nacionalni nadzorniki upravičeno želeli imeti še naprej poseben nadzor nad bankami (Schoenmaker & Wolff, 2015).

Pozavarovatelj lahko doda sistemski nadzor ter tako pomaga izboljšati obvladovanje tveganj in odpornosti tudi zato, ker se lahko zbirajo in združujejo informacije od številnih SJV o številu zavarovancev (Wruuck, 2015).

Evropski sklad bo lahko le postopoma prestavljal dopolnilo. Shema bi potrebovala zadostna sredstva, da bila verodostojna. To bi predstavljalo izziv, če bi se sistem ustanovil v kratkem času, saj bi morala biti sredstva takrat na razpolago, namesto da se zbirajo dlje časa (Wruuck, 2015).

5.1.4 Model sozavarovanja

Model sozavarovanja dopolnjuje in podpira obstoječe sisteme. Model ohranja nacionalne SJV, slednji pa so dopolnjeni z dodatnim SJV na evropski ravni (Bernet & Walte, 2009; European Political Strategic Centre, 2015b; Lastra, 2011). Skupna zmogljivost služi kot dodatno varovalo za nacionalne sheme in zagotavlja del jamstva vlog (Gerhardt & Lannoo, 2011).

V literaturi se pojavljajo različna poimenovanja tega modela. Številu držav, vključenih v ta model, se doda še dopolnilna shema, torej v primeru devetnajstih držav članic evroobmočja bi se model imenoval Režim 20, kot ga npr. poimenuje European Political Strategic Centre (2015b). V primeru vključenosti vseh držav članic EU bi se model imenoval Režim 29.

Glavna razlika v primerjavi z modelom pozavarovanja je v načinu pobiranja premij. Pri pozavarovanju nacionalni SJV zbirajo premije in nato delež le-teh prenesejo na evropski pozavarovalni sklad. V primeru pozavarovanja pa se neposredno na ravni EU zbira premije s strani nacionalnih bank vzporedno z zbiranjem premij s strani nacionalnih SJV. V obeh primerih bi bil dostop do sredstev možen le v primeru šoka, ki bi bil večji od zneska, ki bi ga lahko absorbirale nacionalne sheme in potem, ko bi se uporabila sredstva posameznih nacionalnih SJV zaradi preprečevanja moralnega hazarda na nacionalnem nivoju (European Political Strategic Centre, 2015b).

Gros & Schoenmaker (2012a) smiselno predlagata postopno uvajanje modela sozavarovanja. V prvih letih obstoja bi sozavarovalni sklad jamčil nižje zneske, npr. 10.000 EUR na vlagatelja, višina jamstva pa bi se z leti povečevala, dokler ne bi sklad jamčil za krite vloge v celoti, npr. v obdobju 10 let. V tem primeru gre že za enotni SJV, ki je predstavljen v naslednjem podpoglavju. Zbrani prispevki evropskih bank, ki bi ostali v nacionalnih skladih po tem prehodnem obdobju, bi se lahko prenesli na enotni sklad, ki bi nato lahko zagotovil sorazmerne popuste pri nadaljnjih premijah iz teh držav.

V zvezi z modelom sozavarovanja lahko ugotovimo sledeče:

1. kapaciteta SJV se z modelom sozavarovanja poveča;
2. povezava med državo in banko se zmanjša;
3. nacionalni SJV ostajajo razdrobljeni;
4. zaradi kompleksnosti upravljanja nastajajo dodatni stroški;

5. poveča se kompleksnost upravljanja zaradi sodelovanja med nacionalnim SJV in sozavarovateljem;
6. obstaja dodatni nadzor s strani sozavarovatelja;
7. potreben je krajši čas za vzpostavitev modela in sredstev.

Model sozavarovanja se zdi precej neučinkovit, saj ne bi rešil problema neskladnosti, ki je posledica obstoja skoraj štiridesetih sistemov v EU (European Commission, 2010b). Obenem ostaja pomislek glede konkurenčnosti (Gerhardt & Lannoo, 2011).

Možnost vzpostavitve sozavarovanja je možna v kratkem času. Model se lahko dojema kot vmesen korak na poti vzpostavitve enotne SJV (European Political Strategic Centre, 2015b).

5.1.5 Enotni sistem jamstva za vloge

Enotni SJV nadomešča obstoječe nacionalne SJV (European Political Strategic Centre, 2015b) ter zagotavlja jamstvo vlog vseh kreditnih institucij s sedežem na notranjem trgu (Gerhardt & Lannoo, 2011). Oblikovanje enotne sheme bi se odrazilo v večji mednarodni solidarnosti v primeru kriz (Bernet & Walte, 2009). Premije bi bile enakomerno razporejene v vseh državah članicah, pri tem pa bi se upoštevale specifične posameznih institucij, kar bi vodilo do izračuna prispevkov za vsako banko posebej (Roosebeke, 2015). Na ta način bi se stroški financiranja bank še vedno razlikovali glede na finančni položaj banke, vendar ne več glede na njeno lokacijo (Schoemaker & Wolff, 2015).

V zvezi z enotnim SJV lahko ugotovimo sledeče:

1. Kapaciteta se z modelom enotnega SJV bistveno poveča (European Commission, 2015d). Enotni sklad SJV bi imel združeno kapaciteto nacionalnih SJV (European Commission, 2015e) ter bi bil zmožen obvladovati tudi izplačila največjih evropskih bank (Banking & Insurance, 2015c; Colaert, 2015; Roosebeke, 2015).
2. Z enotnim SJV se odpravlja odvisnosti bank in SJV od države (Abascal, Gómez & Pacheco, 2015; European Commission, 2015d) in s tem konkurenčno prednost ekonomsko močnejših držav (Roosebeke, 2015). Enotni SJV bi zagotavljal, da bi bile bančne vloge do višine 100.000 EUR deležne enakega jamstva ne glede na to, v kateri banki ali državi so (Abascal et al., 2015). Z modelom se tako pogloblja integracija bančne unije (Bosly & Verhaegen, 2014; Iwanicz - Drozdowska et al., 2015) ter rešuje razkorak med nadzorom in reševanjem v bančni uniji (European Commission, 2015e).
3. Z enotnim SJV se rešuje problem razdrobljenosti (European Commission, 2010b), saj zagotavlja harmonizacijo, odpravlja konkurenčne ovire med državami članicami (Ayadi & Lastra, 2010; Bosly & Verhaegen, 2014; European Commission, 2010a; Gerhardt &

Lannoo, 2011) ter zmanjšanje možnosti za regulatorno arbitražo (Bernet & Walte, 2009; Gerhardt & Lannoo, 2011; Iwanicz - Drozdowska et al., 2015). Na ta način bi bila kvaliteta jamstva vlog med državami izenačena (Schoenmaker & Wolff, 2015), obenem pa zaupanje vlagateljev ne bi bilo več odvisno od lokacije banke (European Commission, 2015d). Model bi obenem odpravil morebitne čezmejne težave, ki lahko nastajajo pri trenutnem razcepu glede gostiteljskih in matičnih držav, saj bi vse banke prispevale v eno shemo (Ayadi & Lastra, 2010; Payne, 2014).

4. Enotni SJV je stroškovno učinkovit (Payne, 2014), saj združuje tveganja vseh nacionalnih SJV (European Commission, 2015e; Roosebeke, 2015; Schoenmaker & Wolff, 2015; Schuknecht, 2016). Prihranek upravnih stroškov bi znašal od 36 do 40 milijonov EUR na leto (European Commission, 2010a, 2010b) v primerjavi z ločenim vodenjem nacionalnih sistemov, prihranek pa bi bil tudi iz vidika transakcijskih stroškov (Banking & Insurance, 2015c).

V prid stroškovne učinkovitosti enotnega SJV govori tudi raziskava, ki jo je opravila European Added Value Unit, ki je ocenila potencialne enkratne stroške ob odsotnosti enotnega SJV v višini 64 mrd EUR oziroma 0,49 % BDP v primeru nove finančne krize ali v primeru krize držav (angl. *sovereign crisis*) potencialnih 32 mrd EUR oziroma 0,25 % BDP. Čeprav sta oba scenarija nekontinuirana, je bila v poročilu določena njuna povprečna vrednost v višini 48 mrd EUR. V primeru razporeditve navedene vrednosti na 10 let bi znašal letni strošek odsotnosti sheme približno 5 mrd EUR (European Parliamentary Research Service, 2015).

5. Z enotnim SJV je možna poenostavitev in pospešitev izplačil. Obenem bi upravljanje sklada, operativna kompleksnost in investicijska politika lahko predstavljali velik izziv (Ayadi & Lastra, 2010; (Bernet & Walte, 2009).
6. Nadzor je vpet v strukturo EMN in EMR.
7. Vzpostavitev enotnega SJV bi trajala dlje časa (European Commission, 2010b) zaradi potrebe doseganja zadostnega nivoja sredstev, ki bi zagotavljal kredibilno varovalo (Iwanicz - Drozdowska et al., 2015). Pri sami vzpostavi bi proces lahko ovirali tudi politični zadržki glede vzpostavitve tovrstne sheme (Bernet & Walte, 2009; Payne, 2014).

Schoenmaker in Wolff (2015) menita, da bi navedeni model najbolj ustrezal EMN, European Political Strategic Centre (2015b) pa ga vidi kot ključno dopolnilo obstoječemu okvirju bančne unije. Colaert (2015) dodaja, da je že sama asimetrija med EMN in EMR na eni strani in nacionalnimi SJV na drugi strani sama po sebi argument za enotni SJV v evroobmočju. Številni avtorji obenem menijo, da bi enotni SJV vzbudil tudi večje zaupanje vlagateljev ter

tako povečal bančno stabilnost (Bosly & Verhaegen, 2014; European Commission, 2015d; Iwanicz - Drozdowska et al., 2015).

5.1.6 Ocena najprimernejšega modela nadgraditve sistema jamstva za vloge in diskusija

Na podlagi analize možnih modelov nadgraditve SJV v EU v okviru poglavja 5.1 je ugotovljeno, da ima model enotnega SJV največ prednosti, ki so obenem povzete v Tabeli 23. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 3 lahko potrdimo, da je v primeru nadgraditve obstoječe ureditve SJV najprimernejši model enotnega SJV.

V Tabeli 23 so povzete ključne ugotovitve analize v okviru poglavja 5.1 na podlagi sedmih proučevanih vidikov. Posamezni vidiki so bili prvotno ocenjeni v okviru metode prednosti in slabosti z znakom plus (+) oziroma minus (-). Naknadno je bil po potrebi znotraj posameznega vidika ocenjen najboljši (+ +) oziroma najslabši (- -) model. Tako je npr. z vidika kapacitete najbolj ustrezen enotni model, najmanj pa nacionalni SJV s kreditno linijo s strani države. Npr. v primeru vidika upravljanja podrobnejša ocena ni bila smiselna, saj gre povsod za dodatni nadzor.

Tabela 23: Možni modeli nadgraditve sistema jamstva v Evropski uniji

	Kapaciteta	Povezava z državo	Razdrobljenost	Stroški	Upravljanje	Dodatni nadzor	Ročnost
Obstoječa ureditev							
Nacionalni SJV – kreditna linija s strani države	--	--	-	-	+	+	+
Mreža SJV – prostovoljno sodelovanje	-	-	-	--	--	+	++
Nadgraditev obstoječe ureditve							
Nacionalni SJV – kreditna linija s strani EMS	-	-	-	-	+	+	+
Mreža SJV – obvezno sodelovanje	+	+	-	-	-	+	+
Model pozavarovanja	+	+	-	-	-	+	-
Model sozavarovanja	+	+	-	-	-	+	-
Enotni SJV	++	++	++	++	++	+	--

Legenda: Znak + pomeni prednost, znak - pomeni slabost pri proučevanem vidiku. Znak + + pomeni najboljši model, znak - - pomeni najslabši model pri proučevanem vidiku.

Z enotnim SJV bi se kapaciteta SJV v EU bistveno povečala ter posledično odpravila odvisnost SJV od držav. Model obenem rešuje problem razdrobljenosti in je stroškovno učinkovit. Z enotnim SJV je možna poenostavitev in pospešitev izplačil, prav tako pa je

model ustrezno vpet v strukturo EMN in EMR. Večja pomanjkljivost enotnega SJV, identificirana v okviru analize, je, da bi njegoa vzpostavitev trajala dlje časa, prav tako bi lahko proces ovirali politični zadržki.

Časovni problem enotnega SJV bi se lahko rešilo v okviru postopnega uvajanja, in sicer najprej z modelom pozavarovanja, nato modelom sozavarovanja ter šele nato z vzpostavitvijo enotnega SJV. Gros (2015) razmišlja celo v smeri uvedbe modela pozavarovanja za nedoločen čas, po določenem obdobju pa bi se nato naredila revizija stanja ter nadaljnje odločitve o morebitni vzpostavitvi enotnega SJV. Ahtik (2012b) v zvezi s postopnim uvajanjem razmišlja, da bi to lahko predstavljalo naraven razvoj ureditve jamstev na ravni EU. Gros in Schoenmaker (2012b) dodajata, da bi tovrstno uvajanje omogočilo, da bi imeli nacionalni SJV kot tudi pristojni organi na ravni EU dovolj časa za prilagoditev na nov režim.

Pollick (2013) predstavi možnost, da bi se iz nacionalnih jamstvenih shem prenesel delež že zbranih sredstev. Pri tej možnosti predstavljajo problem SJV, ki so se do nedavnega financirale ex post, prav tako pa tudi tisti, ki so zaradi več primerov izplačil trenutno v fazi intenzivnega zbiranja novih prispevkov od bank.

Najhitrejši korak k izboljšanju obstoječe ureditve SJV v EU bi bil, poleg tehničnih popravkov Direktive 2014/49/EU, model z obveznim medsebojnim sodelovanjem SJV. Slednji sicer ne predstavlja pravega dolgoročnega odgovora na ureditev v okviru bančne unije zlasti z vidika reševanja problema razdrobljenosti.

5.2 Evropski sistem jamstva za vloge kot predlog Evropske komisije

V poglavju 5.2 je analiziran Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 806/2014 za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge (European Commission, 2015e), v nadaljevanju predlog, ki ga je 24. 11. 2015 objavila Evropska komisija.

Uvodoma je predlog povzet ter nato v okviru poglavja 5.2.1 in 5.2.2 analiziran z vidika postopnosti modela in finančne kapacitete. V poglavju 5.2.3 je podana splošna ocena analize. Slednja služi kot osnova za analizo pogojev za vzpostavitev ESJV v okviru poglavja 5.3, osredotočena pa je na analizo predlaganega modela s strani Evropske komisije in na financiranje ESJV.

Predlagana je vzpostavitev ESJV, ki bi bil vzpostavljen leta 2017. Predlog temelji na obstoječem okvirju nacionalnih SJV, ustanovljenih na podlagi Direktive 2014/49/EU. Upravljan bi bil s strani skupnega odbora za reševanje in jamstva. ESJV bi ustrezal obsegu

Direktive 2014/49/EU z vidika članstva kot tudi kritja. Obvezen bi bil za države evroobmočja in hkrati odprt za države članice EU, ki se želijo pridružiti bančni uniji.

Kritje s strani ESJV se predlaga v treh zaporednih korakih, kot je razvidno iz Tabele 24, v katerih bi ESJV postopoma povečeval svojo vlogo:

1. Faza pozavarovanja bi trajala tri leta, in sicer od 3. 7. 2017 do 3. 7. 2020. V tej fazi bi ESJV zagotavljal določeno količino likvidnostne pomoči in absorbiral določen znesek izgube nacionalnih SJV v primeru plačila ali reševanja. Delež ESJV bi znašal 20 % presežnih izgub nacionalnih SJV, potem ko bi slednji predhodno izčrpali vsa svoja sredstva.
2. Faza sozavarovanja bi trajala štiri leta, in sicer od 3. 7. 2020 do 3. 7. 2024. Ključna novost v tej fazi je, da nacionalnemu SJV ne bi bilo treba izčrpati vseh svojih sredstev, preden bi lahko koristil sredstva ESJV. Slednji bi kril delež stroškov od trenutka, ko bi bilo treba izplačati imetnike bančnih vlog, od začetnih 20 % do končnih 80 %, kot je razvidno iz Tabele 24.
3. Faza polnega zavarovanja s strani ESJV bi krila vse izgube v primeru plačila ali postopka reševanja. Nacionalni SJV bi še naprej obstajali po 3. 7. 2024 ter služili kot administratorji za postopke izplačil in kot kontaktne točke za vlagatelje in institucije v vsaki državi članici.

Tabela 24: Prispevek nacionalnih sistemov jamstva za vloge v evropski sistem jamstva za vloge in udeležba slednjega v okviru reševanja

Faza ESJV	Začetek faze	Financiranje nacionalnih SJV (v % kritih vlog)	Udeležba ESJV v okviru reševanja (v % kritih vlog)
Pozavarovanje	3.7.2017	0,14	20
	3.7.2018	0,21	20
	3.7.2019	0,28	20
Sozavarovanje	3.7.2020	0,28	20
	3.7.2021	0,26	40
	3.7.2022	0,20	60
	3.7.2023	0,11	80
Polno zavarovanje	3.7.2024	0,00	100

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, 2015e, str. 33–35.

Financiranje, ki ga bi ESJV zagotavljal, bi se nanašalo na likvidnostne potrebe SJV za kompenzacijo vlagateljev v okviru plačilnih rokov, prispevek pri reševanju bank ter kritje izgub. Predlagani so trije pogoji, ki bi morali biti predhodno izpolnjeni: dosežene bi morale biti predvidene letne ciljne ravni nacionalnih SJV, kot je razvidno iz Tabele 24; v prvih dveh fazah bi moral nacionalni SJV vedno nositi del bremena; po izplačilu bi morali nacionalni

SJV zagotoviti, da maksimirajo prihodke s strani nesolventne zapuščine propadle banke in da se bodo sredstva poplačala skupnemu odboru.

ESJV bi bil financiran iz ex ante prispevkov bank, ki bi jih te plačevale neposredno skupnemu odboru. Ti prispevki bi bili kot obveznost ločeni od obveznosti ex ante prispevkov za nacionalne SJV. Sklad ESJV bi se polnil osem let oziroma do leta 2024, ko naj bi zbral 0,8 % kritih vlog vseh bank v bančni uniji.

Predlog določa letne cilje ravni, ki bi jih morali dosegati nacionalni SJV, kot je razvidno iz Tabele 24. Nacionalni SJV v primeru potrebe ne bi prejel manj sredstev, v kolikor bi presegal zahtevano raven financiranja v višini 0,8 % kritih vlog. V fazi pozavarovanja bi nacionalni SJV moral izčrpati samo znesek sredstev, ki naj bi bili zbrani v skladu z Direktivo 2014/49/EU.

Od začetka faze sozavarovanja bi lahko skupni odbor zahteval izredne naknadne prispevke bank, kadar razpoložljiva sredstva sklada ESJV ne bi zadostovala za financiranje in kritje izgub, nacionalni SJV pa bi bili odgovorni za izbiranje prispevkov. Skupni odbor bi lahko pogodbeno dobil tudi dodatna finančna sredstva.

5.2.1 Postopni model

Predlog Evropske komisije predstavlja pomemben mejnik, saj določa korake v smeri enotnega SJV. Na ta način bi slednji dopolnil bančno unijo in okrepil evropski institucionalni okvir (Abascal et al., 2015). Po mnenju European Commission (b.l. a) bo ESJV okrepil zaupanje imetnikov vlog, povečal finančno stabilnost v območju evra, zmanjšal povezanost med bankami in državami ter s tem začarani krog, ki je bil povod za dolžniško krizo v EU.

Skozi posamezne faze ESJV bi se realizirale prednosti posameznih modelov, ki so analizirane v poglavju 5.1:

1. Z leti se bi se kapaciteta ESJV povečevala do višine 55 mrd leta 2024. Slednja bi bila pomemben korak pri soočanju s potencialnimi šoki, s katerimi se lahko trenutno soočajo nacionalni SJV.
2. Z ESJV bi bil v primerjavi s sedanjo ureditvijo nacionalnih SJV prihranek upravnih stroškov do 40 milijonov EUR na leto.
3. ESJV bi do leta 2024 rešil problem razdrobljenosti.
4. Z ESJV bi se z leti postopoma zmanjševala odvisnost bank in SJV od države.
5. Skozi različne faze bi se lahko poenostavljal postopek izplačil.
6. Nadzor je vpet v strukturo EMN in EMR.
7. Vzpostavitev ESJV je predvidena v začetku leta 2017, toda zaradi predvidenih političnih zadržkov, npr. s strani Nemčije, bo začetek vzpostavitve verjetno kasneje.

Abascal et al. (2015) menijo, da tudi, če sistem pozavarovanja, predviden za prvo fazo, ne predstavlja bistvenega izboljšanje trenutnega sistema nacionalnih SJV zaradi omejenega kritja, pa po drugi strani predstavlja pozitivno vlogo na poti ESJV, ki bi zagotavljal polno zavarovanje.

V fazi polnega zavarovanja bi bil ESJV enak modelu enotnega SJV, ki je najprimernejši model v okviru bančne unije.

5.2.2 Finančna kapaciteta

Prehodno obdobje od pozavarovanja do polnega zavarovanja lahko predstavlja morebitne težave glede finančne kapacitete ESJV. Nacionalni SJV morajo namreč na podlagi Direktive 2014/49/EU polniti svoje sklade, obenem pa bi morali polniti tudi evropski sklad. Lahko bi se npr. zgodilo, da posamezni SJV zaradi pomanjkanja sredstev ne bi prispevali 0,8 % kritih vlog do leta 2024, ESJV pa posledično ne bi bil ustrezno finančno podprt.

Tudi ko bo sklad ESJV dosegel 0,8 % kritih vlog, je vprašljiva njegova kapaciteta. V primeru večjih kriz namreč ne moremo izključiti, da bi ESJV zadostoval za kritje izplačil oziroma za absorpcijo izgub (Alonso, 2015; European Political Strategic Centre, 2015b; Iwanicz - Drozdowska et al., 2015). Liljeheden (2015) posledično meni, da bi tudi z vzpostavitvijo predlaganega tretjega stebra ostajalo vprašanje, če bi bil steber dovolj odporen za reševanje večjih problemov. Obenem ugotavlja, da bodo morali davkoplačevalci še vedno reševati banke v primeru velikih sistemskih kriz ob težavah ene velike banke ali več srednje velikih bank.

5.2.3 Ocena predloga Evropske komisije

Predlagani pristop Evropske komisije je pragmatičen in je lahko učinkovit v srednjeročnem obdobju, ko bi bila njegova finančna kapaciteta ustrezna.

Glede na to, da je polna harmonizacija Direktive 2014/49/EU predvidena šele v letu 2024, bi veljalo razmišljati morda o kasnejšem začetku vzpostavitve ESJV. Vzpostavitev EJSV v letu 2017 namreč vzbuja določene dvome zaradi razlik med državami članicami, ki so identificirane v četrtem poglavju. V tem kontekstu bi bilo smiselno razmišljati tudi o daljših obdobjih posameznih faz in predvidevati revizije na koncu vsake.

Zakaj se je z ustanovitvijo skupnega sistema SJV odlašalo? V tej zvezi je kot ključni razlog zaslediti politični odpor zlasti s strani Nemčije. Bojazen slednje je po eni strani razumljiva. Vzpostavljen ima SJV, ki zagotavlja visoko raven kritja svojih vlagateljev. Združevanje kapacitet njihovih SJV v okviru EJSV bi težko izboljšala situacijo v okviru Nemčije. Bi jo pa izboljšala z vidika enotnega trga.

Dombret (2015) in številni drugi menijo, da za vzpostavitev ESJV niso izpolnjeni ključni pogoji. Npr. Ruparel (2015) razmišlja, da je v tej zvezi temeljno vprašanje, kakšno skupno varovalo v primeru, če bi ESJV zmanjkalo sredstev. Številni drugi avtorji, zlasti pa nemška bančna industrija po drugi strani opozarjajo, da mora biti tveganje moralnega hazarda ustrezno naslovljeno, da ne bi ESJV vzbujal morebitnih dvomov, ki bi lahko vplivali na zaupanje vlagateljev. Upoštevanje navedenih in številnih drugih pogojev bo imelo verjetno pomembno težo v nadaljnjih pogajanjih, zato so pogoji za vzpostavitev ESJV podrobneje predstavljeni v naslednjem poglavju 5.3.

Prioriteta za nadaljnji razvoj bančne unije na področju jamstva vlog bo strmenje k temu, da se doseže dogovor glede vzpostavitve ESJV. V tej zvezi lahko pričakujemo dolgo razpravo, vzpostavitev ESJV v letu 2017 pa je posledično vprašljiva, kot ugotavlja npr. Moore (2016).

5.3 Pogoji za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge

V poglavju 5.3 se preverja raziskovalno vprašanje 4, ki se glasi: kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za nadgraditev nacionalnih SJV z ESJV, ki ga predlaga Evropska komisija? Raziskovalno vprašanje 4 se preverja v okviru analize pogojev za vzpostavitev ESJV. Na podlagi pregleda literature se bistveni pogoji za vzpostavitev EJSV nanašajo na naslednja področja: mutualizacija tveganja, sprejeti gradniki bančne unije, skupno fiskalno varovalo, obravnava državnih obveznic, nacionalne politike in poslovanje bank. Navedena področja so podrobneje predstavljena v nadaljevanju. V poglavju 5.3.7 so nato identificirani pogoji povzeti, obenem pa je podana ocena glede preverjanja raziskovalnega vprašanja 4.

V okviru preverjanja raziskovalnega vprašanja 4 so v poglavju 5.3. uporabljeni metoda analize, komparativna metoda, metoda kompilacije in v manjšem delu statistična metoda. Analiza temelji zlasti na soočenju mnenj različnih avtorjev. Podatki, ki se v tem poglavju uporabljajo v manjši meri, so bili pridobljeni med drugim s strani Svetovne banke in Evropskega bančnega organa.

5.3.1 Mutualizacija tveganja

Mutualizacija tveganja v okviru ESJV lahko povzroči moralni hazard, prenos sredstev iz bolj tveganih držav v manj tvegane ter zmanjša zaupanje pri vlagateljih. Posamezni vidiki so predstavljeni v nadaljevanju.

5.3.1.1 Obravnava moralnega hazarda

ESJV lahko povzroči moralni hazard pri različnih deležnikih (Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken, 2015):

1. Banke bi lahko prevzemale večja tveganja in prenašale stroške takšnega obnašanja na ESJV (Banking & Insurance, 2016; Roosebeke, 2015; Schoenmaker in Wolff, 2015).
2. ESJV bi tako lahko predstavljal izgovor za banke za njihovo odgovorno ravnanje (Brunsdan, 2011).
3. Države lahko ne bi bile spodbujene za izboljšanje nadzora tveganj v bančnem sektorju (Abascal et al., 2015). Lahko bi se zanašale na zunanjo pomoč, namesto da bi vzpostavile trden in učinkovit SJV na nacionalni ravni (European Banking Federation, 2015).
4. Vlagatelji bi lahko izbirali bolj tvegane banke med možno ponudbo (Zuluaga, 2015).
5. Nacionalni nadzorniki bi lahko bili manj občutljivi na tveganja oziroma bi lahko obstajala njihova manjša potreba po učinkovitem nadzoru zaradi dejstva obstoja ESJV, ki bi se uporabil v primeru potrebe (Gerhardt & Lannoo, 2011; Schuknecht, 2016).

Moralni hazard je največja skrb Nemčije (Marini, 2015), ki je edina država v evroobmočju, ki ima trenutno polno financirane nacionalne SJV (Brunsdan, 2011). Evropska komisija meni, da predlog ustrežno naslavlja to problematiko (Marini, 2015), saj so predvidena ustrezna varovala, ki so predstavljena v poglavju 5.2.2.

Wolff (2016) razmišlja, da bi ureditev, kjer je prva izguba krita s strani nacionalnih sistemov, dejansko zmanjšala tveganje moralnega hazarda. Toda vez med bančnim sektorjem in državo bi bila le oslABLjena, ni pa je mogoče popolnoma odstraniti zaradi nacionalnih fiskalnih in gospodarskih tveganj. Zlasti bi vsaka nacionalna bančna kriza povzročila precejšnje obremenitve za vse preostale banke, ki bi se nahajale v tej državi, ker bi bile banke v tej državi soočene z višjo premijo za njihova jamstva vlog.

Pogoj za tveganje moralnega hazarda je njegova primerna obravnava (Liljeheden, 2015). Tako je potrebna jasna delitev bremen med državami članicami (European Commission, 2010a). Neustrezna obravnava bi lahko privedla do nepoštene delitve bremen (European Banking Federation, 2015). Pomembno je, da države v težavah finančno prispevajo večji delež h kompenzaciji vlagateljev (Roosebeke, 2015). Avtorji, ki so zadržani do predloga, obenem menijo, da je pred delitvijo tveganj v okviru ESJV potrebno le ta zmanjšati (Bundesministerium der Finanzen, 2015; Wolff, 2016; Liljeheden, 2015).

5.3.1.2 Prenosna unija

ESJV bi lahko vodil v t.i. prenosno unijo (Colaert, 2015). Obstaja namreč bojazen, da bi skupna solidarna odgovornost plačila s strani ESJV prešla v dolgoročne prenose v eno smer preko nacionalnih meja, medtem ko bi kontrola ostala v okviru posameznih držav (Deutsche Bundesbank, 2015). Davkoplačevalci na severu EU bi tako npr. plačevali za težave bank na jugu EU. Pri tem obstaja bojazen napada na nemške prihranke (Wolff, 2016). Smaghi (2015) v zvez s slednjim izpostavlja tri protargumente: prvi steber obrambe bo enotni sklad za reševanje, ki je namenjen za reševanje bank v težavah, hkrati pa štiti male vlagatelje; banke

morajo imeti zadosten blažilec, ki preprečuje možnost okužbe in morebitne navale na banko; ESJV bi se uporabil v izjemnih primerih, ko bi bilo reševanje banke tako težavno, da ne bi obstajalo nič več sredstev za poplačilo malih vlagateljev in na splošno v primeru sistemske krize, ko bi bile ogrožene vse institucije v bančnem sistemu (Smaghi, 2015).

Pogoj za delitev tveganj je njegova učinkovita kontrola na ravni EU oziroma bančne unije. To pa posledično pomeni, da bi morale biti pravice držav prenesene na omenjeno raven. Slednje tudi pomeni razmišljanje v smeri t.i. fiskalne unije ali celo politične unije, ki temelji na odpovedi suverenosti posameznih držav (Deutsche Bundesbank, 2015).

5.3.1.3 Zaupanje vlagateljev

Mutualizacija lahko spodkopava zaupanje vlagateljev. Mutualizacija tveganja med bankami pomeni, da bodo morale vse banke pokazati finančno solidarnost z bankami v državi, ki jih bo prizadela kriza, posledično pa bodo te banke zaradi solidarnosti bolj oslABLJENE. To je lahko recept za širjenje nestabilnosti v celotnem evroobmočju (Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken, 2015). Vlagatelji v državah, ki ne bi imele težav, bi lahko posledično dvomili v kredibilnost ESJV, ki bi moral reševati vlagatelje iz držav s težavami (Roosebeke, 2015).

Po drugi strani je trenutno jamstvo vlog nacionalno, kar pušča nacionalne SJV ranljive na velike lokalne krize in proračuni držav članic so še naprej izpostavljeni tveganju svojih bančnih sektorjev. To preprečuje uresničitev vseh koristi notranjega trga in bančne unije in lahko prav tako negativno vpliva na zaupanje vlagateljev (European Commission, 2015e).

Pogoj za mutualizacijo tveganj je tudi maksimalna skrb za zaupanje vlagateljev. Slednje namreč pomembno vpliva na finančno stabilnost in je lahko občutljivo v primeru neustreznih ukrepov obvladovanja tveganj in varovalk pri morebitnem aktiviranju ESJV.

5.3.2 Sprejeti gradniki bančne unije

V zvezi z delovanjem sprejetih gradnikov bančne unije, tj. enotne knjige pravil ter EMN in EMR, je potrebno njihovo ustrezno delovanje. V nadaljevanju so v tej zvezi predstavljeni trije vidiki: implementacija in harmonizacije Direktive 2014/49/EU, njene slabosti, neodvisnost EMN in EMR ter potreba po dodatnih informacijah.

5.3.2.1 Implementacija in harmonizacija Direktive 2014/49/EU

Predlog Evropske komisije po vzpostavitvi ESJV prihaja hitro po roku implementacije Direktive 2014/49/EU, ki je bil 3. 7. 2015. Polna harmonizacija Direktive 2014/49/EU je predvidena šele leta 2024, ESJV pa naj bi bil po predlogu Evropske komisije vzpostavljen

že leta 2017. Težko se je torej izogniti dejstvu, da se z uvedbo tretjega stebra hiti, na slednje pa opozarja tudi bančna industrija, med drugim European Banking Federation (2015).

European Association of Coorporative Banks (2015) v zvezi z implementacijo in ESJV obenem izpostavlja bojazen, da bi lahko bil predlog Evropske komisije napačno sporočilo vlagateljem in bi lahko resno zmotil zaupanje v zdrav evropski finančni trg. Le nekaj mesecev po uveljavitvi Direktive 2014/49/EU in v času harmonizacije nacionalnih SJV evropski voditelji ugotavljajo, da je sistem še vedno občutljiv na velike lokalne krize. Predlog za vzpostavitev ESJV kot takojšen in nujen korak je mogoče razlagati kot signal za nestabilnost, kar lahko sproži negotovost in oslabi splošno zaupanje vlagateljev. Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (2015) gre pri svojem razmišljanju še korak naprej in meni, da se s predlogom Evropske komisije postavlja pod vprašaj legitimnosti evropske demokracije in njenih upravljavskih struktur.

Pogoj za učinkovito delovanje nacionalnih SJV v EU je implementacija Direktive 2014/49/EU, za vzpostavitev ESJV pa absolutni pogoj. Na slednje opozarjajo tudi številni avtorji in institucije, npr. European Banking Federation (2015). Nekatere države članice namreč direktive še niso prenesle do predvidenega roka, tj. 3. 7. 2015, v nacionalno zakonodajo (Evropska komisija, 2015). Tako je npr. European Commission (2015g) še 10. 12. 2015 formalno pozvala deset držav članic (DE, CY, EE, EL, IT, LU, PL, RO, SI, SE), da čim prej implementirajo navedeno direktivo. Do vzpostavitve ESJV sicer lahko pričakujemo, da bodo vse države izpolnile svoje obveznosti v povezavi s tem, kljub temu pa je pomembno opozoriti tudi na ta pogoj.

Pogoj za uspešno prilagoditev nacionalnih SJV novi ureditvi na podlagi Direktive 2014/49/EU je tudi zadosten čas, ki bi omogočil popolno harmonizacijo novemu režimu (European Banking Federation, 2015; Pollick, 2013). Šele nato je možna nadgraditev jamstvene sheme (European Association of Cooperative Banks, 2016; Pollick & Majcen, 2010; Rigau, 2012). Zaradi prilagoditev nacionalnih SJV v prehodnem obdobju do leta 2024 bi se lahko slednji zelo razlikovali zlasti v nivojih financiranja. Po mnenju European Association of Cooperative Banks (2016) to lahko vpliva na konkurenco in ogroža delovanje notranjega trga ter na zaupanje vlagateljev (European Commission, 2015e).

V primeru nepopolne implementacije in harmonizacije lahko med državami članicami EU ostajajo precejšnje razlike, ki so identificirane tudi v tretjem poglavju. To lahko posledično vpliva na konkurenco med bankami, zaupanje med vlagatelji in delovanje enotnega trga nasploh.

5.3.2.2 Slabosti Direktive 2014/49/EU

V tretjem poglavju, ki govori o analizi prednosti in slabosti ureditve SJV v EU, so identificirane slabosti Direktive 2014/49/EU. Slednje lahko razvrstimo v dve kategoriji: slabosti, ki bi bile postopoma odpravljene z ESJV, ko bi le-ta zagotavljal polno zavarovanje, in slabosti, ki bi kljub uveljavitvi ESJV ostale. Identifikacija slednjih je ključna pri nadaljnjem izboljševanju ureditve jamstva v EU.

ESJV bi postopoma odpravil eno ključnih pomanjkljivosti trenutne ureditve nacionalnih SJV, ki je povezana z njihovo občutljivostjo na velike nacionalne šoke (Abascal et al., 2015). Obenem bi se z ESJV bistveno zmanjšala odvisnost SJV od države, rešila bi se problematika med matično in gostiteljsko državo, odpravljena bi bila slabost slabe povezanosti med SJV ter njihove umeščenosti v strukturo nadzora.

Pomanjkljivosti, ki s predlogom ESJV ostajajo, so med drugim problem konkurence, ki se nanaša na relativno kritje, tveganje moralnega hazarda, stroškovna obremenitev za banke, problem prevelikih bank za propad, operativni problemi, povezani z izračuni prispevkov bank, breme za banke v primeru izplačevanja vlog, operativne nejasnosti izplačila ter operativne težave enotne kontaktne točke v primeru, če bi nacionalni SJV še naprej skrbeli za izplačevanje in informiranje javnosti.

Colaert (2015) dodatno opozarja, da vsebuje Direktiva 2014/49/EU številne izjeme glede maksimalne uskladitve nacionalnih SJV, kar pomeni, da bi ESJV npr. v primeru financiranja SJV diskrecijski v višini 0,5 % še vedno zahteval določene spremembe za nekatere nacionalne SJV tudi, če bi bili slednji popolnoma skladni z direktivo. V tej zvezi obenem European Association of Cooperative Banks (2016) opozarja, da bodo lahko nacionalni SJV zunaj bančne unije v okviru Direktive 2014/49/EU še vedno določili nižjo raven financiranja v višini 0,5 % kritih vlog.

Pogoj za učinkovito delovanje ESJV je na podlagi ugotovljenega tudi odprava oziroma zmanjšanje slabosti, ki niso identificirane v okviru predloga Evropske komisije.

5.3.2.3 Neodvisnost prvega in drugega stebra

Učinkovito delovanje EMN kot prvega stebra (Colaert, 2015) in EMR kot drugega stebra bančne unije je predpogoj za vzpostavitev tretjega stebra bančne unije (Bijlsma, 2015; European Association of Cooperative Banks, 2016; European Banking Federation, 2015; Iwanicz - Drozdowska et al., 2015). Bistvenega pomena je, da se lahko odbor v primeru propada ali verjetnega propada banke pravočasno in učinkovito odzove ter tako zaščiti finančno stabilnost in omeji možne stroške za širši bančni sektor in davkoplačevalce

(Evropska komisija, 2015). To med drugim pomeni, da se prispevki za nacionalne reševalne sklade učinkovito zbirajo in pravočasno prenesejo na skupni reševalni sklad (Bijlsma, 2015). V zvezi z delovanjem EMN in EMR je potrebna njuna nadaljnja krepitev (European Banking Federation, 2015) ter njuno ustrezno upravljanje s strani odgovornih oseb. Prestrukturiranje bank brez davkoplačevalskega denarja bo delovalo le, če bodo na voljo zadostna sredstva s strani bank in če bodo države članice zagotovile, da bo reševanje bank za zasebnimi sredstvi izvršljivo (Abascal et al., 2015; Bijlsma, 2015).

Pogoj za dobro delovanje ESJV je tudi v okrepitvi neodvisnosti EMN in EMR. Potrebne so spremembe, ki bi jasno ločile funkcije ECB (Marini, 2015). Monetarna politika bi morala biti namreč popolnoma ločena od nadzornih odločitev. To pomeni, da bi moral imeti odbor ali organ, pristojen za nadzor, končno besedo glede zadev, ki se tičejo nadzora. Po drugi strani bi moralo biti odboru za reševanje prav tako omogočeno, da sprejme končne odločitve o vprašanih, ki se nanašajo na reševanje bank (Bijlsma, 2015).

5.3.2.4 Dodatne informacije

Zaradi relativno kratkega časa delovanja nacionalnih SJV na podlagi Direktive 2014/49/EU trenutno še ne morejo obstajati podrobnejše študije glede učinkovitosti nove ureditve. Direktive 2014/49 sicer določa, da mora Evropska komisija do 3. 7. 2019 Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo o napredku pri izvajanju te direktive. Poleg tega mora predložiti tudi poročilo in, če je primerno, zakonodajni predlog, v katerem navede, kako lahko SJV, ki delujejo v EU, sodelujejo prek evropskega sistema, da bi preprečili tveganja, povezana s čezmejnimi dejavnostmi, in zaščitili vloge pred takšnimi tveganji.

Pogoj za vzpostavitev ESJV bi vsekakor lahko predstavljale tudi dodatne ažurne informacije glede delovanja nacionalnih SJV. European Banking Federation (2015) obenem pogrša oceno učinkov, ki bi morala biti opravljena v zvezi s predlogom Evropske komisije. Kot lahko ugotovimo, slednji vsebuje zgolj skope informacije in izpostavlja potrebo po ESJV. Tudi Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (2015) meni, da je potrebno z ESJV počakati in najprej preveriti vpliv implementirane direktive v nacionalne zakonodaje. European Association of Cooperative Banks (2016) dodaja, da če bi tovrstne analize nakazale na potrebne spremembe, bi bilo potrebno naknadno sprejeti spremembe Direktive 2014/49/EU.

5.3.3 Skupno fiskalno varovalo

Skupno fiskalno varovalo je po mnenju Abascala, Gómeza in Pacheco (2015) manjkajoči element bančne unije. Slednji bi moral biti formalno dogovorjen in transparenten (European Political Strategic Centre, 2015b). Poleg tega imajo ti skladi možnost neposrednih kreditnih linij s strani državne blagajne oziroma centralne banke. Ameriška FDIC ima možnost 500

mrđ dolarjev kreditne linije s strani ameriške zakladnice, kot to določa Federal Deposit Insurance Act (Ur.l. ZDA, št. 107-56, 108-48).

Pisani - Ferry in Wolf (2012) sta identificirala štiri možnosti, ki bi lahko delovale kot fiskalno varovalo: evropski reševalni sklad, predhodni dogovor glede delitve bremena, EMS in pogojna evropska shema obdavčenja.

Fiskalno varovalo bi se uporabilo v skrajni sili in bi pomenilo začasno vzajemnost za morebitno fiskalno tveganje, povezano z reševanjem bank v celotni bančni uniji. Uporaba fiskalnega varovala bi bila davčno nevtralna v srednjeročnem obdobju, saj bi bila vsa uporabljena javna sredstva, ki bi se uporabila, povrnjena v daljšem časovnem obdobju s strani bank (European Commission, 2014a, 2015a).

V primeru evroobmočja bi se lahko to varovalo vzpostavilo kot kreditna linija s strani EMS (European Commission, 2015a; European Political Strategic Centre, 2015b). EMS ima prednost, ker je že vzpostavljen in ima zadostno kapitalsko podporo. Obenem ima že pregled nad bančnim sektorjem v evroobmočju in uživa zaupanje držav članic in ECB. Prav tako je prepoznaven na trgih (Marty, 2014).

EMS je bil mišljen kot skupno varovalo že v primeru enotnega sklada za reševanje, toda je v času pogajanj zmanjkalo časa in je bila nato sprejeta odločitev samo o premostitvenem financiranju s strani držav članic v obliki kreditnih linij (European Council, 2015). Rešitev je bilo potrebno namreč sprejeti do 1. 1. 2016, ko je začel delovati enotni sklad za reševanje. V kolikor bi bil EMS varovalo v tej zvezi, bi bile potrebne spremembe Pogodbe EU, kar pa zahteva več časa, zato je bila sprejeta odločitev, da se ta projekt odloži v prihodnost.

Pogoj za verodostojnost in stabilnosti EJSV na dolgi rok je močno fiskalno varovalo (Alonso, 2015; Bijlsma, 2015). Slednji je prav tako povezan s spremembo Pogodbe EU glede EMS (European Political Strategic Centre, 2015b). To obenem zahteva fiskalno solidarnost med državami članicami, za katero trenutno ni soglasja v Evropi (Alonso, 2015), saj gre za občutljivo politično temo (Abascal et al., 2015).

5.3.4 Obravnava državnih obveznic

ESJV bi združil tveganja nacionalnih SJV. To najboljše deluje, če so tveganja homogena. Tveganja pa v evroobmočju niso homogena, zlasti če pogledamo izpostavljenost do države s strani bank (Roosebeke, 2015).

Možnost finančnih težav na trgih državnega dolga, še posebej v razvitih gospodarstvih, kot so države članice evrskega območja, je v veliki meri podcenjen. Kriza državnega dolga evroobmočja je spremenila to prevladujočo percepcijo na dva načina: izpostavila je, da

državni dolg ni brez tveganja tudi pri razvitih gospodarstvih, kot so članice evroobmočja in v primeru, ko bančni sistem potrebuje podporo države, da bi se izognil finančnemu zlomu, se stres v bančnem sektorju prenaša na javni sektor (European Political Strategic Centre, 2015a).

V EU velja omejitev za velike izpostavljenosti za kreditne institucije v višini 25 % lastnih sredstev. Vendar ta omejitev v okviru Uredbe 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (Ur.l. EU, št. 176./2013; v nadaljevanju Uredba 575/2013) izključuje izpostavljenosti do države, ki so ocenjene z utežjo tveganja 0 % (European Political Strategic Centre, 2015a). Državne obveznice se posledično obravnavajo kot brez tveganja (Dombret, 2015). Posledično trenutna evropska pravila ne zahtevajo od bank, da krijejo te izpostavljenosti z lastnimi sredstvi (Roosebeke, 2015). Primer Grčije nedvoumno kaže na to, da državne obveznice niso brez tveganja (Deutsche Bundesbank, 2015).

Kot posledica navedene ureditve je ta, da so banke v nekaterih državah visoko izpostavljene do države, kot je to razvidno iz Tabele 1 v Prilogi 11. Konec leta 2015 je izpostavljenost domačih bank do držav znašala v povprečju 51 %, v nekaterih posameznih državah je znašal ta delež več 70 %, v Cipru celo 97 %. Kot navaja European Banking Authority (b.l.) so podatki v tej zvezi zajemali 70 % vseh bančnih sredstev v EU.

Mutualizacija bančnega tveganja v okviru ESJV bi lahko pomenila mutualizacijo državnega tveganja (Kostoulas, 2015). Če ta problem ne bo ustrezno obravnavan, bi lahko ESJV povzročil, da bi državni dolg postal dejansko komuniziran (Dombret, 2015).

Smaghi (2015) v zvezi z izpostavljeno problematiko sicer predstavi nasprotno stališče. Po njegovem mnenju je koristno, da se zmanjša povezava med bankami in državami, toda to ni garancija, da bo to zmanjšalo potencialno izpostavljenost jamstva za vloge. Kot enega izmed razlogov navede, da je kriza evroobmočja pokazala, da imajo banke težave s plačilno sposobnostjo, neodvisno od njihovega deleža državnih obveznic in kakovosti slednjega. Problem izvira iz presežka nepremišljenih posojil zasebnemu sektorju.

Pogoj za vzpostavitev ESJV bi bilo znižanje tveganj v bankah, ki so povezana z visoko izpostavljenostjo do držav njihovega izvora v obliki državnih obveznic (Bijlsma, 2015; Dombret, 2015; Kostoulas, 2015; Marini, 2015). Ker je težko pričakovati, da bodo banke to naredile samoiniciativno, bi bilo potrebno predhodno ukiniti privilegirano obravnavo državnega dolga v okviru Uredbe 575/2013. Guntram in Wolf (2016) menita, da bi se morala določiti skupna zgornja meja za delež državnih obveznic v bilancah bank. Ker bi se ta zgornja meja uporabila v vseh državah, bi bile banke spodbujene za diverzifikacijo njihovih državnih obveznic. Razpršitev bo zmanjšala povezavo bank z državo.

5.3.5 Nacionalne politike

Banke v EU so pod vplivom nacionalnih ekonomskih politik in njihove zakonodaje (European Banking Federation, 2015), ki pa se med državami razlikuje (Dombret, 2015). Področja, ki jih v tej zvezi avtorji izpostavljajo, so med drugim sledeča: ekonomska politika, fiskalna politika, insolventna zakonodaja (Roosebeke, 2015; Schuknecht, 2016).

Na podlagi navedenega so banke v povezavi z jamstvom vlog pod vplivom državnega tveganja, ki je lahko posledica splošnih težav v državi; zahtevanih enkratnih dajatev na vloge, kot se je to zgodilo npr. v Cipru leta 2013; odločitve države za redenominacijo svoje valute, čeprav bi bilo to sicer v skladu s trenutno Pogodbo EU to zelo težko (Huertas, 2013).

Država lahko na podlagi navedenega vpliva na velikost, tveganje in kakovost bančnih bilanc (Abascal et al., 2015; Roosebeke, 2015; Schuknecht, 2016). Npr. bolj tolerantna pravila o insolventnosti podjetij ali posameznikov bi lahko škodovala dobičkonosnosti bank in premiku bremena iz zasebnega ali javnega sektorja na bilance bank (Deutsche Bundesbank, 2015). V primeru njihovih težav bi lahko potencialno to breme nosil ESJV.

Izpostavljena problematika predstavlja velike pomisleke glede moralnega tveganja (Huertas, 2013). ESJV bi lahko omogočil, da bi banke posameznih držav internalizirale koristi velikega ali tveganega nacionalnega bančnega sektorja, npr. visoke davčne prihodke, ter izvozile stroške na ESJV (Roosebeke, 2015).

Pogoj za vzpostavitev ESJV je potreba po večji konvergenci oziroma harmonizaciji nacionalne zakonodaje, zlasti na področju insolventnega prava (Abascal et al., 2015; Dombret, 2015; Evropska komisija, 2015; Kostoulas, 2015) in področju upravljanja slabih posojil (European Commission, 2015d).

Deutsche Bundesbank (2015) meni, da bi bila potrebna tudi krepitev Maastrichtskega okvirja, v okviru katerega bi bilo potrebno okrepiti načelo odgovornosti ter odpraviti možnosti interpretacije teh pravil na različne načine.

Bijlsma (2015) dodatno predlaga uvedbo postopka prestrukturiranja državnega dolga, ki bi preprečeval in olajševal reševanje morebitnih prihodnjih primerov presežkov državnega dolga. Območje evra namreč nima postopka za obravnavo preveč zadolženih držav, ki so izgubile dostop do trga, še posebej, ko je dolg v rokah razpršenih imetnikov obveznic. Prestrukturiranje dolga je posledično težko izvesti in je potencialno uničujoč. Obenem obstaja nevarnost, da se EMS lahko uporablja neustrezno in/ali, da je lahko država prisiljena v pretirano fiskalno prilagoditev kot nadomestek za prestrukturiranja dolga.

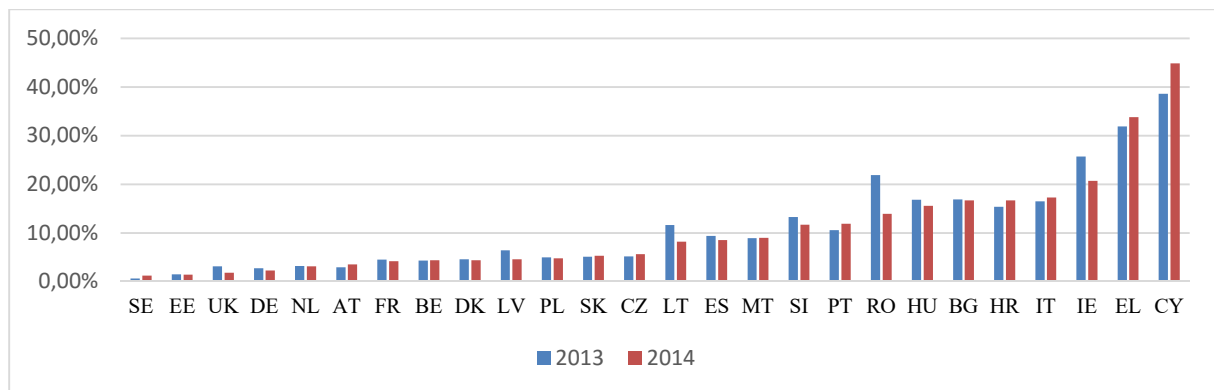
5.3.6 Poslovanje bank

Demary (2015) meni, da so strukturne razlike v nacionalnih bančnih sistemih prevelike za projekt ESJV. Te strukturne razlike je mogoče med drugim zaznati iz podatkov o nedonosnih posojilih, tj. posojilih, za katere obstaja manjša verjetnost poplačila v primerjavi z ostalimi posojili.

Iz Slike 17 so omenjene razlike razvidne. Razlike med deleži slabih posojil so med državami članicami velike. Razlika med Švedsko (1,20 %), kot državo z najmanjšim deležem, in Ciprom (44,90 %), kot z državo z največjim deležem, je je znašala 43,70 odstotnih točk. Deset držav je imelo navedeni delež nad 10 %, od tega tri na 20 % (IE, EL, CY).

Pogoj za vzpostavitev EJSV je tudi ustrezno ovrednotenje tveganj v bankah v posameznih državah članicah in siceršnje njihovo stabilno poslovanje. Glede na to, da so razlike med državami trenutno zelo velike, se pojavljajo dvomi o primernosti mutualizacije tveganja v okviru ESJV. Ne glede na navedeno, pa morajo biti nacionalna tveganja ustrezno ovrednotena v primeru vzpostavitve ESJV, kar predlog Evropske komisije že delno predvideva. V nasprotnem primeru, kot meni Roosebeke (2015), bi to lahko izkrivljalo konkurenco, saj bi to privedlo do tega, da bi banke z nizkim tveganjem subvencionirale banke z visokim tveganjem.

Slika 17: Delež slabih posojil po državah Evropske unije, 2013–2014

Vir: Povzeto in prirejeno po World Bank, Bank nonperforming loans to total gross loans, b.l.

5.3.7 Ocena pogojev za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge

Na podlagi analize pogojev za vzpostavitev ESJV so v okviru poglavja 5.3 identificirani številni pomembni pogoji, ki jih lahko razvrstimo na šest sklopov, in sicer: mutualizacija tveganja, delovanje sprejetih gradnikov bančne unije, skupno fiskalno varovalo, preferenčna

obravnava državnih obveznic, pogoji na ravni nacionalnih politik in stabilne banke. V nadaljevanju so povzete bistvene ugotovitve, v Tabeli 25 pa so le-te sistematično povzete.

V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 4 lahko potrdimo, da morajo biti za nadgraditev nacionalnih SJV z ESJV, ki ga predlaga Evropska komisija, izpolnjeni določeni pogoji.

Tabela 25: Pogoji za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge

Mutualizacija tveganja	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrezna obravnava moralnega hazarda • Kontrola delitve tveganj • Skrb za zaupanje vlagateljev
Sprejeti gradniki bančne unije	<ul style="list-style-type: none"> • Implementacija in harmonizacija Direktive 2014/49/EU • Odprava slabosti Direktive 2014/49/EU • Neodvisnost EMN in EMR • Dodatne informacije
Skupno fiskalno varovalo	<ul style="list-style-type: none"> • Vzpostavitev skupnega fiskalnega varovala na dolgi rok
Obravnava državnih obveznic	<ul style="list-style-type: none"> • Odprava preferenčne obravnave državnih obveznic
Nacionalne politike	<ul style="list-style-type: none"> • Konvergenca na področju nacionalnih politik • Krepitev Maastrichtskega okvirja • Uvedba postopka prestrukturiranja državnega dolga
Poslovanje bank	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrezno ovrednotenje tveganj v bankah

V zvezi z mutualizacijo tveganja je potrebna v prvi vrsti njegova primerna obravnava, za njegovo učinkovito delitev pa je potrebna učinkovita kontrola na ravni EU oziroma bančne unije. Obenem je potrebno nameniti maksimalno skrb za zaupanje vlagateljev.

Glede delovanja sprejetih gradnikov bančne unije je v prvi vrsti potrebna implementacija Direktive 2014/49/EU ter nato tudi njena popolna harmonizacija v okviru posameznih držav. Za slednjo pa je potrebno zagotoviti zadosti časa, kar trenutni predlog Evropske komisije ne omogoča. V primeru nepopolne implementacije in harmonizacije lahko med državami članicami EU ostajajo precejšnje razlike, kar lahko med drugim vpliva na učinkovito delovanje enotnega trga. Potrebna je tudi odprava oziroma zmanjšanje slabosti, ki niso identificirane v okviru predloga Evropske komisije ter krepitev neodvisnosti EMN in EMR. Monetarna politika bi morala biti namreč popolnoma ločena od nadzornih odločitev. Pogoj za vzpostavitev ESJV bi vsekakor lahko predstavljale tudi dodatne ažurne informacije glede delovanja nacionalnih SJV, ki bi bile podlaga za nadaljnje odločanje.

Možno fiskalno varovalo bi zagotavljalo verodostojnost in stabilnosti EJSV na dolgi rok. Za vzpostavitev slednjega bi bila potrebna sprememba Pogodbe EU glede EMS. Za vsebinsko spremembo v tej zvezi bi bila potrebna fiskalna solidarnost, za katero trenutno ni soglasja v Evropi, saj gre za občutljivo politično temo.

V zvezi z državnimi obveznicami bi bilo potrebno znižati njihovo visoko izpostavljenost v bankah. Ker je težko pričakovati, da bodo banke to naredile samoiniciativno, bi bilo potrebno predhodno ukiniti privilegirano obravnavo državnega dolga. Obstajati bi morala zgornja meja za delež teh obveznic.

Glede nacionalnih politik obstaja potreba po večji konvergenci oziroma harmonizaciji nacionalne zakonodaje zlasti na področju insolventnega prava in področju upravljanja slabih posojil. Slednje namreč pomembno vpliva na poslovanje bank ter posledično njihovo primerjavo z drugimi državami. Nekateri avtorji gredo še korak naprej in menijo, da je potrebna tudi krepitev Maastrichtskega okvirja ter uvedba postopkov državnega dolga.

Pogoj za vzpostavitev EJSV je tudi ustrezno ovrednotenje tveganj v bankah v posameznih državah članicah in siceršnje njihovo stabilno poslovanje. Glede na to, da so razlike med državami trenutno zelo velike, se pojavljajo dvomi o primernosti mutualizacije tveganja v okviru ESJV.

SKLEP

V magistrski nalogi je v okviru preverjanja temeljnega raziskovalnega vprašanja ugotovljeno, da slabosti trenutne ureditve nacionalnih SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, in razlike med SJV posameznih držav članic trenutno niso kompatibilne z vzpostavitvijo ESJV kot tretjega stebra bančne unije. Ugotovitev je v magistrski nalogi podkrepljena z analizo štirih raziskovalnih vprašanj, katerih ključne ugotovitve so povzete v nadaljevanju.

Na podlagi analize trenutne ureditve SJV v EU so identificirane številne slabosti proučevanih vidikov. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 1 lahko potrdimo, da trenutna ureditev SJV v EU, ki temelji na implementaciji Direktive 2014/49/EU, ni optimalna. Fiksno kritje upravičenih vlog v višini 100.000 EUR je v relativnem smislu glede na BDP p.c. neprimerno, ker ne razlikuje med različnimi življenjskimi standardi v različnih državah EU, obenem pa predstavlja potencialno tveganje moralnega hazarda, saj je pri tej višini pokrito kar 95,4 % kritih vlog glede na število upravičenih vlog. Pomembna slabost je tudi neustrezna zahtevana višina financiranja nacionalnih SJV, saj slednji ostajajo občutljivi na velike lokalne šoke. V zvezi s slabostmi je potrebno še izpostaviti, da so nacionalni SJV neprimerno umeščeni v strukturo nadzora, kar lahko povzroča konflikt interesov različnih udeležencev, obenem pa je sodelovanje med njimi šibko.

Na podlagi analize primerjalne SJV posameznih držav EU so identificirane številne razlike med SJV posameznih držav EU. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 2 lahko potrdimo, da obstajajo med nacionalnimi SJV v EU pomembne razlike. V zvezi z osnovnimi značilnosti obstajajo večje razlike med SJV zlasti v njihovem upravljanju in funkciji. Kar se

tiče upravičenih in kritih vlog obstajajo med državami EU velike razlike v razmerjih med kritimi vlogami in BDP, največje razlike pa znašajo 247 odstotnih točk. Večje razlike se v okviru kritja upravičenih vlog nanašajo na razmerje med vlogami, razmerje med številom kritih in številom upravičenih vlog in kritje vlog glede na BDP p.c. Pri slednjem znaša maksimalna razlika med državama v razmerju med kritimi vlogami glede na BDP p.c. 1745 odstotnih točk. Večje razlike se v okviru financiranja SJV nanašajo na podporo države v primeru krize in obseg financiranja. Pri slednjem se razmerje med ex ante financiranjem in kritimi vlogami giblje med 0 % do 8,6 %.

Zakaj obstajajo med državami razlike? Razlog gre iskati zlasti v ureditvi SJV v EU pred implementacijo Direktive 2014/49/EU, ki je predvidevala le minimalne uskladitve nacionalnih SJV ter posledično dopuščala razlike med državami EU. V EU trenutno še ne obstaja popolno konkurenčno okolje na tem področju, obenem pa lahko predvidevamo, da se bodo nekatere identificirane razlike med državami članicami skozi leta postopoma manjšale zaradi predvidene polne harmonizacije v začetku leta 2024.

Na podlagi analize možnih modelov nadgraditve SJV v EU v okviru poglavja 5.1 je ugotovljeno, da ima model enotnega SJV največ prednosti. V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 3 lahko potrdimo, da je v primeru nadgraditve obstoječe ureditve SJV najprimernejši model enotnega SJV. Z enotnim SJV bi se kapaciteta SJV v EU bistveno povečala ter posledično odpravila odvisnost SJV od držav. Model obenem rešuje problem razdrobljenosti in je stroškovno učinkovit. Večja pomanjkljivost enotnega SJV, identificirana v okviru analize, je zgolj, da bi njegova vzpostavitev trajala dlje časa. Zakaj je sicer potrebna nadgraditev obstoječe ureditve SJV v EU? Z nadgraditvijo bi se odpravile določene slabosti trenutne ureditve, ki se nanašajo zlasti na financiranje SJV, njihovo čezmejno sodelovanje in njihovo umeščenost v nadzor. Obenem je glede na zastavljeno ureditev bančne unije enotni SJV smatran kot manjkajoči steber.

Evropska komisija predlaga vzpostavitev ESJV, ki bi bil vzpostavljen leta 2017. Kritje s strani ESJV se predlaga v treh zaporednih korakih: pozavarovanje, sozavarovanje, polno zavarovanje. ESJV bi postopoma odpravil eno ključnih pomanjkljivosti trenutne ureditve nacionalnih SJV, ki je povezana z njihovo občutljivostjo na velike nacionalne šoke. Predlagani pristop Evropske komisije je pragmatičen in je lahko učinkovit v srednjeročnem obdobju, ko bi bila njegova finančna kapaciteta ustrezna. Glede na to, da je polna harmonizacija Direktive 2014/49/EU predvidena šele v letu 2024, bi veljalo razmišljati morda o kasnejšem začetku vzpostavitve ESJV. Vzpostavitev v letu 2017 namreč vzbuja določene dvome zaradi razlik med državami. V tem kontekstu bi bilo smiselno razmišljati tudi o daljših obdobjih posameznih faz in predvidevati revizije na koncu vsake.

V povezavi z raziskovalnim vprašanjem 4 lahko potrdimo, da morajo biti za nadgraditev nacionalnih SJV z ESJV, ki ga predlaga Evropska komisija, izpolnjeni določeni pogoji.

Slednje lahko razvrstimo na šest sklopov, ki se nanašajo na ustrezno obravnavno mutualizacije tveganja, učinkovito delovanje sprejetih gradnikov bančne unije, vzpostavitev skupnega fiskalnega varovala, prenehanje preferenčne obravnave državnih obveznic, dodatno konvergenco na ravni nacionalnih politik in stabilne banke.

V zvezi s primerjavo med SJV v EU magistrsko delo temelji na podatkih, ki se nanašajo na leto 2012 oziroma 2013. Zadnji podatki glede višine vlog so namreč dostopni za leto 2012, podatki glede osnovnih značilnosti shem pa za leto 2013. Sicer lahko predvidevamo, da bistvenih razlik med trenutno situacijo in dostopnimi podatki ni, saj Direktiva 2014/49/EU predvideva polno harmonizacijo bistvenih elementov do leta 1. 1. 2024. Kljub temu bi bilo smiselno za nadaljnje raziskovanje kot metodološko nadgradnjo po določenem času narediti ponovno primerjalno analizo med SJV v EU in naknadno oceniti časovno smotrnost vzpostavitve posameznega koraka ESJV.

LITERATURA IN VIRI

1. Abascal, M., Gómez, R., & Pacheco, L. (2015, 26. november). Proposal for a European Deposit Insurance Scheme. *Financial Regulation Flash*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu https://www.bbvaresearch.com/wp-content/uploads/2015/11/Flash_EDISProposal_2015.11.24_vf.pdf
2. Ahtik, M. (2012a). Jamstvo za vloge v EU: Sedanja ureditev in predlog njenih sprememb. *Bančni vestnik*, 61(3), 22–29.
3. Ahtik, M. (2012b). Jamstvo za vloge v EU: Kako daleč je evropska jamstvena shema? *Bančni vestnik*, 61(4), 35–41.
4. Alonso, T. (2015, 16. marec). Completing banking union. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu https://www.bbvaresearch.com/wp-content/uploads/2015/03/Financial-regulation_-completing-banking-union.pdf
5. Arnaboldi, F. (2014). *Deposit Guarantee Schemes: A European Perspective*. London: Palgrave Macmillan.
6. Avgouleas, E., & Goodhart, C. (2015). Critical Reflections on Bank Bail-ins. *Journal of Financial Regulation*, 1(1), 3–29.
7. Ayadi, R., & Lastra, R. M. (2011). Proposals for reforming deposit guarantee schemes in Europe. *Journal of Banking Regulation*, 11(3), 210–222.
8. Banka Slovenije. (2015). *Stabilnost slovenskega bančnega sistema*. Ljubljana: Banka Slovenije.
9. Banking & Insurance. (2013, 20. november). *The European Banking Union (2/2)*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://en.finance.sia-partners.com/20131120/the-european-banking-union-22>
10. Banking & Insurance. (2015a, 18. februar). *The Single Supervisory Mechanism: Great achievement but still a long way to go*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.finance.sia-partners.com/20150218/the-single-supervisory-mechanism-great-achievement-but-still-a-long-way-to-go>
11. Banking & Insurance. (2015b, 4. marec). *The Single Resolution Mechanism: European in life and in death*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.finance.sia-partners.com/20150304/the-single-resolution-mechanism-european-in-life-and-in-death>
12. Banking & Insurance. (2015c, 18. marec). *Deposit Guarantee Schemes: The Road to pan-European Depositor Protection*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://en.finance.sia-partners.com/20150318/deposit-guarantee-schemes-the-road-to-pan-european-depositor-protection#sthash.bSTZECpS.dpuf>
13. Banking & Insurance. (2016, 6. februar). *EU-wide guarantees for bank depositors: European Deposit Insurance Scheme*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.finance.sia-partners.com/eu-wide-guarantees-bank-depositors-european-deposit-insurance-scheme>

14. Barth, J. B., Lee, C., & Phumiwasana, T. (2013). Deposit Insurance Schemes. V Lee, C., & Lee, A. (ur.), *Encyclopedia of Finance* (str. 207-212). New York: Springer.
15. Basel Committee on Banking Supervision. (2009). *International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring*. Consultative Document. Basel: Basel Committee on Banking Supervision.
16. Basel Committee on Banking Supervision. (2013). *Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools*. Basel: Basel Committee on Banking Supervision.
17. Beck, T. (2000). Deposit Insurance as Private Club: The Case of Germany. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 42(4), 701–719.
18. Bernet, B., & Walte, S. (2009). *Design, Structure and Implementation of a Modern Deposit Insurance Scheme*. Vienna: SUERF – The European Money and Finance Forum.
19. Bijlsma, M. (2015, 8. september). The EMU needs a stronger Banking Union, but must get it right. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://blogs.ft.com/brusselsblog/files/2015/09/Nonpaperfinal_20150910091345.pdf
20. Blair, C. E., Carns, F., & Kushmeider, R. M. (2006) Instituting a deposit insurance system: Why? How? *Journal of Banking Regulation*, 8(1), 4–19.
21. Bluedorn, J. (2015, 12. avgust). Should new EU countries join the banking union before the Euro. *World Economic Forum*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://agenda.weforum.org/2015/08/should-new-eu-countries-join-the-banking-union-before-the-euro/>
22. Boccuzzi, G. (2014, 22. oktober) Updated core principles to strenghten financial stability architecture. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://slideplayer.com/slide/5258335/#>
23. Bofinger, P., Buch, C. M., Feld, L. P., Franz, W., & Schmidt, C. M. (2012, 12. november). From the internal market to a banking union: A proposal by the German Council of Economic Experts. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.voxeu.org/article/internal-market-banking-union-proposal-german-council-economic-experts>
24. Bosly, T., & Verhaegen, D. (2014, 31. marec). Deposit guarantee schemes in the Banking Union. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9dd1cc6b-3a22-4093-9264-9288b4d17ef0>
25. Brearley, R. A., Clark, A., Healey, J., Hoggarth, G., Llewellyn, D. T., Shu, C., Sinclair, P., & Soussa, F. (2001). *Financial Stability and Central Banks: A Global Perspective*. New York: Routledge.
26. Brunsdon, J. (2015, 11. november). Brussels plans deposit guarantee fund by 2024. *Financial times*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/702b7f8c-888e-11e5-90de-f44762bf9896.html#axzz3vtS8Ac00>

27. Bundesministerium der Finanzen. (2015, 18. december). Europäische Wirtschafts- und Finanzpolitik. Rückblick auf die Sitzungen der Eurogruppe und des ECOFIN-Rates am 7. und 8. Dezember 2015 in Brüssel. *Monat Bericht*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Monatsberichte/2015/12/Inhalte/Kapitel-4-Wirtschafts-und-Finanzlage/4-6-europaeische-wirtschafts-und-finanzpolitik.html>
28. Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken, Finanzgruppe Deutscher Sparkassen und Giroverband. (2015, 14. julij). *Credibile deposit protection requires reliable EU policy*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu [http://www.bvr.de/p.nsf/0/5A8F08BBCBA43577C1257E74004AE589/\\$file/mutualization-of-dips-eurozone.pdf](http://www.bvr.de/p.nsf/0/5A8F08BBCBA43577C1257E74004AE589/$file/mutualization-of-dips-eurozone.pdf)
29. Campbell, A., & LaBrosse, J. R. (2006). Challenges for deposit insurers in resolving bank failures. *Journal of Banking Regulation*, 8(1), 1–3.
30. Cannas, G., Cariboni, J., Veisari, L. K., & Pagano, A. (2014). *Updated estimates of EU eligible and covered deposits*. Ispra: Joint Research Centre.
31. Cariboni, J., Joossens, E., & Uboldi, A. (2010). The promptness of European Deposit Protection Schemes to face banking failures. *Journal of Banking Regulation*, 11(3), 191–209.
32. Centre for European Policy Studies. (2014). *ECB Banking Supervision and Beyond*. Bruselj: Centre for European Policy.
33. Chesini, G., & Giaretta, E. (2015). *Towards a pan european deposit guarantee scheme. How bank riskiness is relevant in the scheme?* Verona: University of Verona.
34. Chu, K. H. (2011). Deposit Insurance and Banking Stability. *Cato Journal*, 31(1), 99–117.
35. Colaert, V. (2015). Deposit Guarantee Schemes in Europe: Is the Banking Union in need of a Third Pillar? *European Company and Financial Law Review*. 1(3), 1–39.
36. Committee of European Banking Supervisors. (2005). *CEBS technical advice on a review of aspects related to deposit guarantee schemes*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.eba.europa.eu/documents/10180/16106/DGS_Advice.pdf
37. Credit Suisse. (2012, 3. oktober). *European Banks*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu https://doc.research-and-analytics.csfb.com/docView?language=ENG&source=emfromsendlink&format=PDF&document_id=1000735251&extdocid=1000735251_1_eng_pdf&serialid=A6UROn6tcjL7uTyyjtIH0DoM33WccZK2y6AtMhQptgk%3d
38. Demary, M. (2015, 25. november). Mutualisation of Losses Will Not Improve Bank Soundness. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://www.iwkoeln.de/en/iw-news/beitrag/deposit-insurance-scheme-mutualisation-of-losses-will-not-improve-bank-soundness-254327>

39. Demirguc-Kunt, A., & Detragiache, E. (2000). Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? *IMF Working Paper*, (3), 1–29.
40. Demirgüç-Kunt, A., & Detragiache, E. (2002). Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation. *Journal of Monetary Economics*, 49(7), 1373–1406.
41. Demirguc-Kunt, A., Kane, E., & Laeven, L. (2008). *Deposit Insurance around the World. Issues of Design and Implementation*. The MIT Press: London.
42. Demirguc-Kunt, A., Kane, E., & Leaven, L. (2014). Deposit Insurance Around the World: A Comprehensive Analysis and Database. *Journal of Financial Stability*, 20(oktober 2015), 155–183.
43. Demirguc-Kunt, A., Karacaovali, B., & Leaven, L. (2013). Deposit Insurance dataset. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:23582743~pagePK:64214825~piPK:64214943~theSitePK:469382,00.html>
44. Deutsche Bundesbank. (2015, 24. september). *Weidmann: single deposit guarantee scheme premature*. Najdeno 11. januarja 2015 na spletnem naslovu https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Topics/2015/2015_09_24_weidmann_single_deposit_guarantee_scheme_premature.html
45. Diamond, D., & Dybvig, P. (1983). Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity. *Journal of Political Economy*, 91(3), 401–419.
46. Direktiva 2009/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o spremembah Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje kritja in rokov za izplačilo. *Uradni list EU*, št. 68/2009.
47. Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES. *Uradni list EU*, št. 176./2013.
48. Direktiva 2014/49/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o sistemih jamstva za vloge. *Uradni list EU*, št. 173/2014.
49. Direktiva 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta. *Uradni list EU*, št. 173/2014.
50. Direktiva 94/19/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog. *Uradni list EU*, št. 135/1994.
51. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act. *Uradni list ZDA*, št. 111–203 (07/21/2010).
52. Dombret, A. (2015, 21. december). European deposit insurance scheme: well-intentioned but altogether premature. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu

- https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Standardartikel/Press/Contributions/2015_12_21_dombret_handelsblatt.html
53. Europa. (b.l.). *Medinstitucionalni slogovni priročnik*. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu <http://publications.europa.eu/code/sl/sl-370100.htm>
  54. European Association of Cooperative Banks. (2015, 16. oktober). *Cooperative Banks concerned about plans for a European Deposit Insurance (Re-insurance) System Initiative*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.globalcube.net/clients/eacb/content/medias/publications/position_papers/Banking_Supervision/15-059_EDIS_letter_to_Mr_Juncker.pdf
  55. European Association of Cooperative Banks. (2016, 8. marec). *EACB Comments on the Commission Proposal on European Deposit Insurance Scheme*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.globalcube.net/clients/eacb/content/medias/publications/position_papers/Banking_Supervision/FINAL_EACB_Comment_Paper_on_EDIS_08032016.pdf
  56. European Banking Authority. (b.l.). *EU-wide transparency exercise results*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-wide-transparency-exercise/2015/results>
  57. European Banking Authority. (2014, 26. oktober). *Results of 2014 EU-wide stres test*. London: European Banking Authority.
  58. European Banking Authority. (2015a, 28. maj). *Guidelines on methods for calculating contributions to deposit guarantee schemes*. London: European Banking Authority.
  59. European Banking Authority. (2015b, 25. november). *Report – 2015 EU-wide transparency exercise*. London: European Banking Authority.
  60. European Banking Authority. (2016, 15. februar). *Guidelines on Cooperation Agreements between Deposit Guarantee Schemes under Directive 2014/49/EU*. London: European Banking Authority.
  61. European Banking Federation. (2015, 4. november). *EBF Preliminary views on Banking Union and deposit insurance*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.ebf-fbe.eu/wp-content/uploads/2015/11/EBF_016371F-EBF-Preliminary-views-on-Banking-Union-and-Deposit-Insurance-v6-final.pdf
  62. European Commission. (b.l. a). *A stronger Banking union*. Najdeno 12. februarja 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/archives/2012/06/20120626_speeches_2_en.htm
  63. European Commission. (b.l. b). *Banking union*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/index_en.htm
  64. European Commission. (2009). *Investigating the efficiency of EU Deposit Guarantee Schemes*. Ispra: European Commission.
  65. European Commission. (2010a, 12. julij). *Impact Assessment accompanying document to the Proposal for a Directive .../.../EU of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the Report from the Commission to the*

- European parliament and to the Council review of directive 94/19/EC on deposit guarantee schemes.* Brussels: European Commission.
66. European Commission. (2010b, 12. julij). *Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes.* Report from the Commission to the European parliament and to the Council. Brussels: European Commission.
  67. European Commission. (2010c, 12. julij). Commission proposes package to boost consumer protection and confidence in financial services. *European Commission - Fact Sheet.* Brussels: European Commission.
  68. European Commission. (2011). *The effects of temporary State aid rules adopted in the context of the financial and economic crisis.* Commission Staff Working Paper. Brussels: European Commission.
  69. European Commission. (2012, 26. junij). *Speech by President Barroso ahead of the European Council: »Moving Europe Forward«.* Najdeno 12. februarja 2016 na spletnem naslovu http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-494_en.htm?locale=en
  70. European Commission. (2013, 16. julij). Capital Requirements – CRD IV/CRR – Frequently Asked Questions. *European Commission - Press release.* Brussels: European Commission.
  71. European Commission. (2014a, 15. april). *Updated version of first memo published on 15 April 2014: Deposit Guarantee Schemes - Frequently Asked Questions.* Brussels: European Commission.
  72. European Commission. (2014b, 19. december). Update - Single Resolution Board top management posts: frequently asked questions. *European Commission - Fact Sheet.* Brussels: European Commission.
  73. European Commission. (2015a, 22. junij). *Completing Europe's Economic and Monetary Union.* Brussels: European Commission.
  74. European Commission. (2015b, 24. november). *A Stronger Banking Union.* Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/banking-union/european-deposit-insurance-scheme/151124-factsheets_en.pdf
  75. European Commission. (2015c, 24. november). Updated version of first memo published on 15/04/2014 - Banking Union: restoring financial stability in the Eurozone. *European Commission - Fact Sheet.* Brussels: European Commission.
  76. European Commission. (2015d, 24. november). A European Deposit Insurance Scheme (EDIS) – Frequently Asked Questions. *European Commission - Fact Sheet.* Brussels: European Commission.
  77. European Commission. (2015e, 24. november). *Proposal for a Regulation of the European parliament and of the Council amending Regulation (EU) 806/2014 in order to establish a European Deposit Insurance Scheme.* Brussels: European Commission, 2015.

78. European Commission. (2015f, 24. november). A stronger Banking Union: New measures to reinforce deposit protection and further reduce banking risks. *European Commission - Press release*. Brussels: European Commission.
79. European Commission. (2015g 10. december). Financial Services: Commission requests 10 Member States to implement EU rules on Deposit Guarantee Schemes. *European Commission - Press release*. Brussels: European Commission.
80. European Council. (2015, 8. december). *Statement on Banking Union and bridge financing arrangements for the Single Resolution Fund*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/08-statement-by-28-ministers-on-banking-union-and-bridge-financing-arrangements-to-srf/>
81. European Parliamentary Research Service. (2015a, 15. april). *Mapping the Cost of Non-Europe, 2014–19*. Brussels: European Parliament.
82. European Parliamentary Research Service. (2015b). *The Cost of Non-Europe of an incomplete Economic and Monetary Union*. Brussels: European Parliament.
83. European Political Strategic Centre. (2015a, 9. november). Further Risk Reduction in the Banking Union. *Five Presidents' Report Series*. (Št. 3). Bruselj: European Political Strategic Centre.
84. European Political Strategic Centre. (2015b, 9. november). Towards a European Deposit Insurance Scheme. *Five Presidents' Report Series*. (Št. 3). Bruselj: European Political Strategic Centre.
85. Eurostat. (b.l.). *Gross domestic product at market prices*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en> naslovu
86. Evropska komisija (2012, 12. september). *Časovni načrt za uvedbo bančne unije*. Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu in Svetu. Bruselj: Evropska komisija.
87. Evropska komisija (2015, 21. oktober). *Sporočilo komisije o korakih za dokončanje ekonomske in monetarne unije*. Bruselj: Evropska komisija.
88. Federal Deposit Insurance Act. *Uradni list ZDA*, št. 107-56, 108-48.
89. Gerhardt, M., & Lannoo, K. (2011). *Options for reforming deposit protection schemes in the EU*. Bruselj: European Credit Research Institute.
90. Giaretta, E., & Chesini, G. (2014). Does deposit guarantee scheme increase depositor confidence. An empirical investigation. *Journal of Strategic and International Studies*, 9(4), 76–88.
91. Gómez - Fernández-Aguado, P., Partal - Ureña, A., & Trujillo - Ponce, A. (2015, 11. november). A note on the adequacy of the EU scheme for bank recovery, resolution and deposit insurance in Spain. *Journal of Banking Regulation*. Najdeno 10. julija 2016 na spletnem http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2543231&download=yes naslovu

92. Groeneveld, H. (2009). Towards a Balanced Deposit Guarantee System in Europe. *Forum financier*, 2009(6/7), 419–426.
93. Gros, D., & Schoenmaker, D. (2012a, 11. september). A European Deposit Insurance and Resolution Fund – An Update. *CEPS Policy Brief*. (Št. 283). Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://www.ceps.eu/system/files/PB283%20Deposit%20Insurance.pdf>
94. Gros, D., & Schoenmaker, D. (2012b, 24. september). The case for euro deposit insurance. *CEPR's Policy Portal*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.voxeu.org/article/case-euro-deposit-insurance>
95. Gros, D. (2013, 17. april). Principles of a Two-Tier European Deposit (Re-)Insurance System. *CEPS policy brief*. (Št. 287). Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://www.ceps.eu/system/files/PB%20No%20288%20DG%20Deposit%20Reinsurance.pdf>
96. Gros, G. (2015, 3. december). Completing the Banking Union: Deposit Insurance. *CEPS policy brief* (Št. 335). Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu https://www.ceps.eu/system/files/PB335%20DG%20Completing%20BU_0.pdf
97. Huertas, T. F. (2013., 20. marec). Banking Union. *Bank of Spain Review draft*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.bde.es/f/webbde/GAP/Secciones/SalaPrensa/Agenda/Eventos/13/03mar/Thomas%20Huertas.pdf>
98. International Association of Deposit Insurers. (2013a). *Enhanced Guidance for Effective Deposit Insurance Systems: Deposit Insurance Coverage*. Guidance Paper. Basel: International Association of Deposit Insurers.
99. International Association of Deposit Insurers. (2013b, 10. april). *Evolution of the Deposit Insurance Framework: Design Features and Resolution Regimes*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.iadi.org/2013_Research_Conference/Session_4_Malgorzata_Iwanicz_Drozdowska_Multiple_Deposit_Insurance_Systems.pdf
100. International Association of Deposit Insurers. (2015). *Enhanced Guidance for Effective Deposit Insurance Systems: Ex Ante Funding*. Guidance Paper. Basel: International Association of Deposit Insurers.
101. International Monetary Fund. (2013). *European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation. Technical Note on Deposit Insurance*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
102. International Monetary Fund. (2015). *Slovenia. Technical Assistance Report – Bank Intervention and Resolution and the Deposit Guarantee System*. (Št. 15/292). Washington, D.C.: International Monetary Fund.
103. Iwanicz - Drozdowska, M., Kerlin, J., Smaga, P., & Tomasik, M. (2015). EU guarantee schemes: Status quo and policy implications. *Journal of Banking Regulation*, 16(3), 201–219.

104. Kane, E. (1990). Principal and Agent Problems in S&L Salvage. *Journal of Finance* 45(3),755–764.
105. Kaufman, G. G. (1996). Bank Failures, Systemic Risk, and Bank Regulation. *Cato Journal* 16(1), 17–45.
106. Ketcha, N. J. (1999). Deposit insurance system design and considerations. *BIS Policy Papers*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://www.bis.org/publ/plcy07o.pdf>
107. Khan, A. H. (2012, 2. november). Power of a Deposit Insurance Scheme's Authority and a Banking Crisis. *Journal of Business Administration Research*. 1(2), 88–98.
108. Klefour, N. (2015). Deposit protection system's design and effectiveness. *Journal of Banking Regulation*, 16(1), 51–63.
109. Kostoulas, V. (2015, 17. december). Too early for a European deposit guarantee scheme. Interview with Jens Weidman. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Interviews/2015_12_17_weidmann_nafte_mporiki.html
110. Lastra, R. M. Deposit Insurance. (2011, 13. januar). Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.ecri.be/new/node/215>
111. Lilico, A. (2010). Incentivising boring banking: an alternative approach. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.policyexchange.org.uk/images/publications/incentivising%20boring%20banking%20-%20jun%2010.pdf>
112. Liljedehed, A. (2015, 9. december). Germany reluctant to share risks in european banks. *Euranet plus*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://euranetplus-inside.eu/germany-reluctant-to-share-risks-in-european-banks/>
113. Maccarone, S. (2014, 23. september). Towards the European Banking Union: what future for DGSs? Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.fgdb.ro/assets/resurse/Salvatore-Maccarone_Towards-the-Banking-Union.pdf
114. Majcen, V. (2001). Sistemi jamstva za vloge se razlikujejo. *Bančni vestnik*, 50(6), 2–7.
115. Marini, A. (2015, 11. december). Ideological Clash in ECOFIN on the Deposit Insurance Scheme. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.euinside.eu/en/news/ideological-clash-in-ecofin-on-deposit-insurance-scheme>
116. Marty, O. (2014). Banking Union and Fiscal Capacity: the Case for the ESM as a Fiscal Backstop. V S. Merler (ur.), *Banking Union and Beyond* (str. 13-15). Brussels: Bruegel.
117. Merler, S. (2014). Banking Union: Progresses and Problems. V S. Merler (ur.), *Banking Union and Beyond* (str. 3-7). Brussels: Bruegel.
118. Micajkova, V. (2013). Deposit Insurance in Times of Financial Crisis. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 13(2), 165–176.

119. Moise, N. M., & Ilie, E. (2012). Financial Crisis Impact on Bank Deposits Guarantee. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 1(1), 39–45.
120. Moore, T. (2016, 19. februar). EDIS: A Battle of Three Camps. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.apcoworldwide.com/blog/detail/apcoforum/2016/02/19/edis-a-battle-of-three-camps>
121. Pardo, J. C., Santillana, V., Mirat, P., & Viola, M. (2014, 23. junij). New payments and contributions in the institutional context of the Banking Union. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu https://www.bbva-research.com/wp-content/uploads/2014/06/20140623_New-Payments-Contributions-in-the-BU.pdf
122. Payne, J. (2014). *Deposit Protection Schemes: An Analysis of the EU Position*. Oxford: University of Oxford.
123. Petersen, A. (2014). The Banking Union in a Nutshell. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <https://www.google.si/#q=The+Banking+Union+in+a+Nutshell>
124. Pisani - Ferry, J., & Wolff, G. B. (2012, 14. september). The fiscal implications of a banking union. *Bruegel Policy Brief*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://bruegel.org/2012/09/the-fiscal-implications-of-a-banking-union/>
125. Pollick, M., & Majcen, V. (2010). Finančna kriza spreminja jamstvo za vloge pri bankah (2). *Bančni vestnik*, 59(7–8), 22–29.
126. Pollick, M. (2013). Oblikovanje enotne panevropske jamstvene sheme. *Bančni vestnik*, 62(3), 28–29.
127. Pollick, M. (2014a). Reforma sistema jamstva za vloge. *Bančni vestnik*, 63(5), 9–11.
128. Pollick, M. (2014b). Vloga jamstvene sheme pri reševanju bank. *Bančni vestnik*, 63(10), str. 24–27.
129. Positive Money. (2013, 23. maj). *Two main problems with deposit insurance*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://positivemoney.org/2013/05/two-main-problems-with-deposit-insurance/>
130. Rigau, A. M. (2012, 24. september). First steps towards European unification of deposit guarantee schemes. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.caixabankresearch.com/en/-/1209im-d3-es>
131. Roosebeke, B. V. (2015, 5. november). A Deposit Guarantee Scheme for the Eurozone. Six Prerequisites. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.cep.eu/fileadmin/user_upload/cep.eu/Studien/cepInput_DGS/cepInput_A_Deposit_Guarantee_Scheme.pdf
132. Ruparel, R. (2015, 24. november). European Commission plan for common deposit insurance – dead on arrival? Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://openeurope.org.uk/today/blog/european-commission-plan-for-common-deposit-insurance-dead-on-arrival/>
133. Saunders, A., & Cornett, M. M. (2008). *Financial Institutions Management: A Risk Management Approach* (6th ed.). New York: McGraw-Hill/Irwin.

134. Schich, S., & Kim, B. (2011). Guarantee Arrangements for Financial Promises: How Widely Should the Safety Net be Cast? *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2011(1), 1-35.
135. Schich, S. (2008). Financial Turbulence: Some Lessons Regarding Deposit Insurance. *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2008(1), 55–79.
136. Schich, S. (2009). Challenges Associated with the Expansion of Deposit Insurance Coverage during Fall 2008. *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal*, 3(2009-20), 1–23.
137. Schoemaker, D., & Wolff, G. B. (2015, 8. oktober). What options for European deposit insurance? Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://bruegel.org/2015/10/what-options-for-european-deposit-insurance/>
138. Schuknecht, L. (2016, 8. februar). An insurance scheme that only ensures problems. *Frankfurter Allgemeine*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://blogs.faz.net/fazit/2016/02/08/an-insurance-scheme-that-only-surens-problems-7298/>
139. Shin, H. S. (2009). Reflections on Northern Rock: The Bank Run That Heralded the Global Financial Crisis. *Journal of Economic Perspectives*, 23(1). 101–119.
140. Sicilia, J., De Lis, S. F., & Rubio, A. (2013, oktober). Banking Union: integrating components and complementary measures. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu https://www.bbva-research.com/wp-content/uploads/migrados/WP_1328_tcm348-404382.pdf
141. Smaghi, L. B. (2015, 8. december). A common guarantee scheme is vital for eurozone banking union. *Financial Times*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://blogs.ft.com/the-exchange/2015/12/08/common-insurance-scheme-is-vital-for-eurozone-banking-union/>
142. Terták, E., & Szélag, K. (2010). The Financial Crisis and the Reform of Deposit Guarantee Schemes in the EU. *Bezpieczny Bank*, 41(2), 104–120.
143. Terták, E. (2010, 21. maj). Financial Crisis and Deposit Guarantee Schemes in the EU. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:bt5JHJp2DeYJ:https://www.bfg.pl/sites/default/files/elemer_tertak_presentation_0.ppt+&cd=2&hl=sl&ct=clnk&gl=si
144. Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012. *Uradni list EU*, št. 176./2013.
145. Verband der Auslandsbanken in Deutschland e.V. (b.l.). *Deposit Guarantee Schemes*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.vab.de/English/depolsit/>
146. Wallace, T. (2015, 3. julij). Savers hit as Bank cuts protection on deposits to £75,000 for first time since financial crisis. *Telegraph*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.telegraph.co.uk/finance/bank-of-england/11715807/Banks-to-cut-protection-on-deposits-to-75000-from-January.html>

147. Wolff, G. B. (2016, 5. januar). Getting eurozone deposit insurance right promises benefits. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://bruegel.org/2016/01/getting-eurozone-deposit-insurance-right-promises-benefits/>
148. World Bank. (b.l.). Data. Bank nonperforming loans to total gross loans. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://data.worldbank.org/indicator/FB.AST.NPER.ZS>
149. Wruuck, W. (2014, 19. december). Deposit guarantee reform in Europe: A systemic perspective. *Deutsche Bank Research*. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu https://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000347273/Deposit+guarantee+reform+in+Europe%3A+A+systemic+per.pdf
150. Wruuck, W. (2015, 19. avgust). Deposit insurance in the Banking Union: Options for the third pillar. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu https://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000360963/Deposit_insurance_in_the_Banking_Union%3A_Options_fo.pdf
151. Zuluaga, D. (2015, 25. november). The Eurozone's deposit insurance scheme creates more problems than it solves. Najdeno 11. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.iea.org.uk/blog/the-eurozone%E2%80%99s-deposit-insurance-scheme-creates-more-problems-it-solves>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: Seznam kratic	1
PRILOGA 2: Prednosti in slabosti ex post in ex ante financiranja	2
PRILOGA 3: Enotna knjiga pravil	3
PRILOGA 4: Primerjalna analiza zgodovinske ureditve sistema jamstva za vloge.....	4
PRILOGA 5: Stroškovni vidik kritja.....	5
PRILOGA 6: Stroškovni vidik financiranja	8
PRILOGA 7: Koncentracija sredstev v bančnem sektorju.....	10
PRILOGA 8: Število sistemov jamstva za vloge	11
PRILOGA 9: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge po posameznih državah članicah Evropske unije	14
PRILOGA 10: Analiza različnih višin kritja	16
PRILOGA 11: Neposredne neto izpostavljenosti bank po državnem izdajatelju – skupne pozicije in pozicije domačih bank.....	18

PRILOGA 1: Seznam kratic

Tabela 1: Seznam kratic

Države članice Evropske unije	Razno
AT – Avstrija	BDP – Bruto domači proizvod
BE – Belgija	ECB – Evropska centralna banka
BG – Bolgarija	EMN – Enotni mehanizem nadzora
CY – Ciper	EMR – Enotni mehanizem za reševanje
CZ – Češka Republika	EMS – Evropski mehanizem za stabilnost
DE – Nemčija	ESJV – Evropski sistem jamstva za vloge
DK – Danska	EU – Evropska unija
EE – Estonija	EUR – evro
EL – Grčija	SJV – Sistem jamstva za vloge
ES – Španija	
FI – Finska	
FR – Francija	
HR – Hrvaška	
HU – Madžarska	
IE – Irska	
IT – Italija	
LT – Litva	
LU – Luksemburg	
LV – Latvija	
MT – Malta	
NL – Nizozemska	
PL – Poljska	
PT – Portugalska	
RO – Romunija	
SE – Švedska	
SI – Slovenija	
SK – Slovaška	
UK – Velika Britanija	

Vir: Povzeto in prirejeno po Europa, Države članice, b.l.

PRILOGA 2: Prednosti in slabosti ex post in ex ante financiranja

Tabela 1: Prednosti in slabosti ex post in ex ante financiranja

Lastnost	Financiranje		Komentar
	Ex post	Ex ante	
Prispevek s strani propadajočih bank	-	+	Propadajoča banka ne prispeva sredstev v okviru ex post financiranja. Breme izplačil kritih vlog nosijo preostale banke, kar ni pravično. Prednost ex ante financiranja je v tem, da so vključene vse banke.
Tveganje moralnega hazarda	-	+	Ex ante financiranje zmanjšuje moralni hazard, obenem pa se premije lahko izračunavajo na podlagi tveganj. Pri ex post financiranju propadajoča banka ne prispeva k izplačilu, zato je tveganje moralnega hazarda večje.
Tržna disciplina	+	-	Ex post financiranje lahko spodbudi nadzor s strani kreditnih institucij ter tako povečuje tržno disciplino.
Razpoložljivost sredstev za produktivno uporabo v gospodarstvu	+	-	Pri ex post financiranju se lahko sredstva uporabljajo za druge namene oziroma so na voljo za tvegane naložbe in posojila. Pri ex ante financiranju se lahko sredstva uporabljajo samo za naložbe z nizkim tveganjem, kot so npr. državne obveznice. Ex post financiranje ima posledično konkurenčno prednost, saj ex ante financiranje posledično povzroča oportunitetne stroške.
Razpoložljivost sredstev v primeru potrebe	-	+	Pri ex ante financiranju so sredstva takoj na razpolago, ko nastopi potreba, pri ex post financiranju pa ne.
Hitra izplačila vlog v primeru propada banke	-	+	Ex post financiranje lahko potencialno zamuja z izplačili ali potrebuje zadolževanje, dokler ne zbere dovolj prispevkov.
Stabilizacijski učinek na finančni sistem	-	+	Ex post financiranje lahko predstavlja vir nezaupanja in nestabilnosti, ker ne omogoča takojšnjega izplačila vlog. Ex ante financiranje lahko spodbudi zaupanje in povečuje finančno stabilnost.
Stroški upravljanja	+	-	Pri ex-post financiranju ni stroškov upravljanja sredstev, saj ni potrebno angažirati upravljavca sheme. Pri ex ante financiranju lahko banke stroške upravljanja sklada prenašajo na vlagatelje.
Procikličnost	-	+	Ex post financiranje ima lahko prociklične učinke, če so delujoče banke dodatno obremenjene v času finančne krize.

Legenda: Znak + pomeni prednost, znak - pomeni slabost pri proučevani lastnosti.

Vir: Povzeto in prirejeno po M. Ahtik, 2012a; B. Bernet & S. Walte, 2009; V. Colaert, 2015; Committee of European Banking Supervisors, 2005; European Commission, 2010a; H. Groeneveld, 2009; International Monetary Fund, 2013; M. Iwanicz - Drozdowska et al., 2015; J. Payne, 2014; M. Pollick & V. Majcen, 2010; S. Schich, 2008.

PRILOGA 3: Enotna knjiga pravil

Enotna knjiga pravil, poleg Direktive 2014/49/EU, temelji še na treh predpisih, ki so povzeti v nadaljevanju.

V okviru **Direktive 2013/36/EU** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (Ur.l. EU, št. 176./2013) in **Uredbe (EU) št. 575/2013** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (Ur.l. EU, št. 176./2013) so bile uvedene strožje bonitetne zahteve za banke. Zmogljivost bank za obvladovanje neugodnih pretresov se je okrepila, in sicer s povečanjem kakovosti in količine kapitala, razširitvijo kritja tveganj, omejitvijo finančnega vzvoda ter izboljšanjem upravljanja in preglednosti poslovanja (Evropska komisija, 2015). Višje kapitalske zahteve bodo zmanjšale verjetnost bančnih (Sicilia, De Lis, & Rubio, 2013).

V skladu **Direktivo 2014/59/EU** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (Ur.l. EU, št. 173/2014) je bil vzpostavljen nov okvir za sanacijo in reševanje bank, ki propadajo ali bodo verjetno propadle. Ta okvir bo državam članicam omogočil, da zaščitijo davkoplačevalce s pravočasnim in urejenim obvladovanjem bančnih kriz (Evropska komisija, 2015). Sprejetje Direktive 2014/49/EU pomeni za države članice v prihodnje stroške za davkoplačevalce zaradi zahtevanega reševanja z zasebnimi sredstvi (angl. *bail-in*) (Sicilia et al., 2013).

PRILOGA 4: Primerjalna analiza zgodovinske ureditve sistema jamstva za vloge

Tabela 1: Primerjalna analiza zgodovinske ureditve sistema jamstva za vloge v Evropski uniji

	Direktiva 94/19/ES	Direktiva 2009/14/ES	Direktiva 2014/49/EU
Datum sprejetja in implementacije direktive	30. 5. 1994; 1. 7. 1995	11. 3. 2009; 30. 6. 2009	16. 4. 2014; 3. 7. 2015
Udeležba v SJV	Možnost izključitve institucije, če je slednja del alternative jamstvene sheme.		Obvezna za vse kreditne institucije (brez izjem).
Upravičeni vlagatelji	Izključene so vloge zavarovalnic, finančnih institucij, javnih organov, kolektivnih naložbenih podjetij, pokojninskih skladov, itn.		Vključeni so privatni posamezniki in nefinančna podjetja. Finančne institucije in javni organi so izključeni.
Kritje	Maksimalno 20.000 ECU (možnost neomejenega kritja)	Kritje vsaj 50.000 EUR ter do 31. 12. 2010 kritje v višini 100.000 EU (ni izključeno neomejeno kritje)	Maksimalno 100.000 EUR (neomejeno kritje ni možno)
Financiranje			Ex ante financiranje v višini 0,8 % kritih vlog ter ex post financiranje do višine 0,5 % kritih vlog
Izračun prispevkov			Tveganju prilagojeni prispevki
Izplačila vlog	Enaindvajset dni za nadzornike, da določijo nezmožnost izplačevanja vlog ter tri mesece za izplačilo kritih vlog z možnim podaljšanjem na devet mesecev.	Pet dni za nadzornike, da določijo nezmožnost izplačevanja vlog ter dvajset dni za izplačilo kritih vlog z možnim podaljšanjem za deset dni.	Pet dni za nadzornike, da določijo nezmožnost izplačevanja vlog ter sedem dni za izplačilo kritih vlog.
Čezmejno sodelovanje	Hčerinske družbe sodelujejo v gostiteljevih SJV, podružnice v matičnih SJV.		Lokalni SJV služijo kot enotna kontaktna točka. Prostovoljno sodelovanje med SJV.

Vir: Povzeto in prirejeno po Direktivi 94/19/ES; Direktivi 2009/14/ES; Direktivi 2014/49/EU.

PRILOGA 5: Stroškovni vidik kritja

Tabela 1: Potencialni vpliv harmoniziranega kritja na prispevke bank v Evropski uniji, 2007

	Kritje v 2007 (v EUR)	Prispevki v 2008 (v tisoč EUR)	Kritje 50.000 EUR	Kritje 100.000 EUR	Kritje 150.000 EUR	Kritje 200.000 EUR
			Novi prispevki (v tisoč EUR)			
AT	20.000	0	0	0	0	0
BE	20.000	50.895	65.168	80.203	90.752	99.784
BG	20.452	69.893	87.200	117.579	141.980	160.090
CY	22.222	24.656	30.528	44.721	54.247	60.979
CZ	25.000	63.969	78.708	96.002	108.991	119.109
DE	22.222	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
DK	40.000	0	0	0	0	0
EE	20.000	16.341	24.255	27.168	28.721	31.531
EL	20.000	602.109	512.369	626.505	688.027	735.952
ES	20.000	412.500	564.198	699.799	791.322	865.068
FI	25.000	39.668	62.979	74.599	80.717	84.952
FR	70.000	95.400	83.646	101.590	113.230	122.298
HU	23.600	3.897	4.339	5.292	6.008	6.566
IE	22.222	143.300	192.943	236.939	265.284	287.484
IT	103.291	0	0	0	0	0
LT	17.377	n.p.	65.946	73.007	77.922	81.751
LU	20.000	0	0	0	0	0
LV	15.000	24.334	37.275	55.234	70.391	82.748
MT	22.222	713	1.400	1.694	1.820	1.905
NL	40.000	0	0	0	0	0
PL	22.500	n.p.	51.892	63.294	71.857	78.528
PT	25.000	47.877	55.000	68.181	77.963	86.369
RO	20.000	24.962	32.069	34.702	38.021	40.803
SE	26.479	58.694	99.035	148.980	183.093	209.000
SI	22.000	0	0	0	0	0
SK	20.000	37.241	46.201	56.353	63.977	69.916
UK	47.700	0	0	0	0	0
EU	-	1.812.589	2.185.150	2.611.841	2.954.323	3.224.831

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, *Potential impact of the harmonised coverage levels on bank contributions to DGS, 2010a, str. 106.*

Tabela 2: Potencialni vpliv harmoniziranega kritja na dobičke banke v Evropski uniji, 2007

Država	Kritje (v %)			
	50.000 EUR	100.000 EUR	150.000 EUR	200.000 EUR
BE	-1,01	-2,07	-2,81	-3,45
BG	-3,34	-9,21	-13,92	-17,42
CY	-0,68	-2,33	-3,43	-4,21
CZ	-1,55	-3,36	-4,72	-5,79
EE	-11,13	-15,23	-17,42	-21,37
EL	3,19	-0,87	-3,05	-4,76
ES	-2,05	-2,43	-3,21	-3,83
FR	0,05	-0,03	-0,08	-0,11
HU	-0,04	-0,13	-0,19	-0,24
IE	-3,43	-6,47	-8,43	-9,96
LV	-4,75	-11,35	-16,91	-21,45
MT	-0,41	-0,58	-0,66	-0,71
PT	-0,29	-0,83	-1,24	-1,58
RO	-1,83	-2,51	-3,37	-4,08
SE	-0,81	-1,82	-2,50	-3,02
SK	-2,22	-4,73	-6,62	-8,09
EU	-1,89	-4,00	-5,53	-6,88

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, *Potential impact of the harmonised coverage levels on operating profits of banks, 2010a, str. 107.*

Tabela 3: Potencialni vpliv harmoniziranega kritja na vlagatelje v Evropski uniji, 2007

	Povečanja obrestnih mer za prihranke (v %)				Dodatne bančne provizije na tekoče račune (v EUR na leto na račun)			
	Kritje				Kritje			
	50.000 EUR	100. 000 EUR	150.000 EUR	200.000 EUR	50.000 EUR	100. 000 EUR	150.000 EUR	200.000 EUR
AT	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
BE	0,006	0,013	0,017	0,021	0,63	1,29	1,76	2,16
BG	0,105	0,290	0,438	0,548	1,65	4,54	6,86	8,59
CY	0,010	0,034	0,050	0,061	1,97	6,74	9,94	12,20
CZ	0,019	0,042	0,059	0,073	0,95	2,06	2,90	3,55
DE	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
DK	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
EE	0,122	0,166	0,190	0,233	3,88	5,31	6,08	7,46
ES	0,030	0,035	0,046	0,055	2,77	3,29	4,34	5,18
FI	0,025	0,037	0,044	0,048	2,06	3,09	3,63	4,00
FR	n.p.	0,000	0,001	0,002	n.p.	0,05	0,13	0,20
GR	n.p.	n.p.	0,053	0,082	n.p.	n.p.	3,59	5,59
HU	0,001	0,003	0,005	0,006	0,03	0,08	0,12	0,16
IE	0,024	0,046	0,060	0,071	5,37	10,13	13,20	15,60
IT	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
LT	0,173	0,238	0,284	0,319	2,37	3,26	3,88	4,37
LU	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
LV	0,108	0,258	0,385	0,488	5,65	13,49	20,11	25,51
MT	0,010	0,015	0,016	0,018	0,79	1,12	1,27	1,36
NL	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
PL	0,003	0,016	0,025	0,033	0,04	0,18	0,28	0,36
PT	0,005	0,015	0,022	0,028	0,31	0,89	1,32	1,69
RO	0,026	0,036	0,048	0,059	0,15	0,21	0,28	0,34
SE	0,016	0,035	0,048	0,058	2,07	4,62	6,37	7,70
SI	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
SK	0,050	0,106	0,148	0,181	1,14	2,42	3,39	4,14
UK	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
EU	0,043	0,077	0,102	0,125	1,87	3,49	4,71	5,80

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Potential impact of the harmonised coverage levels on depositors, 2010a, str. 108.

PRILOGA 6: Stroškovni vidik financiranja

Tabela 1: Scenarij B za financiranje sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji pri ciljni ravni 1,96 %

	Ex-ante sredstva zbrana v 10 letih (v tisoč EUR)	Ex-ante prispevki zbrani letno v 10 letih (v tisoč EUR)	Povečanje letnih ex ante prispevkov v primerjavi z letom 2008 (v %)	Znižanje dobičkov bank (v %)	Znižanje obrestnih mer za varčevanje (v %)	Povišanje nadomestil bank za tekoči račun (v EUR)
BE	3.882.211	311.721	512	-17,58	0,111	11,50
BG	241.863	n.p.	n.p.	13,50	n.p.	n.p.
CZ	1.111.641	80.715	26	-1,76	0,022	1,08
DK	2.750.410	226.100	n.p.	-6,86	n.p.	n.p.
DE	38.630.767	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
EE	112.430	n.p.	n.p.	22,99	n.p.	n.p.
IE	3.784.456	325.836	127	-14,98	0,090	19,75
GR	2.351.713	140.953	-77	16,37	0,000	0,00
ES	11.987.991	548.527	33	-1,15	0,017	1,56
FR	25.953.140	2.432.914	2450	-9,92	0,132	17,21
IT	8.443.348	844.335	n.p.	-9,01	n.p.	n.p.
CY	868.975	86.058	249	-7,12	0,104	20,63
LV	175.907	8.031	-67	5,99	0,000	0,00
LT	156.783	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
LU	2.379.216	237.922	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
HU	652.992	40.430	937	-3,30	0,082	2,14
MT	129.879	12.302	1626	-5,55	0,172	13,26
NL	7.624.374	762.437	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
AT	3.418.953	341.895	n.p.	-16,26	n.p.	n.p.
PL	1.574.351	84.310	n.p.	n.p.	0,039	0,43
PT	2.037.485	66.025	38	-0,75	0,013	0,80
RO	553.660	33.416	34	-1,57	0,031	0,18
SI	248.697	24.870	n.p.	-8,29	n.p.	n.p.
SK	396.501	41.905	13	-1,33	0,026	0,59
FI	1.342.277	79.328	100	n.p.	0,042	3,51
SE	3.686.872	186.513	218	-2,61	0,049	6,54
UK	24.518.359	2.451.836	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
EU	149.015.250	9.368.379	393	-2,46	0,067	7,08

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Harmonized scenarios on DGS funding, 2010a, str. 133–138.

Tabela 2: Potencialni stroški sistema jamstva za vloge pri reševanju banke v Evropski uniji

Razmere	Izplačilo SJV do višine 0,36 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 1 letu)		Izplačilo SJV do višine 1,96 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 10 letih)		Izplačilo SJV do višine 7,25 % upravičenih vlog (sredstva zbrana v 10 letih)	
	1*	2	2**	1	1	2
AT	570.807	761.075	3.107.724	4.143.632	11.495.40	15.327.212
BE	631.800	842.400	3.439.800	4.586.400	12.723.750	16.965.000
BG	44.424	59.232	241.863	322.484	894.646	1.192.861
CY	159.608	212.810	868.975	1.158.634	3.214.321	4.285.762
CZ	204.619	272.826	1.114.038	1.485.384	4.120.803	5.494.404
DE	6.386.926	8.515.901	34.773.262	46.364.349	128.625.585	171.500.780
DK	526.462	701.950	2.866.294	3.821.726	10.602.364	14.136.485
EE	17.586	23.448	95.745	127.660	354.158	472.211
EL	439.086	585.449	2.390.581	3.187.442	8.842.712	11.790.282
ES	2.201.876	2.935.835	11.987.991	15.983.988	44.343.335	59.124.446
FI	254.033	338.711	1.383.070	1.844.093	5.115.947	6.821.262
FR	4.766.903	6.355.871	25.953.140	34.604.187	96.000.135	128.000.180
HU	119.937	159.916	652.992	870.656	2.415.405	3.220.540
IE	548.989	731.985	2.988.938	3.985.251	11.056.021	14.741.361
IT	1.550.819	2.067.759	8.443.348	11.257.797	31.231.772	41.642.363
LT	29.254	39.006	159.274	212.366	589.152	785.536
LU	280.718	374.291	1.528.353	2.037.804	5.653.347	7.537.796
LV	32.309	43.079	175.907	234.543	650.676	867.568
MT	18.168	24.224	98.914	131.886	365.882	487.843
NL	1.203.109	1.604.145	6.550.259	8.733.679	24.229.275	32.305.699
PL	245.176	326.901	1.334.845	1.779.794	4.937.566	6.583.422
PT	374.232	498.976	2.037.485	2.716.647	7.536.615	10.048.820
RO	72.731	96.975	395.982	527.976	1.464.730	1.952.973
SE	700.344	933.792	3.812.985	5.083.980	14.104.155	18.805.539
SI	41.662	55.549	226.826	302.434	839.023	1.118.697
SK	48.681	64.908	265.041	353.388	980.381	1.307.175
UK	3.563.336	4.751.115	19.400.385	25.867.180	71.761.628	95.682.170
EU	25.033.595	33.378.127	36.294.018	181.725.357	504.148.791	672.198.388

Legenda: * Vpliv v normalnih časih, ko so prispevki zbrani z ex ante financiranjem; ** vpliv v kriznih časih, ko so prispevki zbrani z ex ante in ex post financiranjem.

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Potential total costs of setting a target level for dgs under various scenarios, 2010a, str. 125–127.

PRILOGA 7: Koncentracija sredstev v bančnem sektorju

Priloga 1: Delež petih največjih kreditnih institucij v Evropski uniji, 2013–2014

	Delež petih največjih kreditnih institucij (v %)		
	2012	2013	2014
Belgija	66,3	64,0	65,8
Bolgarija	50,4	49,9	55,0
Češka republika	61,5	62,8	61,3
Danska	65,6	68,4	68,1
Nemčija	33,0	30,6	32,4
Estonija	89,6	89,7	89,9
Irska	46,4	47,8	47,6
Grčija	79,5	94,0	94,1
Hrvaška	73,9	72,9	72,3
Španija	51,4	54,4	58,3
Francija	44,6	46,7	47,6
Italija	39,7	39,6	40,7
Ciper	62,5	62,3	63,4
Latvija	64,1	64,1	63,6
Litva	83,6	87,1	85,7
Luksemburg	33,1	33,7	32,0
Madžarka	54,0	51,9	52,5
Malta	74,4	76,5	81,5
Nizozemska	82,1	83,8	85,0
Avstrija	36,5	36,7	36,8
Poljska	44,4	45,2	48,3
Portugalska	69,9	70,3	69,2
Romunija	54,7	54,4	54,2
Slovenija	58,4	57,1	55,6
Slovaška	70,7	70,3	70,7
Finska	79,0	84,1	79,8
Švedska	57,4	58,3	58,5
Velika Britanija	42,8	43,7	38,9

Vir: Povzeto in prirejeno po European Central Bank, Herfindahl index for credit institutions and share of total assets of five largest credit institutions, 2016, str. 1.

PRILOGA 8: Število sistemov jamstva za vloge

Tabela 1: Sistemi jamstva za vloge v svetu

2013	Države z eksplicitnimi SJV		Države z implicitnimi SJV	
Afrika	Kamerun Centralna afriška rep. Čad Kongo Ekvatorialna Gvineja Gabon Kenija Nigerija Tanzanija Uganda Zimbabve		Angola Benin Bocvana Burkina Faso Burundi Zelenortski otoki Komori Kongo Slonokoščena obala Eritreja Etiopija Gambija Gana Gvineja Gvineja Bissau Lesoto Liberija Madagaskar	Malavi Mali Mavricij Mozambik Namibija Niger Ruanda Sveti Tomaž in Princ Senegal Sejšeli Sierra Leone Somalija Južna Afrika Svazi Togo Zambija
Azija-Oceanija	Avstralija Bangladeš Bruneji Hong Kong Indija Indonezija Japonska Koreja Laos Malezija	Marshallovi otoki Mikronezija Mongolija Nepal Filipini Singapur Šrilanka Tajska Vietnam	Butan Kambodža Kitajska Fidži Kiribati Maldivi Mjanmar Nova Zelandija	Palau Papua Nova Gvineja Samoa Salomonovi otoki Vzhodni Timor Tonga Tuvalu Vanuatu
Evropa	Albanija Avstrija Belorusija Belgija Bosna in Hercegovina Bolgarija Hrvaška Ciper Češka republika Danka Estonija Finska Francija Nemčija Gibraltar Grčija Madžarska Islandija Irska Italija Kosovo Latvija	Liechtenstein Litva Luksemburg Makedonija Malta Moldavija Črna gora Nizozemska Norveška Poljska Portugalska Romunija Rusija Srbija Slovaška Slovenija Španija Švedska Švica Turčija Ukrajina Velika Britanija	Izrael San Marino	

se nadaljuje

Tabela 1: Sistemi jamstva za vloge v svetu (nad.)

Bliznji Vzhod in Srednja Azija	Afganistan Alžirija Armenija Azerbajdžan Bahrajn Jordan Kazahstan Kirgizija Libanon	Libija Mavretanija Maroko Oman Sudan Tadžikistan Turkmenistan Uzbekistan Jemen	Džibuti Egipt Gruzija Iran Irak Kuvajt	Pakistan Katar Savdska Arabija Sirija Tunizija Združeni arabski emirati
Zahodna hemisfera	Argentina Bahami Barbados Brazilija Kanada Čile Kolumbija Ekvador El Salvador Gvatemala Honduras	Jamajka Mehika Nikaragva Paragvaj Peru Trinidad in Tobago ZDA Urugvaj Venezuela	Antigva in Barbuda Belize Bolivija Kostarika Dominika Dominikanska republika Grenada	Gvajana Haiti Panama SvetiKrištof in Nevis Sveta Lucija Sveti Vincencij in Grenadine Surinam

Vir: A. Demirguc - Kunt et al., Explicit deposit insurance schemes around the world, 2014, str. 157.

Tabela 2: Lista sistemov jamstva za vloge v Evropski uniji

		Država	Sistem jamstva za vloge
1	AT1	Avstrija	Deposit Protection Company of the Austrian Commercial Banks
2	AT2	Avstrija	Österreichische Raiffeisen-Einlagensicherung reg. Gen. mbH
3	AT3	Avstrija	Sparkassen-Haftungs Aktiengesellschaft - Österreichischer Sparkassenverband
4	AT4	Avstrija	Schulze-Delitzsch Haftungsgenossenschaft reg.Gen.m.b.H.
5	AT5	Avstrija	Hypo-Haftungsgesellschaft mbH
6	BE	Belgija	Deposit and financial instrument protection fund
7	BG	Bolgarija	Bulgarian Deposit Insurance Fund
8	CY1	Ciper	Deposit Protection Scheme
9	CY2	Ciper	Authority for the Supervision and Development of Co-operative Societies
10	CZ	Češka Republika	Deposit Insurance Fund
11	DE1	Nemčija	Depositor Compensation Scheme of the Association of German Public Sector Banks GmbH - Compensatory fund of the Association of German Public Sector Banks
12	DE2	Nemčija	The German Private Commercial Banks Compensation Scheme for Depositors and Investors
13	DE3	Nemčija	Protection Scheme of National Association of German Cooperative Banks
14	DE4	Nemčija	German Saving Banks Association - Joint Liability Scheme of the Sparkassen-Finanzgruppe
15	DK	Danska	The Danish Guarantee Fund for Depositors and Investors managed by the Financial Stability Company
16	EE	Estonija	Guarantee Fund
17	EL	Grčija	Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund
18	ES	Španija	Fondo de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito
19	FI	Finska	Deposit Guarantee Fund
20	FR	Francija	Fonds de Garantie des Dépôts (Deposit Guarantee and Investors Guarantee fund)
21	HU	Madžarska	National Deposit Insurance Fund of Hungary
22	IE	Irska	Irish Deposit Protection Scheme
23	IT1	Italija	Interbank Deposit Protection Fund
24	IT2	Italija	Deposit Protection Fund for Co-operative Banks
25	LT	Litva	Deposit and Investment Insurance
26	LU	Luksemburg	Luxembourg Deposit Guarantee System
27	LV	Latvija	Financial and Capital Market Commission of Latvia
28	MT	Malta	Depositor Compensation Scheme
29	NL	Nizozemska	Collective guarantee scheme of credit institutions for repayable funds and portfolio investments
30	PL	Poljska	Bank Guarantee Fund
31	PT1	Portugalska	Deposit Guarantee Fund
32	PT2	Portugalska	Fundo de Garantia do Credito Agricola Mutuo
33	RO	Romunija	Bank Deposit Guarantee Fund
34	SE	Švedska	Swedish National Debt Office
35	SI	Slovenija	Banka Slovenije
36	SK	Slovaška	Deposit Protection Fund
37	UK	Velika Britanija	Financial Services Compensation Scheme

Vir: G. Cannas et al., 2014, List of EU DGS, 2014, str. 13.

PRILOGA 9: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge po posameznih državah članicah Evropske unije

Tabela 1: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge po posameznih državah članicah Evropske unije, 2013

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK	
1 OSNOVE																													
1.1 ŠTEVILO SHEM																													
Multiple scheme	x			x		x				x						x						x	x						
1.2 ORGANIZACIJA																													
Pravno ločena	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x		x		x	x	x			x	x	
CB*, nadzornik, ministristvo															x				x						x	x			
1.3 UPRAVLJANJE																													
Javno													x		x		x		x	x	x	x	x		x			x	
Privatno	x									x	x					x		x									x		
Skupaj		x	x	x	x	x	x	x	x			x		x										x			x		
1.5 VLOGA																													
Izplačilo	x				x		x	x	x		x			x	x					x	x				x	x	x		
Izplačilo plus		x	x	x		x				x		x	x			x	x	x	x			x	x	x				x	
1.6 UDELEŽBA																													
Domače banke	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hčerinske banke	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Podružnice	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	
2 KRITJE																													
2.1 VLOGE																													
Vloge v tujih valutah	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Medbančne vloge			x										x																

se nadaljuje

Tabela 1: Osnovne značilnosti sistemov jamstva za vloge po posameznih državah članicah Evropske unije, 2013 (nad.)

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK	
3. FINANCIRANJE																													
3.1 NAČIN																													
Ex-ante		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x		x	x	x	x		x		
Ex-post	x															x		x			x						x		x
3.2 VIR																													
Privatno	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x	x	x	x	x
Skupaj																			x					x					
3.3 VAROVALO																													
Varovalo	x	x	x	x			x	x					x	x	x					x	x			x	x		x	x	x
3.4 PRISPEVKI																													
Tveganju prilag. premije									x		x	x		x		x								x	x	x			
3.5 OSNOVA																													
Krite vloge							x				x		x													x			
Upravičene vloge		x	x	x	x	x		x	x	x		x		x			x		x	x				x	x			x	x
Celotne vloge															x								x						
Celotne obveznosti	x															x		x					x				x		
4. IZPLAČILA																													
Na račun																													
Na vlagatelja na institucijo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Na vlagatelja																													

Legenda: CB pomeni centralna banka.

Vir: Povzeto in prirejeno po A. Demirguc - Kunt et al., *Design of explicit deposit insurance schemes around the world*, 2014, str. 162–169.

PRILOGA 10: Analiza različnih višin kritja

Tabela 1: Razmerje med kritimi in upravičenimi vlogami ter razmerje med številom kritih vlog glede na upravičene vloge v Evropski uniji, 2007

	Razmerje krite vloge glede na upravičene vloge (v %)					Razmerje število kritih vlog glede na upravičene vloge (v %)				
	2007	Kritje 50.000 EUR	Kritje 100.000 EUR	Kritje 150.000 EUR	Kritje 200.000 EUR	2007	Kritje 50.000 EUR	Kritje 100.000 EUR	Kritje 150.000 EUR	Kritje 200.000 EUR
AT	59,10	53,60	63,60	71,60	78,70	93,23	97,61	99,05	99,17	99,29
BE	44,53	57,00	70,20	79,40	87,30	66,99	87,45	93,25	94,35	95,11
BG	51,15	63,8	86,10	100,00	100,00	99,10	99,34	99,42	99,50	99,57
CY	34,59	42,80	62,70	76,10	85,50	49,65	68,99	78,85	86,76	89,64
CZ	47,52	58,50	71,30	81,00	88,50	98,22	98,33	98,83	99,11	99,30
DE	82,55	61,40	74,60	83,10	89,80	87,73	88,12	93,96	95,39	96,39
DK	35,21	44,40	63,30	76,00	85,50	60,04	67,85	81,22	86,70	89,59
EE	40,13	59,60	66,70	70,50	77,40	97,87	99,29	99,68	99,80	99,83
EL	27,88	63,30	77,40	85,00	90,90	73,72	86,14	95,00	96,19	97,02
ES	44,15	70,00	74,90	84,70	92,60	91,50	94,15	98,58	98,76	98,93
FI	43,59	69,20	82,00	88,70	93,40	70,10	88,21	95,52	96,92	97,90
FR	70,05	61,40	74,60	83,10	89,80	90,45	88,12	93,96	95,39	96,39
HU	52,52	58,50	71,30	81,00	88,50	98,52	99,16	99,41	99,55	99,65
IE	44,53	60,00	73,60	82,40	89,30	72,81	87,84	93,85	95,35	96,29
IT	70,05	57,20	65,60	72,00	80,10	97,30	96,10	97,26	97,91	98,36
LT	53,86	75,30	83,30	88,90	93,30	77,87	96,24	97,79	98,31	98,68
LU	12,46	60,00	73,60	82,40	89,30	71,61	87,84	93,85	95,35	96,29
LV	24,81	38,00	56,30	71,80	84,40	72,95	98,66	98,81	98,96	99,10
MT	34,99	68,70	83,20	89,30	93,50	70,92	85,39	95,47	97,42	97,94
NL	77,17	64,50	77,60	85,30	91,10	78,16	87,18	94,12	95,86	96,76
PL	55,15	58,50	71,30	81,00	88,50	85,81	92,07	94,44	95,76	96,68
PT	47,93	55,10	68,30	78,00	86,50	93,57	92,89	92,89	92,89	92,89
RO	54,01	69,40	75,10	82,30	88,30	99,04	99,67	99,87	99,89	99,91
SE	23,60	39,80	59,90	73,60	84,00	41,80	57,89	74,67	81,69	85,67
SI	57,16	71,90	85,00	90,30	94,90	84,87	97,59	99,21	99,31	99,41
SK	47,13	58,50	71,30	81,00	88,50	85,24	92,07	94,44	95,76	96,68
UK	42,95	47,40	65,60	77,50	86,40	70,61	72,52	84,29	89,05	91,43
EU	61,1	58,6	71,8	81,0	88,4	88,8	91,0	95,4	96,5	97,2

Vir: Povzeto in prirerjeno po European Commission, Ratio of the amount of covered deposits to eligible deposits, 2010a, str. 104.

Tabela 2: Analiza razmerja med številom kritih vlog glede na upravičene vloge pri kritju 100.000 EUR upravičenih vlog v Evropski uniji, 2007

	Pod povprečjem	Nad povprečjem
EU	14	13
EU (%)	52	48
Evroobmočje	10	9
Evroobmočje (%)	53	47
Evroobmočje in izven (%)	71	69
EU (%)	37	33
Izven evroobmočja	4	4
Izven evroobmočja (%)	50	50
Evroobmočje in izven (%)	29	31
EU (%)	15	15
Stare države (do 2004)	11	4
Stare države (%)	73	27
Stare in nove države (%)	79	31
EU (%)	41	15
Nove države (od 2004)	3	9
Nove države (%)	25	75
Stare in nove države (%)	21	69
EU (%)	11	33

Vir: Povzeto in prirejeno po European Commission, Ratio of the number of fully covered deposits to eligible deposits, 2010a, str. 105.

PRILOGA 11: Neposredne neto izpostavljenosti bank po državnem izdajatelju – skupne pozicije in pozicije domačih bank

Tabela 1: Neposredne neto izpostavljenosti bank po državnem izdajatelju – skupne pozicije in pozicije domačih bank v Evropski uniji, 2013–2015

Država		December 2013			December 2014			Junij 2015		
		Skupaj			Skupaj			Skupaj		
		mio EUR	od tega domače banke		mio EUR	od tega domače banke		mio EUR	od tega domače banke	
			mio EUR			mio EUR			mio EUR	
AT	Avstrija	64.250	24.307	38	75.601	24.822	33	78.148	24.811	32
BE	Belgija	112.244	53.635	48	117.089	50.005	43	116.784	48.511	42
CY	Ciper	4.865	4.765	98	3.989	3.889	97	3.116	3.017	97
DK	Danska	16.678	4.911	29	18.570	9.408	51	16.566	9.946	60
FI	Finska	16.003	199	1	24.926	742	3	25.847	835	3
FR	Francija	282.550	191.160	68	316.250	235.123	74	331.783	234.251	71
DE	Nemčija	481.213	343.792	71	505.427	333.496	66	492.344	336.254	68
HU	Madžarska	17.932	3.410	19	14.101	4.113	29	15.694	4.898	31
IE	Irska	28.059	19.314	69	27.699	20.794	75	25.565	17.799	70
IT	Italija	354.921	253.996	72	385.871	253.439	66	370.169	246.266	67
LV	Latvija	1.323	20	1	857	183	21	1.080	216	20
LU	Luksemburg	9.402	2.650	28	7.467	4.104	55	7.823	3.869	49
MT	Malta	1.617	888	55	1.591	871	55	1.643	829	50
NL	Nizozemska	122.662	92.702	76	124.982	90.971	73	128.844	92.220	72
NO	Norveška	16.564	11.100	67	10.285	3.797	37	10.059	3.667	36
PL	Poljska	47.160	3.473	7	52.013	7.226	14	57.276	8.574	15
PT	Portugalska	31.440	20.323	65	36.374	17.251	47	38.688	17.097	44
SI	Slovenija	4.237	1.946	46	4.778	1.957	41	4.734	1.785	38
ES	Španija	271.837	241.287	89	311.318	263.603	85	312.960	255.182	82
SE	Švedska	20.496	13.548	66	25.633	15.261	60	25.745	16.834	65
UK	Velika Britanija	144.549	130.471	90	186.458	166.000	89	200.866	176.068	88
	Ostale države	613.809			670.588			704.939		
	Od tega:									
US	ZDA	200.504			201.331			220.994		
JP	Japonska	34.349			47.246			51.099		
O4	Latinska Amerika in Karibi	85.625			100.698			93.462		
O2	Druge države centralne in vzhodne Evrope nečlanice EGP*	18.586			13.676			13.081		
	Skupaj	2.663.812	1.417.897	53	2.921.866	1.507.055	52	2.970.674	1.502.928	51

Legenda: * Evropski gospodarski prostor.

Vir: European Banking Authority, Banks' net direct positions - by sovereign issuer (total positions and positions held by domestic banks), 2015b, str. 33.